

Viduslatvijas reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2023-2028

(Rīgas valstspilsēta, Ādažu, Bauskas, Ķekavas,
Mārupes, Ogres, Olaines, Ropažu, Salaspils un
Siguldas novads)

Rīga, 2023

Saturs

KOPSAVILKUMS	5
1. Informācija par Plānā ietvertajām pašvaldībām	7
2. Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi	10
3. Reģiona atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums	15
3.1. Pašvaldību saistošie noteikumi	16
3.2. Sadzīves atkritumu apsaimniekotāji	17
3.3. Pašvaldību teritorijā radītais atkritumu daudzums	20
3.4. Atkritumu rašanās novēršana	29
3.5. Sadzīves atkritumu savākšana	37
3.5.1. Nešķiroti sadzīves atkritumi	38
3.5.2. Dalīti vākti sadzīves atkritumi	38
3.5.2.1. Publiski pieejamā informācija par sadzīves atkritumu dalītu vākšanu	40
3.5.2.2. Pašvaldību anketās sniegtās ziņas par sadzīves atkritumu dalītas vākšanas sistēmu	48
3.5.2.3. Sadzīves atkritumu dalītas vākšanas infrastruktūras raksturojums pašvaldībās	50
3.5.2.4. Depozīta iepakojuma savākšana	53
3.6. Sadzīves atkritumu šķirošana, pārstrāde, reģenerācija un apglabāšana	55
3.6.1. Šķirošana	55
3.6.2. Pārstrāde un reģenerācijas darbības	58
3.6.3. Apglabāšana	64
3.7. Valsts vides dienesta konstatētie pārkāpumi atkritumu apsaimniekošanas jomā	65
4. Prognoze par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā ietverto atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā	66
4.1. Iedzīvotāju skaits	66
4.2. Radīto sadzīves atkritumu apjomi	68
4.3. Radītie bīstamie atkritumi	71
5. Mērķa rādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu	72
6. Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, nepieciešamo infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un pasākumiem tās darbības uzlabošanai, jaunām atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietām un iekārtām, esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšanu	77
6.1. Infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un par pasākumiem tās darbības uzlabošanai	77
6.2. Nepieciešamās atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietas vai iekārtas	78
6.2.1. Atkritumu reģenerācijas ar enerģijas ieguvu	80
6.2.2. Atkritumu gazifikācijas, pirolīzes un depolimērāzija iekārtas	83
6.3. Esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšana	84

7. Pasākumi mērķu sasniegšanai	85
7.1. Pašvaldību plānotie pasākumi	85
7.2. RAAC “Getliņi” plānotie pasākumi	86
8. Pienākumu un atbildības sadalījuma novērtējums starp iesaistītajām pusēm, kas atbildīgas par VLRAAP izpildi	88
9. Izvērtējums par VLRAAP paredzēto pasākumu īstenošanai pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu un tā avotiem (arī pašvaldību līmenī), tai skaitā izveidotās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas	91
10. Priekšlikumi reģiona sadalīšanai atkritumu apsaimniekošanas zonās, priekšlikumi par saistošo noteikumu pamatprasībām	94
11. Izvērtējums par VLRAAP atbilstību normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā un to, kādā veidā plānā iekļautie pasākumi veicinās normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanu	97

Saīsinājumi un terminu skaidrojums

AAL	Atkritumu apsaimniekošanas likums
AARC	Atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs
AAVP2028	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam
ADV	Atkritumu dalītā vākšana
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BNA	Bioloģiski noārdāmie atkritumi
DRN	Dabas resursu nodoklis
DVA	Dalīti vāktie atkritumi
EEIA	Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
LASUA	Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija
LR	Latvijas Republika
LVGMC	SIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NAIK	No atkritumiem iegūtais kurināmais
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
Plāns	Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģionālais plāns 2023-2027 (Rīgas valstspilsēta, Ādažu, Bauskas, Ķekavas, Mārupes, Ogres, Olaines, Ropažu, Salaspils un Siguldas novads)
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
SN	Saistošie noteikumi
SRF	No atkritumiem iegūts kurināmā veids, ko izmanto speciālās kurināmā iekārtās vai tehnoloģiskos procesos, piemēram, cementa krāsnīs un jaunās paaudzes TEC rūpnīcās
VLAAR	Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģions
VLRAAP	Viduslatvijas reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns
VVD	Valsts vides dienests

KOPSAVILKUMS

VLRAAP tiek izstrādāts, ievērojot AAL III nodaļu un MK 2021. gada 22. jūnija noteikumus Nr. 397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmu” (turpmāk - MK noteikumi Nr. 397), kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtības prasības. Plāna izstrādes mērķis ir AAVP2028¹ noteikto mērķu un uzdevumu īstenošana VLAAR, lai veicinātu aprites ekonomikas principu īstenošanu reģionā, kā arī uzlabotu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitāti un pieejamību, paredzot esošo tehnisko un organizatorisko risinājumu pilnveidošanu, kas aprakstīta Plāna 7. nodaļā:

- pasākumi, lai izvairītos no atkritumu radīšanas un veicinātu aprites ekonomikas principu ieviešanu (atkritumu radītāju informēšana, sabiedrības izglītošana, apziņas celšana, lietu un mantu apmaiņas centri, mājkompostēšanas veicināšana);
- ADV sistēmas attīstība (punktu, laukumu, apkalpes maršrutu skaita palielināšana un optimizēšana, viedās un pazemes ADV infrastruktūras izveide Rīgā, Mārupē un Siguldā);
- atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei iekārtu un infrastruktūras modernizācija (būvniecības un lielgabarīta atkritumu pārstrādes līnijas modernizācija, AARC Getliņi, būvgružu un lielgabarīta šķirošanas laukumi Ropāžos, nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošana un papildus jaudas arī šķirotu atkritumu pāršķirošanai Salaspilī);
- atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība (kompostēšanas laukumi pašvaldībās un AARC Getliņi, polimēru saturošu atkritumu depolimerizācijas iekārtas būvniecība AARC Getliņi; katlu mājas – koka atkritumu sadedzināšanas iekārtas izbūve (uzņēmuma pašpatēriņam un udeņraža ražošanai AARC Getliņi));
- AARC Getliņi citas infrastruktūras un tehnoloģisko procesu attīstība (sadzīves atkritumu pārstrādes iekārtas laukuma izbūve, esošās šķirošanas rūpnīcas ēkas iegāde un transformācija par atkritumu apsaimniekošanas klasteri, jaunu atkritumu apglabāšanas šūnu būvniecība, notekūdeņu, t.sk. infiltrāta, attīrīšanas iekārtu un sistēmas rekonstrukcija, aktīvās atkritumu apglabāšanas šūnas slēgšana, vecā atkritumu kalna (izgāztuves daļas) sanācija piesārņojuma līmeņa mazināšanai, bioreaktora atrakšana un uzkrāto atkritumu pāršķirošana pēc 10 līdz 15 gadiem, kad noslēgsies gāzes savākšana no bioreaktora, biometāna ražošanas iekārtas būvniecība, papildus biroja ēkas un noliktavu izbūve, apsardzes ēkas pārbūve, zemes iegāde atkritumu poligona paplašināšanai, tehnikas un tehnoloģisko iekārtu iegāde, cita veida inovācijas);
- AARC Getliņi pakalpojuma attīstība (mūsdienīga klientu sistēmas portāla izstrāde un nākotnes procesu automatizācija, personāla prasmju attīstīšana (apmācības, mentorings)).

¹ Ministru kabinets. *Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam.* 2021.
<https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūlijā).

VLRAAP izstrādes darba metodes

Plāns izstrādāts:

- 1) ievērojot LR un ES spēkā esošo normatīvo aktu prasības atkritumu apsaimniekošanas jomā un AAVP2028 paredzētos atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzienus, mērķus un mērķu sasniegšanai veicamos uzdevumus;
- 2) ievērojot MK 2023. gada 13. jūnija noteikumos Nr. 301 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem" noteiktās VLAAR robežas, taču ietver 10 pašvaldības, jo 3 pašvaldībām (Jelgavas valstspilsētai, Jelgavas un Dobeles novadam) tiek izstrādāts atsevišķs atkritumu apsaimniekošanas plāns (skat. 1. nodaļu);
- 3) balstoties uz jaunākajiem publiskajos reģistros un datubāzēs pieejamiem datiem, kas raksturo reģiona sociāli ekonomiskos apstākļus, apsaimniekotos atkritumu apjomus, pieejamo infrastruktūru un citus indikatorus, un veiktās pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātiem;
- 4) nodrošinot sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšanu un viedokļu uzklauššanu, veicot konsultācijas ar reģiona pašvaldībām, kompetentajām iestādēm un reģionā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem;
- 5) saskaņā ar MK noteikumu Nr. 397 nosacījumiem.

1. Informācija par Plānā ietvertajām pašvaldībām

Plāna izstrādes laikā ir mainījies normatīvais regulējums par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. Līdz pat 2023. gada 16. jūnijam spēkā bija MK 2013. gada 25. jūnija noteikumi Nr. 337 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 337), kas noteica Latvijas teritorijas iedalījumu 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Ņemot vērā AAVP2028 plānoto pāreju no 10 uz 5 atkritumu apsaimniekošanas reģioniem un AAL Pārejas noteikumu 49. punktu, kā arī to, ka pēc divu gadu gaidīšanas 2023.gada 13.jūnijā MK ir pieņēmis jaunus noteikumus (MK noteikumi Nr.301 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 301)), VLRAAP būtu izstrādājams vienotam VLAAR. Atbilstoši MK noteikumu Nr.301 pielikumam paredzēts, ka VLAAR ietver Rīgas un Jelgavas valstspilsētas pašvaldību, Ādažu, Bauskas, Dobeles, Jelgavas, Ķekavas, Mārupes, Ogres, Olaines, Ropažu, Salaspils, Siguldas novadu. Stājoties spēkā MK noteikumiem Nr.301, spēkā stāsies arī AAVP2028 paredzētā atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācijas reforma, tādējādi izveidojot piecu atkritumu apsaimniekošanas reģionu modeli.

Ņemot vērā to, ka Jelgavas valstspilsētas pašvaldība iepirkuma Nr. JVP 2022/108/AK rezultātā 29.11.2022. ir noslēgusi līgumu "Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna un vienota atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu projekta izstrāde"² par VLAAR Jelgavas valstspilsētas, Dobeles un Jelgavas novadu Atkritumu reģionālā plāna daļu 2023.-2027.gadam, šajā plānā tiek iekļautas pārējās pašvaldības atbilstoši Mk noteikumu Nr.301 pielikumam, kas nav ietvertas augstāk minētā iepirkuma Nr. JVP2022/108/AK līguma izpildē. Plānā iekļauto pašvaldību uzskaitījums pieejams 1.1. tabulā. Plāns ir attiecināms uz Rīgas valstspilsētu un 9 novadu pašvaldībām, kur kopējais iedzīvotāju skaits 2022.gada vidū bija 995 981. Ņemot vērā Pierīgas sociāli ģeogrāfiskos apstākļus, plānā ietvertais reģions ir uzskatāms par visblīvāk apdzīvotāko teritoriju apvienojumu Latvijā – visu ietverto pašvaldību teritorija veido 6343,75 km² jeb 9,8 % no kopējās Latvijas teritorijas (64593,79 km²), savukārt iedzīvotāju skaits sasniedz 995 891 jeb 48,28% no kopējā valsts iedzīvotāju skaita 2022.gadā (2 062 640 iedzīvotāju).

Ogres novada dome 2023. gada 15. septembra vēstulē Nr. 2-5.1/2283 ir norādījusi, ka Plānu izstrādā patstāvīgi savai administratīvajai teritorijai un lēmumu mainīt nav plānots. Ņemot vērā, ka pašvaldības teritorija fiziski atrodas VLRAAP teritorijā un tajā radušies atkritumi nonāk reģiona atkritumu kopējā plūsmā, kur noteikts viens AARC, VLRAAP tiek ņemts vērā Ogres novadā radītais sadzīves atkritumu daudzums, kas iegūts ar aprēķinu, bet netiek plānoti atkritumu apsaimniekošanas pasākumi šī novada teritorijā.

² Elektronisko iepirkumu sistēma. *Iepirkums JVP 2022/108/AK*. 2022. gada 24. oktobris.
<https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/88775> (skatīts 2023. gada jūnijā).

1.1. tabula. Plānā iekļautās VLAAR pašvaldības

Nr. p. k.	Pašvaldība	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālās iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits pašvaldībā³	Pašvaldības platība, km²⁴
1.	Rīgas valstspilsēta		678 978	304,03
2.	Ādažu novads	Ādažu pagasts, Ādažu pilsēta, Carnikavas pagasts	23 803	243,32
3.	Bauskas novads	Bauskas pilsēta, Bārbeles pagasts, Brunavas pagasts, Ceraukstes pagasts, Codes pagasts, Dāviņu pagasts, Gailīšu pagasts, Iecavas pagasts, Iecavas pilsēta, Īslīces pagasts, Kurmenes pagasts, Mežotnes pagasts, Rundāles pagasts, Skaistkalnes pagasts, Stelpes pagasts, Svitenes pagasts, Valles pagasts, Vecsaules pagasts, Vecumnieku pagasts, Viesturu pagasts	43981	2 174,92
4.	Ķekavas novads	Baldones pagasts, Baldones pilsēta, Baložu pilsēta, Daugmales pagasts, Ķekavas pagasts, Ķekavas pilsēta	32 549	444,26
5.	Mārupes novads	Babītes pagasts, Mārupes pagasts, Mārupes pilsēta, Salas pagasts	39 884	347,31
6.	Ogres novads	Birzgales pagasts, Ikšķiles pilsēta, Jumpravas pagasts, Krapes pagasts, Ķeguma pilsēta, Ķeipenes pagasts, Lauberes pagasts, Lēdmanes pagasts, Lielvārdes pagasts, Lielvārdes pilsēta, Madlienas pagasts, Mazozolu pagasts, Meņģeles pagasts, Ogres valstspilsēta, Ogresgala pagasts, Rembates pagasts, Suntažu pagasts, Taurupes pagasts, Tīnūžu pagasts, Tomes pagasts	61 776	1 839,42
7.	Olaines novads	Olaines pagasts, Olaines pilsēta	21 395	308,68

³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. *Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās*. Rīga: PMLP, 2022.

⁴ Oficiālās statistikas portāls. *Reģionu, novadu, pilsētu un pagastu kopējā un sauszemes platība gada sākumā 2022 - 2023*. 2022. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENV_DR_DRT/DRT011/ (skatīts 2023. gada jūnijā).

Nr. p. k.	Pašvaldība	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālās iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits pašvaldībā ³	Pašvaldības platība, km ² ⁴
8.	Ropažu novads	Garkalnes pagasts, Ropažu pagasts, Stopiņu pagasts, Vangažu pilsēta	35 910	536,12
9.	Salaspils novads	Salaspils pagasts, Salaspils pilsēta	24 704	122,81
10.	Siguldas novads	Allažu pagasts, Inčukalna pagasts, Krimuldas pagasts, Lēdurgas pagasts, Mālpils pagasts, Mores pagasts, Siguldas pagasts, Siguldas pilsēta	32 911	22,88
Kopā	10 pašvaldības		995 891	6343,75

Plānā iekļauto pašvaldību shematiskais attēlojums redzams 1.1. attēlā.



1.1. attēls. Plānā iekļauto pašvaldību shematiskais attēlojums

2. Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi

Latvijā nav noteikts kvotu sadalījums atkritumu apsaimniekošanas mērķu sasniegšanai, tādējādi uz plānā iekļautajām pašvaldībām pilnībā ir attiecināmi AAVP2028 noteiktie atkritumu apsaimniekošanas mērķi, kas attiecas uz AAVP2028 ieviešanas periodu.

Plāna virsmērķi:

1. **(M1) Novērst atkritumu rašanos** un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgāka patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
2. **(M2) Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu**, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot to, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
3. **(M3) Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami** vai tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību;
4. **(M4) Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu** un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

Plāna kvalitatīvie un kvantitatīvie mērķi, kas saistīti ar ES direktīvu mērķiem:

1. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 2008/98/EK⁵:
 - 1.1. līdz 2023. gada 1. janvārim izveidota ADV sistēma tekstilmateriāliem;
 - 1.2. līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināts vismaz līdz 55 % pēc masas;
 - 1.3. nodrošināta virzība uz mērķi, ka līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoms tiek palielināts vismaz līdz 60 % pēc masas;
 - 1.4. līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota ADV sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem;
 - 1.5. līdz 2023. gada 31. decembrim nodrošināts, ka bioloģiskie atkritumi ir vai nu pārstrādāti rašanās vietā, vai dalīti savākti un nodoti pārstrādei;
 - 1.6. vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai.
2. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 1999/31/EK⁶:
 - 2.1. nodrošināta virzība uz mērķi līdz 2035. gadam nodrošināt, ka poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara).

⁵ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu.* 2008. gada 19. novembris. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0098> (skatīts 2023. gada jūlijā).

⁶ Eiropas Savienības Padome. *Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem.* 1999. gada 26. aprīlis. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj/?locale=LV> (skatīts 2023. gada jūlijā).

3. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 94/62/EK⁷:
 - 3.1. līdz 2025.gada 31.decembrim tiek pārstrādāti 65% no izlietotā iepakojuma gadā un tiek sasniegti normatīvajos aktos noteiktie minimālie pārstrādes mērķi konkrētām atkritumu plūsmām;
 - 3.2. nodrošināta virzība uz mērķi, ka līdz 2030. gada 31. decembrim tiek pārstrādāti 70% no izlietotā iepakojuma gadā un tiek sasniegti normatīvajos aktos noteiktie minimālie pārstrādes mērķi.
4. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 2000/53/EK⁸:
 - 4.1. NTL savākšanas apmērs ir ne mazāk kā 50 % no attiecīgajā gadā realizēto transportlīdzekļu skaita;
 - 4.2. visu savāktu NTL sastāvdaļu un materiālu atkārtota izmantošana un pārstrāde notiek vismaz 85 % apmērā no NTL vidējās pašmasas;
 - 4.3. savāktu NTL sastāvdaļu un materiālu atkārtota izmantošana un reģenerācija notiek vismaz 95 % apmērā no nolietotu transportlīdzekļu vidējās pašmasas.
5. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 2012/19/ES⁹:
 - 5.1. līdz 2021.gada 13.augustam ir palielināts EEIA savākšanas apjoms līdz 40-45 % gadā, no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados;
 - 5.2. no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados;
 - 5.3. EEIA reģenerācija un pārstrāde notiek atbilstoši normatīvo aktu prasībām.
6. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 2006/66/EK¹⁰:
 - 6.1. tiek savākti 45 % no iepriekšējos trīs gados tirgū laistā pārnēsājamo bateriju un akumulatoru vidējā svara¹¹.
7. mērķu grupas mērķi attiecas uz Direktīvu 2019/904/ES¹²:
 - 7.1. līdz 2025. gadam nodrošināta ADV izlietotā vienreizlietojamā plastmasas dzērienu iepakojumam – 77 % no attiecīgajā gadā tirgū laisto dzērienu attiecīgā iepakojuma apjoma pēc masas;

⁷ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu*. 1994. gada 20. decembris. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1994/62/oj/?locale=LV> (skatīts 2023. gada jūlijā).

⁸ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem*. 2000. gada 18. septembris. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2000L0053:20050701:LV:PDF> (skatīts 2023. gada jūlijā).

⁹ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA)*. 2012. gada 4. jūlijs. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0019> (skatīts 2023. gada jūlijā).

¹⁰ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK*. 2006. gada 6. septembris. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/66/oj/?locale=LV> (skatīts 2023. gada jūlijā).

¹¹ Eiropas Komisija. *Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko atceļ Direktīvu 2006/66/EK un groza Regulu (ES) 2019/1020*. 2020. gada 10. decembris. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0798> (skatīts 2023. gada jūnijā).

¹² Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva (ES) 2019/904 par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu*. 2019. gada 5. jūnijs. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?uri=CELEX%3A32019L0904> (skatīts 2023. gada jūlijā).

7.2. līdz 2029. gadam nodrošināta ADV izlietotā vienreizlietojamā plastmasas dzērienu iepakojumam – 90 % no attiecīgajā gadā tirgū laisto dzērienu attiecīgā iepakojuma apjoma pēc masas.

Plāna mērķi, kas nodrošina dažādu nozaru politiku saskaņotību

Plāna pasākumi ir vērsti uz to, lai tiktu nodrošināta dažādu nozaru politiku saskaņotība un nozaru politikās savlaicīgi tiktu veiktas nepieciešamās izmaiņas Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanai un ekonomikas zaļā kursa transformācijas ieviešanai.

Pasākumi mērķu sasniegšanai detalizēti aprakstīti 7. nodaļā.

Agrīnās brīdināšanas ziņojuma par Latviju ieteikumi

Latvijā esošā atkritumu apsaimniekošanas sistēma un tās trūkumi raksturoti Agrīnās brīdināšanas ziņojumā par Latviju, ko EK laidusi klajā 2023.gada 8.jūnijā¹³. Šajā ziņojumā dota virkne rekomendāciju atkritumu apsaimniekošanas snieguma uzlabošanas pasākumiem, kas saistīti ar pašvaldību spēju organizēt atkritumu apsaimniekošanas pasākumus, ieskaitot iedzīvotāju izpratnes veicināšanas pasākumus, izvairīšanos no atkritumu radīšanas, ADV sistēmas ieviešanu (skat. 2.1. tabulu).

2.1.tabula. Agrīnās brīdināšanas ziņojuma par Latviju ieteikumi

PĀRSKATS PAR IESPĒJAMIEM SNIEGUMA UZLABOŠANAS PASĀKUMIEM
Pārvaldība
1) Lai uzraudzītu, īstenotu un sasniegtu augstākus vākšanas rādītājus, par sadzīves atkritumu vākšanu atbildīgo struktūru, piem., pašvaldību, līmenī būtu jānosaka obligātie ADV mērķi vai rādītāji. Tos varētu papildināt finansiālas atbildības un sodu sistēma, kas iesaistītajām struktūrām tiktu piemērota atkarībā no tā, vai tās sasniedz vai nesasniedz mērķrādītājus.
Atkritumu rašanās novēršana
2) Jāveic pasākumi, kuri palīdzētu veicināt atkārtotu izmantošanu un novērst nepārstrādājamu sadzīves atkritumu rašanos.
3) Lai sasniegtu ES atkritumu rašanās novēršanas mērķus, ir jāveicina koordinācija starp centrālo valdību un pašvaldībām. Turklāt būtu pienācīgi jāuzrauga atkritumu rašanās novēršanas pasākumu īstenošana.

¹³ Eiropas Komisija. *Agrīnās brīdināšanas ziņojums par Latviju*. 2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=SWD%3A2023%3A187%3AFIN#> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Dalītā vākšana

- 4) Jāuzlabo sniegums ADV (ieskaitot bioloģiskos atkritumus) jomā, jo lielai daļai iedzīvotāju nav piekļuves viegli pieejamiem atkritumu vākšanas pakalpojumiem. Lai nodrošinātu pārstrādājamo atkritumu augstu vākšanas rādītāju, Latvijai būtu jāveicina dažādu vākšanas režīmu kombinēšana ar dažādām vākšanas vietām un dažādām atkritumu plūsmām, ņemot vērā gan mājokļu veidus, gan to saistītās problēmas, piemēram, lielas daudzdzīvokļu ēkas, kur ir ierobežota vieta atkritumu glabāšanai.

Atkritumu apstrāde

- 5) Jāatbalsta sadzīves atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un jāattīsta atkritumu apstrādes infrastruktūra, kas vērsta uz augstākajiem atkritumu hierarhijas līmeņiem. Ir vajadzīgi konkrēti plāni un darbības, piemēram, atbalsts kompostēšanai mājāsaimniecībās un bioloģisko atkritumu apstrādes jaudas kāpināšana, lai pilnībā pārstrādātu radītos bioloģiskos atkritumus. Pāreja uz apstrādes iekārtu jaudas palielināšanu jau ir sākusies / ir plānota.

Komunikācija un informētības veicināšana

- 6) Lai palielinātu iesaisti ADV, ir jā saglabā un jāpastiprina informētības veicināšanas pasākumi, kas īpaši pielāgoti dažādām mērķgrupām, piem., mājāsaimniecībām, komerciālajiem atkritumu radītājiem, skolotājiem un skolēniem. Būtu jāizstrādā tādu nacionālu komunikācijas materiālu kopums, kuri ir adresēti iedzīvotājiem, lauksaimniekiem un skolēniem izmantošanai vietējā līmenī, paūz skaidrus un konsekventus vēstījumus un ir īpaši vērsti uz bioloģiskajiem atkritumiem, kompostēšanu mājāsaimniecībās un atkritumu pareizu apsaimniekošanu, piem., šķirošanu.

Paplašināta ražotāju atbildība un ekonomiskie instrumenti

- 7) Lai sasniegtu augstākus pārstrādājamo frakciju vākšanas rādītājus un vienlaikus samazinātu atkritumu atlikumu apjomu, jāievieš sistēma "cik izmet, tik maksā" uzņēmumiem un mājāsaimniecībām. Vietējās iestādes varētu atbalstīt ar norādījumiem par to, kā veidot stimulu mehānismus un kā ieviest izmēģinājuma projektus vai no tiem mācīties.

8) Lai stimulētu atkritumu apsaimniekošanu, kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta augstākajiem atkritumu hierarhijas līmeņiem, Latvijai būtu jāizmanto ekonomiskie instrumenti, piem., atkritumu poligonu nodokļu paaugstināšana līdz pietiekamam līmenim. Tas palīdzēs nodrošināt, ka atkritumu atkārtota izmantošana, sagatavošana atkārtotai izmantošanai un pārstrāde ir ekonomiski pievilcīga, un mazinās atkarību no atkritumu poligonu izmantošanas. Ekonomiskajam stimulam vajadzētu būt pienācīgi veidotam un pietiekami lielam, lai radītu “virzošu ietekmi”. Par visefektīvākajiem tiek uzskatīti atkritumu poligonu nodokļi, kas laika gaitā palielinās korelācijā ar konkrētiem mērķrādītājiem.

9) Intensīvāki centieni izveidot iepakojuma atkārtotas izmantošanas sistēmas sniegs ieguvumus videi un palīdzēs dalībvalstīm sasniegt ES iepakojuma pārstrādes mērķrādītājus.

Minētie ieteikumi ir attiecināmi uz atkritumu apsaimniekošanas darbībām VLAAR un uz tiem ir jābalstās, plānojot pasākumus turpmākajiem pieciem gadiem.

3. Reģiona atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

Šajā nodaļā raksturota esošā atkritumu apsaimniekošanas sistēma plānā iekļautajās pašvaldībās.

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas analīze veikta, balstoties uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju datiem par faktiskajiem apsaimniekoto atkritumu apjomiem [LVĢMC valsts statistikas pārskats “Nr.3 – Atkritumi”¹⁴ (apkopojums pieejams 1. pielikumā)], un 2023.gada maijā veiktās pašvaldību aptaujas sniegtajiem datiem. Tā kā valsts statistiskajā pārskatā “Nr.3 - Atkritumi” apkopotā informācija nesatur reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturošanai nepieciešamos datus (piemēram, par mājsaimniecības radīto atkritumu apjomu), ar mērķi iegūt precīzas ziņas par sadzīves atkritumu¹⁵ apsaimniekošanu tika veikta pašvaldību anketēšana¹⁶. Tomēr arī anketēšanā gūtā informācija nav izmantojama esošās reģiona atkritumu apsaimniekošanas sistēmas analīzei, jo ne visas pašvaldības spēja sniegt nepieciešamos datus. Ogres novada pašvaldība vispār nesniedza atbildes uz anketas jautājumiem. Lai iegūtu ticamāku sistēmas raksturojumu, trūkstošas vai nepilnīgas informācijas gadījumā, plāna izstrādāšanā tika izmantota aprēķinu pieeja, kur reģiona iedzīvotāju skaits tiek reizināts ar pieņemto vidējo atkritumu daudzuma svaru, ko radījis viens iedzīvotājs gadā Latvijā pēc OECD datiem¹⁷.

Tāpat esošās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojumam izmantoti “Agrīnās brīdināšanas ziņojuma par Latviju”¹⁸ galvenie konstatējumi, kas pilnībā attiecināmi arī uz VLAAR pašvaldībām. Tajos norādīts:

1. Pamatojoties uz atkritumu apsaimniekošanas jomā savāktu datu un esošo rīcībpolitiku analīzi, tiek uzskatīts, ka Latvijai ir risks nesasniegt 2025. gada mērķrādītāju 55% attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai un pārstrādi un 2025. gada mērķrādītāju, kas paredz, ka 50% plastmasas iepakojuma atkritumu valstī tiek pārstrādāti. Bažas rada arī atšķirība starp pašreizējo rādītāju, kas raksturo atkritumu apglabāšanu poligonos Latvijā, un 2035. gadam noteikto mērķrādītāju, kas paredz, ka atkritumos tiek apglabāti ne vairāk kā 10 % valsts sadzīves atkritumu;
2. Sadzīves atkritumu *reciklēšanas* rādītājs Latvijā pēdējos gados ir ievērojami palielinājies — no 25,2 % 2016. gadā līdz 39,6 % 2020. gadā. Šis kāpums galvenokārt skaidrojams ar to, ka atkritumi, ko eksportē *reciklēšanai*, tika iekļauti *reciklēto* atkritumu statistikā. Lai gan atkritumu apglabāšanas rādītājs pēdējos gados ir ievērojami samazinājies – no 64,3 % 2016. gadā līdz 52,8 % 2020. gadā, Latvijā joprojām liels daudzums atkritumu tiek apglabāts poligonos.

¹⁴ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

¹⁵ *sadzīves atkritumu daudzumu noteikšana veikta atbilstoši AAL definīcijai*

¹⁶ *Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.(anketa pieejama 2. pielikumā)*

¹⁷ OECD. *Sadzīves atkritumi.* 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā).

¹⁸ Eiropas Komisija. *Agrīnās brīdināšanas ziņojums par Latviju.* 2023.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=SWD%3A2023%3A187%3AFIN#> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Kopējais iepakojuma atkritumu *reciklēšanas* rādītājs 2019. gadā bija 62,4 %, kas ir tuvu 2025. gada mērķrādītājam 65%. Arī tas, ka izlietotā iepakojuma *reciklēšanai* nākotnē tiks piemēroti jauni aprēķināšanas noteikumi¹⁹, varētu samazināt *reciklēšanas* rādītājus (2020. gadā visa izlietotā iepakojuma *reciklēšanas* rādītājs samazinājās līdz 61,4%). Konkrētu atkritumu materiālu *reciklēšanas* rādītāji ir pārsnieguši to attiecīgos 2025. gada mērķrādītājus, izņemot plastmasas iepakojumu, kas ir 14,1 procentpunktu zem 2025. gada mērķrādītāja (2025. gada *reciklēšanas* mērķrādītājs ir 50%).

3.1. Pašvaldību saistošie noteikumi

Latvijas pašvaldību SN par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu tiek pieņemti saskaņā ar AAL 8. panta pirmās daļas 3. punktu. SN nosaka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtību pašvaldības teritorijā, lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, nodrošinātu atkritumu dalītu savākšanu un reģenerāciju, kā arī veicinātu atkritumu rašanās samazināšanu, dabas resursu efektīvu izmantošanu, atkārtoti lietojamu materiālu atgriešanu apritē un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu.

Pašvaldība saistošajos noteikumos par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā nosaka šīs teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai (arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam), pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai un uzglabāšanai, prasības liela izmēra atkritumu, sadzīvē radušos bīstamo atkritumu un majsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanai, prasības ADV organizēšanai (arī šo atkritumu savākšanas biežumam) un kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu, kā arī atbildību par šo saistošo noteikumu neievērošanu.

Visās reģiona pašvaldībās ir pieņemti un spēkā esoši SN par atkritumu apsaimniekošanu (skat. 3.1. tabulā).

3.1. tabula. Pašvaldību saistošie noteikumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu

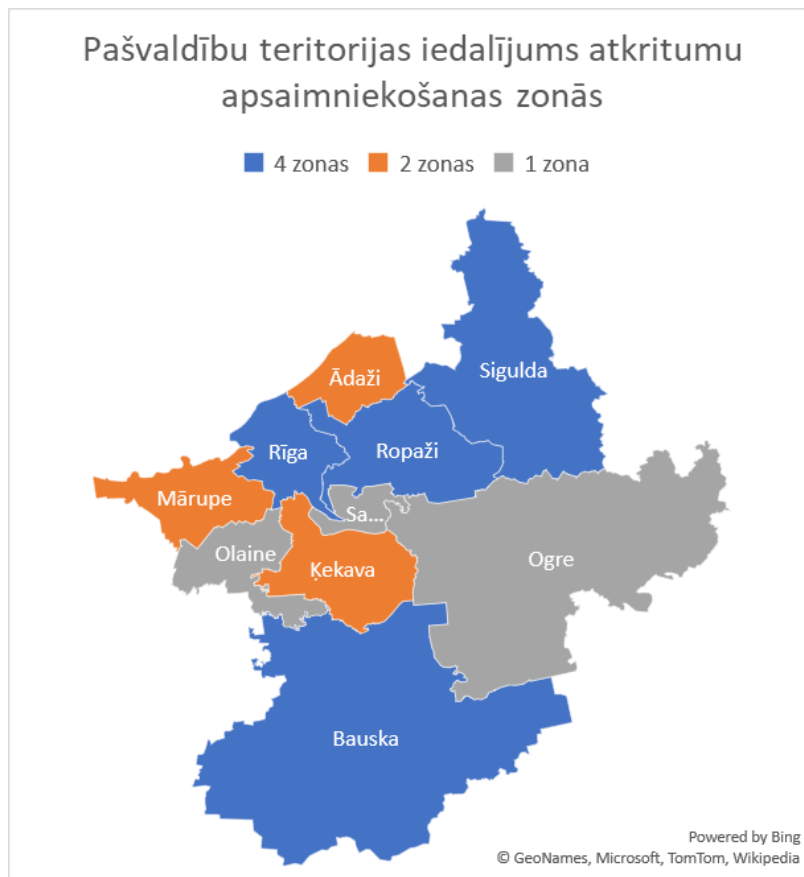
Pašvaldība	SN pieņemšanas datums	SN numurs
Rīgas valstspilsēta	29.11.2019.	Nr. 87
Ādažu novads	22.06.2022.	Nr. 58/2022
Bauskas novads	30.06.2022.	Nr. 15

¹⁹ Eiropas Komisija. Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1004, ar ko nosaka noteikumus, kā aprēķināt, verificēt un ziņot datus par atkritumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK, un ar ko atceļ Komisijas Īstenošanas lēmumu C(2012) 2384. 2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D1004&from=EN> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Pašvaldība	SN pieņemšanas datums	SN numurs
Ķekavas novads	06.10.2021.	Nr. 30/2021
Mārupes novads	25.05.2022.	Nr. 27/2022
Ogres novads	13.08.2020.	Nr. 15/2020
Olaines novads	26.04.2017.	Nr. SN5/2017
Ropažu novads	20.04.2022.	Nr. 15/22
Salaspils novads	17.05.2017.	Nr. 11/2017
Siguldas novads	24.02.2022.	Nr. 6

3.2. Sadzīves atkritumu apsaimniekotāji

Saskaņā ar pašvaldību sniegto informāciju Ogres, Olaines, Salaspils novadā visa pašvaldības teritorija ir viena atkritumu apsaimniekošanas zona, kurā ir viens atkritumu apsaimniekotājs. Ādažu, Ķekavas, Mārupes novada teritorija ir sadalīta divās atkritumu apsaimniekošanas zonās; Ropažu novada teritorija sadalīta trīs zonās; Bauskas novada, Rīgas valstspilsētas un Siguldas novada teritorija – četrās atkritumu apsaimniekošanas zonās (skat. 3.2.1. attēlu). Šāda situācija ir veidojusies arī ATR rezultātā, apvienojot pašvaldības, kurās iepriekš bija viena atkritumu apsaimniekošanas zona. Situācija varētu mainīties, kad iestāsies ar atkritumu apsaimniekotāju noslēgtā līguma termiņa beigas. Informācija par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu pašvaldībās atrodama 1. pielikumā.



3.2.1. attēls. Atkritumu apsaimniekošanas zonu skaits reģiona pašvaldībās

Sadzīves atkritumu apsaimniekotāji VLAAR pašvaldībās:

1. **Ādažu novadā**²⁰ ir 2 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 1.1. Ādažu pilsēta un Ādažu pagasts (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide, līguma termiņš 02.06.2026.);
 - 1.2. Carnikavas pagasts (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 01.06.2025.).
2. **Bauskas novadā**²¹ ir 4 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas līdz jaunu līgumu noslēgšanai 2023.gadā –
 - 2.1. Bauska un pagastu apvienība (apsaimnieko SIA Vides serviss);
 - 2.2. Iecavas apvienība (apsaimnieko SIA Dzīvokļu komunālā saimniecība);
 - 2.3. Vecumnieku apvienība – Vecumnieku, Bārbeles, Kurmenes, Skaistkalnes, Stelpes, Valles pagasts (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide);
 - 2.4. Rundāles apvienība (apsaimnieko SIA Vides serviss).

Pēc jaunu līgumu noslēgšanas visa teritorija būs viena zona, ko apsaimniekos pašvaldības kapitālsabiedrība SIA Vides serviss²². Uzņēmums nodarbojas ar nešķirotu un

²⁰ Ādažu novads. *Atkritumu apsaimniekošana*. 2023. gada 6. marts.

<https://www.adazunovads.lv/lv/atkritumu-apsaimniekosana> (skatīts 2023. gada jūnijā).

²¹ Bauskas novads. *Atkritumu apsaimniekošana Bauskas novadā*. 2023. gada 8. marts.

<https://www.bauskasnovads.lv/lv/zala-bauska> (skatīts 2023. gada jūnijā).

²² Vides serviss. *Atkritumu apsaimniekošana*. <https://www.videsserviss.lv/par-atkritumu-apsaimniekosanu> (skatīts 2023. gada jūnijā).

šķirotu atkritumu apsaimniekošanu, videi kaitīgu atkritumu apsaimniekošanu, nestandarta, celtniecības atkritumu un būvgružu izvešanu, asenizāciju jeb šķidro atkritumu izsūknēšanu, azbestu saturošu būvmateriālu apsaimniekošanu, kā arī piedāvā iznomāt pārvietojamās tualetes.

3. **Ķekavas novadā**^{23, 24} ir 2 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 3.1. Ķekavas pagasts, Baložu pilsēta, Daugmales pagasts (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 31.05.2025.);
 - 3.2. Baldones pilsēta un pagasts (apsaimnieko SIA Marss).
4. **Mārupes novadā**^{25, 26} ir 2 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 4.1. Babītes un Salas pagasts (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide, līguma termiņš 30.11.2024.);
 - 4.2. Mārupes pilsēta un Mārupes pagasts (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide, līguma termiņš 01.02.2025.).
5. **Ogres novadā**²⁷ ir noteiktas 2 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zona –
 - 5.1. Ogre, Lielvārde, Ķegums, Birzgales pagasts, Jumpravas pagasts, Krapes pagasts, Ķeipenes pagasts, Lauberes pagasts, Lēdmanes pagasts, Lielvārdes pagasts, Madlienas pagasts, Mazozolu pagasts, Ogresgala pagasts, Rembates pagasts, Suntažu pagasts, Taurupes pagasts, Tomes pagasts (apsaimnieko SIA Ķilupe un SIA Marss);
 - 5.2. Ikšķile, Tīnūžu pagasts, Lēdmanes pagasts, Meņģeles pagasts (apsaimnieko SIA CleanR).
6. **Olaines novadā**²⁸ ir 1 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zona –
 - 6.1. Olaines novads (apsaimnieko AS Olaines ūdens un siltums, līguma termiņš 16.11.2026.).
7. **Rīgas valstspilsētā**²⁹ ir 4 atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 7.1. Rīgas Centra rajona un Rīgas Latgales priekšpilsētas administratīvā teritorija (Centra rajons un Latgales priekšpilsēta) (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 18.02.2027.);
 - 7.2. Rīgas Kurzemes rajona administratīvā teritorija (Pārdaugavas Kurzemes rajons) (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 18.02.2027.);
 - 7.3. Rīgas Zemgales priekšpilsētas administratīvā teritorija (Pārdaugavas Zemgales priekšpilsēta) (apsaimnieko Pilnsabiedrība „Lautus vide”, līguma termiņš 27.02.2027.);

²³ Ķekavas novads. *Vide un atkritumu apsaimniekošana*. 2022.

<https://kekava.lv/vide-un-atkritumu-apsaimniekosana/> (skatīts 2023. gada jūnijā)

²⁴ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

²⁵ Mārupes novads. *Atkritumu apsaimniekotājs*. 2021.

<https://www.marupe.lv/lv/sabiedriba/vide-un-infrastruktura/atkritumu-apsaimniekosana/atkritumu-apsaimniekotajs> (skatīts 2023. gada jūnijā)

²⁶ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

²⁷ Ogres novads. *Ogres novadā atkritumu apsaimniekošanu veic SIA Ķilupe, SIA Mars un SIA CleanR*. 2022. gada 21. septembris.

<https://www.ogresnovads.lv/lv/jaunums/ogres-novada-atkritumu-apsaimniekosanu-veic-sia-kilupe-sia-mars-un-sia-clean-r> (skatīts 2023. gada jūnijā).

²⁸ Olaines novads. *Atkritumu apsaimniekošana*.

<https://www.olaine.lv/lv/pakalpojumi-un-informacija/dzivesvieta-un-nekustamais-ipasums/atkritumu-apsaimniekosana#gsc.tab=0> (skatīts 2023. gada jūnijā)

²⁹ Rīgas Dome. *Atkritumu apsaimniekošana*. 2022. gada 13. aprīlis.

<https://www.riga.lv/lv/atkritumu-apsaimniekosana> (skatīts 2023. gada jūnijā).

7.4. Rīgas Vidzemes priekšpilsētas un Rīgas Ziemeļu rajona administratīvā teritorija (Ziemeļu rajons un Vidzemes priekšpilsēta) (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide, līguma termiņš 18.02.2027.).

Visās četrās pilsētas zonās bīstamo atkritumu apsaimniekošanu publiskajos punktos veic AS "BAO", ar kuru noslēgtā līguma termiņš ir 03.09.2024.

8. **Ropažu novadā**³⁰ ir noteiktas 4 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 8.1. A zona – Stopiņu pagasta administratīvā teritorija (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 31.07.2025.);
 - 8.2. B zona – Ropažu pagasta administratīvā teritorija (apsaimnieko SIA Vilkme, līguma termiņš 31.12.2022.);
 - 8.3. C zona – Garkalnes pagasta administratīvā teritorija (apsaimnieko SIA Garkalnes komunālserviss, līguma termiņš 30.07.2023.);
 - 8.4. D zona – Vangažu pilsētas administratīvā teritorija (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 30.06.2025.).
9. **Salaspils novadā**³¹ ir 1 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zona –
 - 9.1. Salaspils novads (apsaimnieko SIA Eco Baltia vide).
10. **Siguldas novadā**³² ir 4 sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonas –
 - 10.1. Siguldas pilsēta, Siguldas pagasts, Mores pagasts, Allažu pagasts (apsaimnieko Siguldas pilsētas SIA JUMIS, līguma termiņš 16.06.2033.);
 - 10.2. Mālpils pagasts (apsaimnieko Siguldas pilsētas SIA JUMIS, līguma termiņš 01.05.2026.);
 - 10.3. Inčukalna pagasts (apsaimnieko SIA CleanR, līguma termiņš 30.09.2025.);
 - 10.4. Krimuldas pagasts, Lēdurgas pagasts (apsaimnieko SIA ZAAO, līguma termiņš 31.12.2026.).

Siguldas novada tīmekļa vietnē³³ norādīta informācija, ka saskaņā ar Siguldas novada pašvaldības domes lēmumu Siguldas novadā atkritumu apsaimniekošanu nodrošina: SIA JUMIS (Siguldas pilsētas, Allažu, Mores, Mālpils un Siguldas pagasts), SIA ZAAO (Lēdurgas un Krimuldas pagasts), SIA CleanR (Inčukalna pagasts).

3.3. Pašvaldību teritorijā radītais atkritumu daudzums

Pašvaldību teritorijās rodas sadzīves atkritumi, tai skaitā bioloģiski noārdāmie atkritumi, ražošanas atkritumi, bīstamie atkritumi, naftas produktu atkritumi, bateriju un akumulatoru atkritumi, EEIA, nolietotie transportlīdzekļi, ārstniecības iestāžu un veterinārmedicīnas atkritumi, polihlorētos bifenilus un polihlorētos terfenilus saturoši

³⁰ Ropažu novads. *Atkritumu apsaimniekotāji*. 2022. gada 25. jūlijs.

https://www.ropazi.lv/lv/atkritumu-apsaimniekotaji?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (skatīts 2023. gada jūnijā).

³¹ Eco Baltia vide. «Cenrādis Salaspilī.» *Eco Baltia vide*. 2023.

https://www.ecobaltiavide.lv/wp-content/uploads/2022/07/EBV_WEB_CenuLapa_010722_SALASPIL_S_v01.pdf (skatīts 2023. gada jūnijā).

³² *Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu*. 2023.

³³ Siguldas novads. *Atkritumu apsaimniekošana*. 2023.

https://www.sigulda.lv/public/lat/siguldas_novads1/vide1/atkritumu_apsaimniekosana1/ (skatīts 2023. gada jūnijā)

atkritumi, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi, tai skaitā azbestu saturoši būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi, atkritumi, kas satur ievērojamu daudzumu kritiski svarīgo izejvielu.

Esošās situācijas raksturojumam par pašvaldību teritorijā radīto atkritumu daudzumu izmantota pašvaldību sniegtā informācija un publiski pieejamie dati par 2021.gadu³⁴ par atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību teritorijās. Iepriekšējo gadu datus nav iespējams izmantot, jo tie sniedz informāciju par pašvaldībām pirms ATR un tos nav iespējams piemērot jaunajam teritorijas dalījumam. Ņemot vērā datu uzskaites nepilnības, ir iespējams sniegt informāciju tikai par radīto atkritumu daudzumu (skat. 3.3.1. tabulu). Valsts statistiskajā informācijā par atkritumu apsaimniekošanu uzkrātie dati netiek apkopoti tā, lai atspoguļotu saistību starp atkritumu klasi un pašvaldības teritoriju, kurā notikusi kāda no atkritumu apsaimniekošanas darbībām, kā arī dati par administratīvajām vienībām saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas darbībām pa atkritumu klasēm netiek apkopoti.

Tiek pieņemts, ka reģiona pašvaldībās savāktais ir arī radītais atkritumu daudzums.

**3.3.1. tabula. Plānā iekļauto pašvaldību teritorijās radītais atkritumu daudzums
2021. gadā, t**

Nr. p. k.	Pašvaldība	Sadzīves atkritumu daudzums	Bīstamo atkritumu daudzums
1.	Rīgas valstspilsēta	237 464,67	23 106,43
2.	Ādažu novads	16 352,34	403,80
3.	Bauskas novads	284 039,89	125,28
4.	Ķekavas novads	50 207,21	141,90
5.	Mārupes novads	8 5045,72	2 336,50
6.	Ogres novads	51 157,69	249,83
7.	Olaines novads	24 323,58	720,15
8.	Ropažu novads	409 569,82	3 509,83
9.	Salaspils novads	64 784,50	147,84

³⁴ LVĢMC. Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g. Rīga: LVĢMC, 2022.

Nr. p. k.	Pašvaldība	Sadzīves atkritumu daudzums	Bīstamo atkritumu daudzums
10.	Siguldas novads	27 437,55	307,48
Kopā		1 250 382,97	31 049,04

Atbilstoši publiski pieejamiem statistikas datiem plānā iekļautajās pašvaldībās 2021. gadā radītais sadzīves atkritumu daudzums ir **1 250 382,97 tonnas jeb 65,8 %** no Latvijas kopējā daudzuma (1 900 177,763 tonnas) un radītais bīstamo atkritumu daudzums – **31 049,04 tonnas jeb 27,9%** no Latvijas kopējā daudzuma (111 180,683 tonnas).

Saskaņā ar iepriekš minēto viena iedzīvotāja vidējais gadā radītais sadzīves atkritumu daudzums plānā iekļautajās pašvaldībās veido 1255 kg/iedz./gadā. Tas ievērojami pārsniedz AAVP28 noteikto lielumu 2028. gadam – 409 kg/iedz./gadā³⁵. Tomēr šī informācija ir tikai daļēji izmantojama reģiona atkritumu apsaimniekošanas sistēmas novērtēšanai, jo Valsts statistiskā pārskata³⁶ datus pie sadzīves atkritumiem ir iekļauti visi atkritumi, kas nav klasificējami kā bīstami³⁷, tostarp ražošanas atkritumi, kas pēc savas būtības nav sadzīves atkritumi un nerodas mājāsaimniecībās vai tām pielīdzināmos apstākļos.

Reģionā radīto sadzīves atkritumu daudzumu ietekmē gan teritorijas salīdzinoši blīvā pilsēttipa apbūve lielākajā daļā pašvaldību, gan tas, ka plānā iekļauto pašvaldību budžetos ir lielākie ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN), kas liecina par iedzīvotāju pirktspeju un patērētāju paradumiem, kas saistāmi ar to (skat. 3.3.2. tabulu). Tikai divi no plānā iekļautajiem novadiem – Bauskas un Ogres novads – ir ar salīdzinoši plašu lauku teritoriju, kurās iedzīvotāju paradumi ir atšķirīgi no pilsētas un ciematu tipa apbūves teritorijas iedzīvotājiem. Tāpat jāņem vērā, ka radīto atkritumu daudzumu ietekmē arī iedzīvotāju mobilitāte no pārējās Latvijas teritorijas.

³⁵ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

³⁶ LVĢMC. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

³⁷ Ministru kabinets. *Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus Nr. 302*. 2011. <https://likumi.lv/ta/id/229148-noteikumi-par-atkritumu-klasifikatoru-un-ipasibam-kuras-padara-atkritumus-bistamus> (skatīts 2023. gada jūnijā).

3.3.2. tabula. Plānā iekļauto pašvaldību rangs pēc IIN un NĪN³⁸

Pašvaldība	Pašvaldības budžeta IIN ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju 2021. gadā, EUR	Pašvaldības budžeta NĪN ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju 2021. gadā, EUR	Kopā IIN un NĪN ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju, 2021. gadā, EUR	Pašvaldības rangs Latvijā
Bauskas novads	558	100	658	19
Olaines novads	681	66	747	12
Ogres novads	715	67	782	11
Salaspils novads	744	79	822	10
Siguldas novads	781	89	870	8
Rīgas valstspilsēta	890	162	1052	6
Ķekavas novads	1002	120	1122	5
Ādažu novads	996	140	1136	4
Mārupes novads	1091	164	1255	2
Ropažu novads	1164	124	1288	1

Lai gūtu precīzākus datus par plānā iekļauto pašvaldību teritorijā savākto atkritumu daudzumu, 2023.gada maijā tika veikta pašvaldību aptauja. Pašvaldību sniegtās ziņas par darbībām ar sadzīves atkritumiem apkopotas 3.3.3. tabulā. Ogres novads nepiedalījās aptaujā un datus nesniedza, tāpēc informācija tika iegūta izmantojot OECD datus par atkritumu daudzumu uz iedzīvotāju (478 kg) un iedzīvotāju skaitu pašvaldībā (1.1. tabula).

³⁸ Valsts kase. *Dati par pašvaldību budžeta IIN un NĪN ieņēmumiem 2021.gadā.*

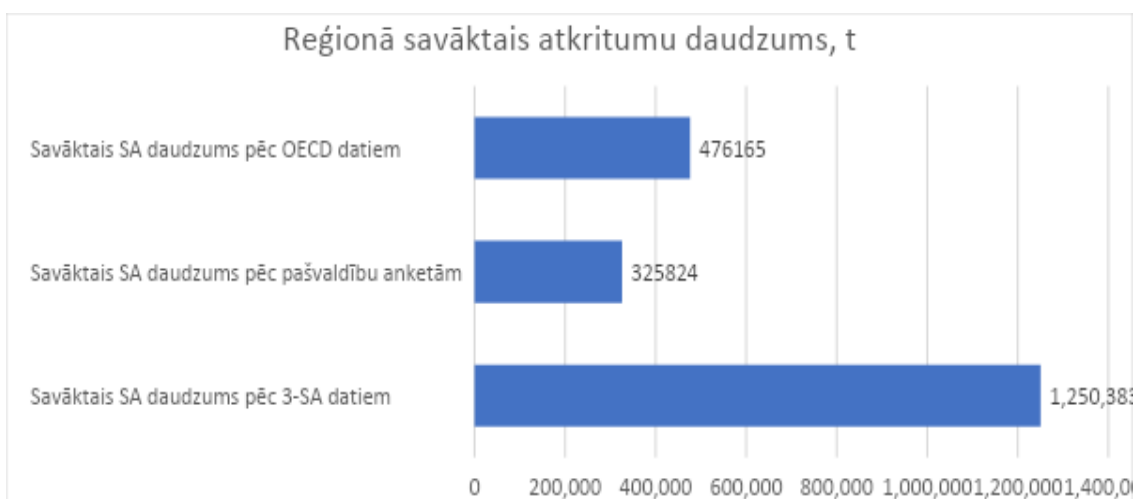
3.3.3. tabula. Savāktais atkritumu daudzums pašvaldību teritorijā 2021.-2022.gadā, t³⁹

Pašvaldība	Savāktais atkritumu daudzums	
	2021. gadā	2022. gadā
Rīgas valstspilsēta	224 493	229 347
Ādažu novads	9246	9317
Bauskas novads	6428	8901
Ķekavas novads	9402	9815
Mārupes novads	12 143	12 429
Ogres novads	29 529*	29 529*
Olaines novads	7729	7091
Ropažu novads	7275	8027
Salaspils novads	7757	8015
Siguldas novads	11 822	9463
Kopā	325824	331934

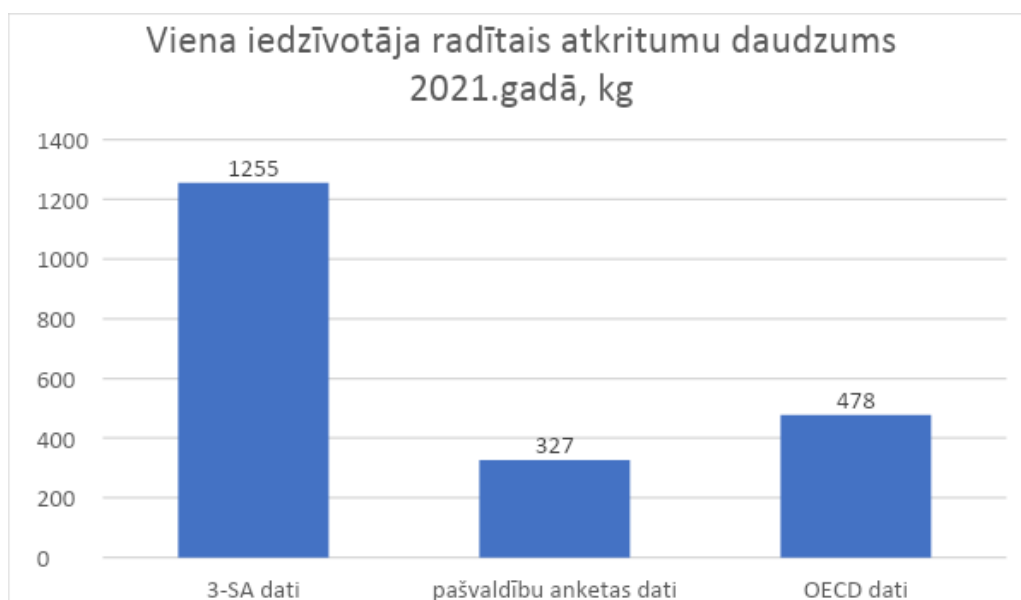
*savāktais SA daudzums Ogres novadā pēc iepriekš minētiem aprēķiniem

Salīdzinot datus no valsts apkopotās statistikas informācijas ar datiem no pašvaldību aptaujā sniegtajām ziņām, redzams, ka 2021. gadā savākto sadzīves atkritumu daudzums atšķiras vairākkārtīgi: 1 250 383 tonnu statistiskajā informācijā un 325 330 tonnu pašvaldību anketās (skat. 3.3.1. attēlu). Tāpat ar datiem, kas ilustrē reģiona pašvaldībās viena iedzīvotāja radīto atkritumu daudzumu, – daudzums variē no 327 kg pašvaldību aptaujās līdz 1255 kg valsts statistikas pārskatā. Šādai attiecībai nav pamatojuma, un dati nav vērtējami kā ticami.

³⁹ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.



3.3.1. attēls. Savāktais atkritumu daudzums plānā ietvertajās pašvaldībās 2021.gadā, t



3.3.2. attēls. Viena VLAAR iedzīvotāja radītais atkritumu daudzums 2021.gadā, kg

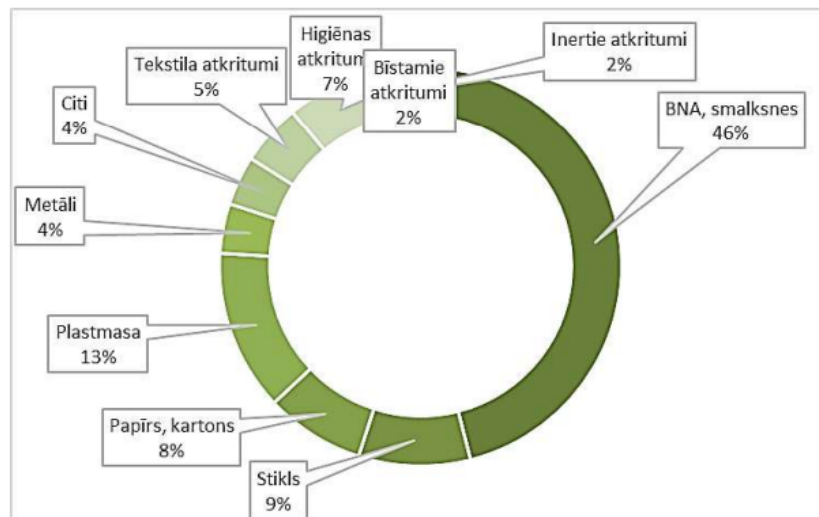
Ņemot vērā to, ka VLAAR iekļautās pašvaldības ir ar augstākajiem IIN un NĪN rādītājiem (skat. 3.3.2. tabulu) Latvijā, ir maz ticams, ka šajās pašvaldībās dzīvojošie rada mazāku daudzumu nekā OECD dati ⁴⁰par vidēji Latvijas iedzīvotāju radīto atkritumu daudzumu. Visticamāk, ka šis daudzums ir lielāks. Tādēļ arī šie dati nevar tikt izmantoti turpmākajiem aprēķiniem, jo neatspoguļo patieso situāciju pašvaldībās.

Atbilstoši 2018. gadā publicētajam pētījumam “Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām”⁴¹ sadzīves atkritumu sastāvā

⁴⁰ OECD. *Sadzīves atkritumi*. 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā)

⁴¹ SIA “Geo Consultants” un SIA “Konsorts”. *Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām*. Rīgas domes Mājokļu un vides departaments, 2018.

Rīgas pilsētā, kas pēc iedzīvotāju skaita veido 68,18 % no kopējā VLAAR iedzīvotāju skaita (skat. 1.1. tabulu), lielāko īpatsvaru dalīti savākto materiālu apjomā veido dalīti savāktie papīra atkritumi jeb 48,7% un stikls jeb 32,6%, savukārt plastmasa kopējā apjomā veido 18,7%. Dalīti savākto pārstrādei derīgo atkritumu apjoms kopējā savākto sadzīves atkritumu plūsmā veido 11,7%; nešķirotu atkritumu sastāvs attēlots 3.3.3. attēlā.



3.3.3. attēls. Nešķirotu sadzīves atkritumu morfoloģiskais sastāvs Rīgas pilsētā pēc svara, %

Dati par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu sastāvu ir līdzīgi tiem, kas iegūti pētījumā “Ceļā uz efektīvu atkritumu apsaimniekošanu Latvijā: atkritumu sastāva empīrisks novērtējums”⁴². Kopsavilkums par atkritumu frakciju īpatsvaru sniegts 3.3.4. tabulā. Abos pētījumos atšķirīgs ir izlietotā iepakojuma daudzums kopējā sadzīves atkritumu plūsmā, kas liecina par salīdzinoši sliktu atkritumu dalītās vākšanas sistēmu Rīgā, kur atšķirotā veidā tika iegūti 11,7% pret Latvijā vidēji novērtētajiem 25,6%.

3.3.4. tabula. Sadzīves atkritumu sastāvs Latvijā, %

Atkritumu veids	Īpatsvars, %
Sadzīves atkritumi	72,52
Bioloģiski noārdāmi atkritumi	29,22
Papīrs, kartons	4,65
Koksne	0,56
Higiēnas preces	6,30
Tekstils	5,04
Āda, gumija	0,76
Stikls	1,14
Inertie atkritumi	2,08

⁴² Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts. *Towards Efficient Waste Management in Latvia: An Empirical Assessment of Waste Composition*. Rīga: RTU, 2019.

Mīkstā plastmasa	1,41
Blīva plastmasa	0,82
Grīdas paklāji	0,48
Melnais metāls	0,62
Krāsainais metāls	0,21
Smalkne	19,23
Iepakojums	25,55
Dzērienu iepakojums	1,37
Papīrs, kartons (iekpojums)	3,44
Stikla iepakojums	8,0
Koka iepakojums	0,16
Mīkstā plastmasa (iekpojums)	1,58
Mīkstā plastmasa (maisiņi)	3,73
Blīva plastmasa (iekpojums)	4,48
Melnais metāls (iekpojums)	1,39
Krāsainais metāls (iekpojums)	0,76
Kompozītmateriālu iepakojums	0,64
Sadzīves bīstamie atkritumi	1,93
Baterijas, akumulatori	0,23
EEIA	0,54
Ķīmiskas vielas	1,16

Kā liecina pētījuma rezultāti, sadzīves atkritumi nešķirotā veidā satur 32,9% pārstrādājamu materiālu un 29,2% bioloģisku atkritumu. Pētījuma autori secina, ka aptuveni 60% no Latvijas nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas var tikt savākti ADV sistēmā, nodrošinot atgūto materiālu augstu kvalitāti un stimulējot aprites ekonomiku.

Secīgi interpretējot pieejamo informāciju atbilstoši iepriekš minētajiem pētījumiem, secināms, ka dati par reģionā radīto atkritumu daudzumu var ievērojami atšķirties (skat. 3.3.1. attēlu un 3.3.5. tabulu). Reģiona pašvaldībās savāktu atkritumu lielāko daļu veido bioloģiski noārdāmi atkritumi, iepakojums un smalkne. Iespējamie radītie šo atkritumu daudzumi ir no 95 206 līdz 365 362 tonnu BNA un no 83 248 līdz 319 473 tonnu iepakojuma.

Saskaņā ar LVĢMC Valsts statistiskā pārskata kopsavilkuma atskaiti par pārstrādāto nebīstamo atkritumu daudzumu var uzskatīt ar pārstrādes darbībām R1-R11 pastrādātos atkritumu daudzumus (izslēdzot pārstrādes darbības, kas attiecas uz kūtsmēsli pārstrādi, koksnes sadedzināšanu, digestāta un dūņu izmantošanu lauksaimniecībā u.c., kā arī atkritumu

poligonos ziņoto atkritumu daudzumu ar kodu R3D, kas apglabāti ar gāzes savākšanu). Kopējais pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoms 2021. gadā ir 1 219 312,19 tonnas jeb 64% (no kopējiem radītajiem sadzīves (nebīstamajiem) atkritumiem – 1 900 177,763 tonnām).

3.3.5. tabula. Aprēķinātais reģionā 2021.gadā radītais atkritumu daudzums pa frakcijām, t

Atkritumu veids	Atkritumu daudzums reģionā		
	3-SA dati	Pašvaldību dati	OECD dati ⁴³
Nešķiroti sadzīves atkritumi	906778	236288	345315
Bioloģiski noārdāmi atkritumi	365362	95206	139136
Papīrs, kartons	58143	15151	22142
Koksne	7002	1825	2667
Higiēnas preces	78774	20527	29998
Tekstils	63019	16422	23999
Āda, gumija	9503	2476	3619
Stikls	14254	3714	5428
Inertie atkritumi	26008	6777	9904
Mīkstā plastmasa	17630	4594	6714
Blīva plastmasa	10253	2672	3905
Grīdas paklāji	6002	1564	2286
Melnais metāls	7752	2020	2952
Krāsainais metāls	2626	684	1000
Smalkne	240449	62656	91567
Iepakojums	319473	83248	121660
Dzērienu iepakojums	17130	4464	6523
Papīrs, kartons (iepakojums)	43013	11208	16380
Stikla iepakojums	100031	26066	38093
Koka iepakojums	2001	521	762
Mīkstā plastmasa (iepakojums)	19756	5148	7523
Mīkstā plastmasa (maisīni)	46639	12153	17761
Blīva plastmasa (iepakojums)	56017	14597	21332
Melnais metāls (iepakojums)	17380	4529	6619
Krāsainais metāls (iepakojums)	9503	2476	3619
Kompozītmateriālu iepakojums	8002	2085	3047
Sadzīves bīstamie atkritumi	24132	6288	9190
Baterijas, akumulatori	2876	749	1095
EEIA	6752	1759	2571
Ķīmiskas vielas	14504	3780	5524

⁴³ OECD. *Sadzīves atkritumi*. 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā)

3.4. Atkritumu rašanās novēršana

Atkritumu apsaimniekošanas galvenais mērķis ir samazināt atkritumu daudzumu un negatīvo ietekmi uz vidi un sabiedrību. Atkritumu daudzuma samazināšana ir efektīvs veids, kā sasniegt šo mērķi, jo palīdz aizsargāt dabas resursus, uzlabot dzīves kvalitāti un samazināt atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Tas nozīmē, ka tiek ražoti mazāk atkritumu vai tiek izmantoti ilgtspējīgāki un efektīvāki produkti. Paralēli pārstrādei, kad no atkritumiem tiek izgatavoti jauni produkti, un kompostēšanai, kad organiskie atkritumi tiek pārvērsti par auglīgu zemi, efektīvs pasākums atkritumu rašanās novēršanai ir pareizs iepirkšanās process, kad pircēji izvēlas produktus, kas ir ilgtspējīgi, videi draudzīgi un bez lieka iepakojuma. Pareiza iepirkšanās samazina patēriņam nepieciešamo produktu daudzumu un novērš atkritumu rašanos.

Sabiedrības un indivīda paradumu maiņa ir būtisks atkritumu samazināšanas faktors, jo tā ietekmē cilvēku izvēles un rīcību. Sabiedrības un indivīda paradumu maiņa var palīdzēt veicināt atkritumu daudzuma samazināšanu, ja tiks izmantoti efektīvi un piemēroti veidi, kā ietekmēt cilvēku izpratni, motivāciju un rīcību. Sabiedrības un indivīda paradumu maiņa var notikt dažādos veidos – tipiskie iemēri:

- **Izglītošana** – process, kad cilvēki tiek informēti par atkritumu samazināšanas ieguvumiem un metodēm. Izglītošana palīdz veidot apzinīgu un atbildīgu attieksmi pret atkritumiem. Izglītošanas piemērs ir skolu un sabiedrisko vietu kampaņas, kas māca cilvēkiem, kā atkārtoti izmantot, kompostēt un izvairīties no liekiem pirkumiem;
- **Motivācija** – process, kad cilvēki tiek rosināti vai atalgoti par atkritumu daudzuma samazināšanu. Motivācija palīdz palielināt cilvēku interesi un iesaistīšanos atkritumu daudzuma samazināšanā. Motivācijas piemērs ir nodokļu atlaides, subsīdijas vai prēmijas par pārstrādāto materiālu nodošanu vai ilgtspējīgu produktu iegādi;
- **Regulēšana** – process, kad cilvēki tiek piespiesti rīkoties atbilstoši plānotajam (bieži ar tarifu palīdzību) vai sodīti par nepareizu atkritumu apsaimniekošanu. Regulēšana palīdz novērst cilvēku nevēlamo vai kaitīgo rīcību attiecībā uz atkritumiem. Regulēšanas piemērs ir likumi, noteikumi vai sankcijas.

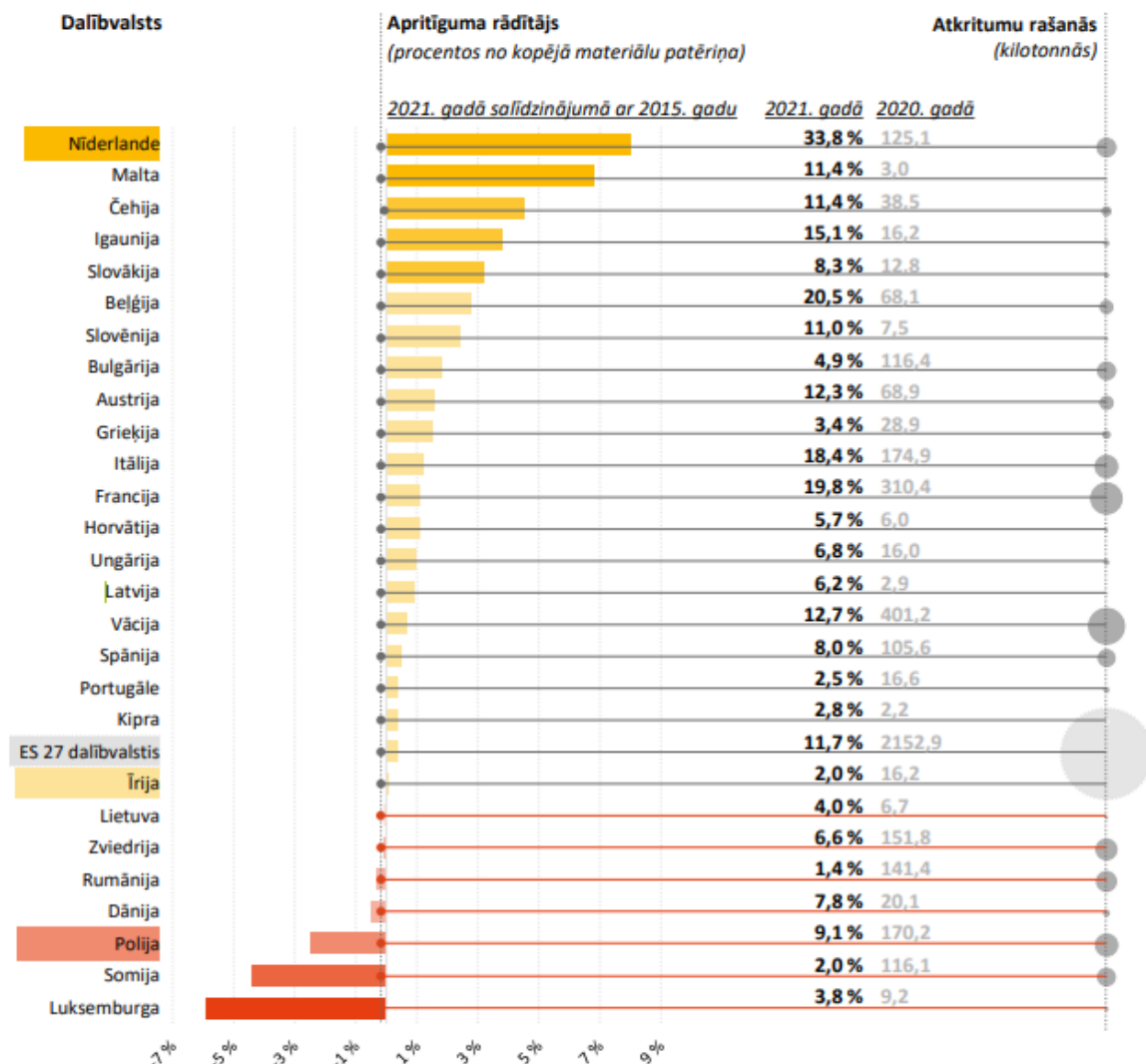
Šajā apakšnodaļā tiks aprakstīti daži atkritumu samazināšanas veidi un to priekšrocības.

Aprītes ekonomikas ideja ir vērsta uz to, lai cilvēki ražotu un patērētu pēc iespējas saprātīgāk; arī materiālus, kas paliek pāri pēc ražošanas un patērēšanas, nepieciešams nokopt pēc iespējas saprātīgāk, iespējami lielāku apjomu realizējot otrreizējā aprītē. Tomēr atslēgas vārds aprītes ekonomikas kontekstā ir prevencija jeb novēršana, kas ir būtiskākais attiecībā uz cilvēku darbībām. Atkritumu gadījumā tas nozīmē, ka mērķis ir nevis vienkārši samazināt radīto atkritumu daudzumu, bet jau pirmsākumos novērst to, ka tiek ražots par daudz, tiek ražots tas, ko nepatērē, vai tiek ražoti nekvalitatīvi produkti, kas ātri saplīst un nonāk atkritumos. Latvijā nav normatīvo aktu, kas skaidrotu izvairīšanos no atkritumu radīšanas, arī ES līmenī attiecīgie direktīvas grozījumi palika tikai izstrādātu priekšlikumu veidā⁴⁴. AAVP2028 ir iekļauta 9.4. sadaļa “Plānotie atkritumu rašanās novēršanas pasākumi”, taču informācija ir vispārīga; līdzīgi ar plāna 10. un 11. sadaļām, kas veltītas pārtikas atkritumu un izlietotā iepakojuma rašanās novēršanas programmām – pašvaldības nevar gūt priekšstatu par

⁴⁴ Eiropas Parlaments un Padome. *Priekšlikums Direktīvai, ar ko groza Direktīvas 2008/98/EK, 94/62/EK, 1999/31/EK, 2000/53/EK, 2006/66/EK*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A52014PC0397> (skatīts 2023. gada augustā).

to, ar ko sākt un kā darīt. Jau sākumā ir jādomā un jārēķina, ko ražot, kādus izejmateriālus izmantot un vai tas ir nepieciešams. Tālāk jāvērtē, ko ikviens patērētājs ar saražoto iesāk, vai efektīvi to izmanto, kā arī atkritumi, kur galvenā ir šķirošana, lai nodrošinātu efektīvāku dažādu pārstrādājamu materiālu otrreizējo izmantošanu. EK uzsver, ka Latvija ievērojami atpaliek resursu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu īstenošanā, jo motivējošu instrumentu trūkums pašvaldībām kavē ieguldījumus ADV.

Nesen klajā laistajā Eiropas Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā “Aprites ekonomika lai gan ES rīkojas, dalībvalstu pāreja ir lēna”⁴⁵ ir atspoguļota ES dalībvalstu, tostarp Latvijas, virzība uz aprites ekonomiku 2015.–2021. gada periodā (skat. 3.4.1. attēlu).



3.4.1. attēls. Dalībvalstu virzība uz aprites ekonomiku 2015.–2021. gadā⁴⁶

⁴⁵Eiropas Revīzijas palāta. Īpašais ziņojums 17/2023: Aprites ekonomika – lai gan Eiropas Savienība rīkojas, dalībvalstu pāreja ir lēna. 2023. <https://www.eca.europa.eu/lv/publications/SR-2023-17> (skatīts 2023. gada jūlijā).

⁴⁶Eurostat. Dati par apritīgo materiālu izmantošanas rādītāju un atkritumu rašanos. 2022.

Apritīguma rādītājs mēra reciklēto un ekonomikā no jauna integrēto materiālu īpatsvaru. Kā redzams 3.4.1. attēlā, Latvija visā periodā ir uzrādījusi ļoti lēnu progresu – no 2015. līdz 2020. gadam tas ir 1% robežās, bet posmā 2020.-2021.gadam pieaugums ir 3,3%.

Pierīga ir uzrādījusi lielākās atkritumu šķirošanas problēmas, par ko liecina 2021.gada beigās veiktais VARAM pētījums par atkritumu šķirošanas paradumiem Latvijā, kurā gūtie rezultāti parāda, ka visvairāk atkritumu šķirotāju dzīvo Vidzemē un Zemgalē – tur vismaz 1 atkritumu veidu šķiro attiecīgi 90% un 83%. Kurzemē un Pierīgā šķirotāju īpatsvars ir 77%, Rīgā atkritumus šķiro 73% un Latgalē – 69%. Maksimālā uzmanība ir jāpievērš atkritumu neradīšanai – ja tos nerada, tie nav jāšķiro, nav jāmeklē pārstrādes iespējas, nav jādomā, ko darīt, ja nevar atrast pārstrādi vai tā ir neadekvāti dārga⁴⁷.

Nešķirotu sadzīves atkritumu masā ir divas dominējošas atkritumu grupas: bioloģiski noārdāmi atkritumi un iepakojums. Samazinot katru no tām, būtiski samazinās apglabājamo atkritumu daudzums. Līdz šim vairāk uzmanības ir pievērsts tieši iepakojuma samazināšanai, ieviešot sadzīves atkritumu dalītas vākšanas sistēmas. Paplašinot tās ar bioloģiski noārdāmo atkritumu savākšanu, var panākt ļoti būtisku uzlabojumu apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanā. Savukārt iepakojumā dominē dažāda veida plastmasas, kuru daudzumu un dažādību var ietekmēt, tādejādi radot pozitīvu iespaidu arī uz pārstrādi un samazinot apglabājamo atkritumu daudzumu (skat. 3.3.4. un 3.3.5. tabulu).

Sadzīvē lietojamā iepakojuma samazināšana ir svarīga, lai samazinātu atkritumu daudzumu un veicinātu resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Ir pieejamas dažādas iespējas, kas paredzētas prioritārā iepakojuma samazināšanai:

1. Atkārtotas lietošanas un pārstrādes veicināšana – veicot atkārtotas lietošanas un pārstrādes programmas, tiek ierosināts izmantot iepakojumu vairākas reizes. Tas var ietvert veidu, kā pārstrādāt iepakojumu vietējā līmenī, lai tas varētu tikt izmantots kā cita produkta vai pat mākslas un amatniecības materiāls;
2. Pārdodamo preču minimalizēšana – veikali un ražotāji var samazināt iepakojuma daudzumu, kā arī radīt iepakojumu, kas izmantojams citiem mērķiem, nekā produkts.
3. Pāreja uz bioloģiski noārdāmiem iepakojumiem – bioloģiski noārdāmi iepakojumi no papīra, kartona vai koka ir videi draudzīgāki un tos var kompostēt, tādejādi mazinot atkritumu daudzumu un ietekmi uz vidi;
4. Inovatīvi iepakojuma materiāli – pētniecības un tehnoloģiju attīstība var radīt jaunu, videi draudzīgu iepakojuma materiālu. Piemēram, ir izstrādāti inovatīvi bioplasti, kas ir bioloģiski noārdāmi un droši kompostējami;
5. Pāreja uz vairāku produktu iepakojumu – veiksmīgs iepakojuma dizains, kas ļauj ievietot produktus vienā iepakojumā, palīdz samazināt iepakojuma daudzumu un resursu izšķērdēšanu;
6. Iepakojuma pielāgošana patērētāju vajadzībām – iepakojums var tikt pielāgots tā, lai atbilstu patērētāju vajadzībām un izmantošanai. Mazāki un vieglāki iepakojumi var samazināt atkritumu daudzumu;
7. Pāreja uz atkritumu samazināšanas stratēģijām – piemēram, zero waste (bezatkritumu) koncepts veicina pārdomas par atbildīgu produktu izvēli, kurus var izmantot atkārtoti un bez lieka iepakojuma.

⁴⁷ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. *Aptauja: 76% Latvijas iedzīvotāju iesaistās atkritumu šķirošanā, tomēr neliela daļa šķiro visus populārākos ikdienā radītos atkritumus*. 2022. https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/aptauja-76-latvijas-iedzivotaju-iesaistas-atkritumu-skirosana-tom-er-neliela-dala-skiro-visus-popularakos-ikdienu-raditos-atkritumus?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (skatīts 2023. gada jūlijā).

Atkritumu samazināšana prasa sabiedrības un indivīda paradumu maiņu. Integrējot sabiedrības un indivīda ietekmes uz atkritumu radīšanu aspektus atkritumu apsaimniekošanā, var sasniegt panākumus ilgtspējīgas atkritumu pārvaldības jomā. Tālāk minēti konkrēti piemēri jau īstenotām iniciatīvām.

- 1) **Vienreizlietojamās plastmasas lietošanas samazināšana.** No 2021. gada 3. jūlija Latvijā spēkā stājies vienreizlietojamās plastmasas aizliegums, ko paredz Plastmasu saturošu izstrādājumu likums. Tā rezultātā Latvijā nevar laist tirgū šādas vienreizlietojamās plastmasas preces: vates kociņus, galda piederumus (dakšiņas, nažus, karotes, irbulīšus), šķīvjus, salmiņus, dzērienu maisāmkociņus, kā arī baloniem piestiprināmus un to turēšanai domātus kociņus un to mehānismus. Tāpat aizliegti no putupolistirola izgatavoti pārtikas un dzērienu iepakojumi, to korķīši un vāciņi, dzērienu glāzes un to vāciņi, kā arī vienreizlietojamie un atkārtoti lietojamie no oksonoārdāmās plastmasas izgatavotie izstrādājumi.

Viens no iemesliem plastmasas ierobežošanai ir bisfenols A, kas ir komponents polimerizācijas reakcijā, kuru izmanto polikarbonāta ražošanā. Tas pazīstams kopš 1960. gada. Vēlāk tika atklāts, ka šī viela pēc savas uzbūves atgādina cilvēka dzimumhormonu struktūras, tādēļ iedarbojas uz receptoriem, uz kuriem iedarbojas vīrišķie un sievišķie dzimumhormoni. BPA var veicināt hormonālās sistēmas darbības traucējumus, tajā skaitā radīt reproduktīvās veselības problēmas, sirds un asinsvadu slimības, krūts un prostatas vēzi, 2. tipa diabētu un aptaukošanos, astmu, bērniem – smadzeņu darbības un uzvedības traucējumus. Kanāda bija pirmā valsts pasaulē, kura klasificēja bisfenolu A kā toksisku vielu un jau 2008. gadā aizliedza to izmantot zīdaiņu pudelītēs, ES – kopš 2011. gada⁴⁸. Francijā pilnīgs bisfenola A aizliegums attiecas arī uz pieaugušajiem paredzētajam pārtikas iepakojumam kopš 2015. gada. Pasākumi bisfenolu A saturošo materiālu lietojuma ierobežošanai īstenoti arī ASV, Kostarikā, Malaizijā, Filipīnās, Ķīnā, Japānā un citur. Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA) 2015. gadā pazemināja pieļaujamo BPA diennakts uzņemšanas daudzumu līdz 4 mikrogramiem uz ķermeņa masas kilogramu; šis rādītājs tiek regulāri atkārtoti vērtēts. Kopš 2017. gada ES bisfenols A tiek klasificēta kā viela, kura atstāj toksiskas sekas uz cilvēka reproduktīvo sistēmu ar bīstamības kategoriju 1B. Kopš 2018. gada marta visiem bisfenola A ražotājiem, importētājiem un piegādātājiem jāmarķē izstrādājumi, kuri satur šo bīstamo vielu, kā toksisku reproduktīvajai sistēmai.

Latvijā tiek īstenotas iniciatīvas, lai publiskos pasākumos atteiktos no plastmasas glāzēm, kas veido publisko pasākumu apjomīgāko atkritumu daļu. Tirgū pieejama virkne biodegradējamo polimēru grupu, kas iegūti no fosilajām un atjaunojamām izejvielām – tiem atšķiras fizikālās īpašības, sadalīšanās apstākļi un ilgums. Termins “biodegradējams” ne vienmēr nozīmē, ka šis ir dabai draudzīgs materiāls, kas sadalīsies vai būs piemērots kompostēšanai – ir jāizvērtē, vai materiāls ir paredzēts rūpnieciskai vai mājas kompostēšanai. Ražotājam ir jāmeklē risinājumi, lai iepakojums un vienreizlietojamie trauki būtu atkārtoti lietojami un sava dzīves cikla beigās būtu pārstrādājami vai kompostējami. Publiskos pasākumos ir jāspēj sadarboties ražotājam, starpniekam (pārdevējam) un patērētājam, jo efektīvākais

⁴⁸ Eiropas Komisija. Direktīva 2011/8/ES, ar ko groza Direktīvu 2002/72/EK attiecībā uz bisfenola A izmantošanu zīdaiņu ēdināšanai paredzētās plastmasas pudelītēs. 2011. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:026:0011:0014:LV:PDF> (skatīts 2023. gada jūlijā).

risinājums vienreiz lietojamo trauku aizstāšanai ir daudzkārtlietojamās taras lietošana, dodoties pēc maltītes. Lai arī biopolimēru, papīra vai pārstrādei derīgas plastmasas trauki ir populāri, tie, visticamāk, tāpat netiks pārstrādāti, jo tie satur ēdiena pārpalikumus un klasificējami kā sadzīves atkritumi, kas nonāk atkritumu poligonā. Ilgtermiņā Latvijai ir nepieciešams sekot līdzi Eiropas piemēram un attīstīt depozīta sistēmu ne tikai kafijas krūzēm, bet arī gatavās pārtikas traukiem. Ir nepieciešama visu iesaistīto pušu sadarbība, lai atteiktos no lieka un pārmērīga iepakojuma lietošanas, veicinot iepakojuma vairākkārtēju izmantošanu.

Ir daudz piemēru, kā nelietot vienreizlietojamus traukus:

- Kustība “Street Food Latvia” 2019. gada maijā oficiāli uzsākusi sadarbību ar AS “Latvijas Zaļais punkts”, lai ieviestu vairākkārt lietojamās plastmasas glāzes, kuras apmaiņā pret depozītu pieejamas “Street Food Latvia” pastāvīgās rezidences “Angārs” apmeklētājiem Tallinas ielas kvartālā.
- Alus darītava "Aldaris" 2019. gadā investēja vairāk nekā 30 000 eiro vairākkārt lietojamo glāžu depozītsistēmas izstrādē ar mērķi samazināt vides piesārņojumu festivālu un dažādu publisku pasākumu laikā. Glāžu sastāvs nodrošinās iespēju tās izmantot atkārtoti līdz pat 1500 reizēm, nodot otrreizējai pārstrādei, turklāt tās ir pilnībā drošas cilvēku veselībai – to sastāvā nav bisfenols A. 2019. gadā, kad festivālā "Laba Daba" tika ieviesta depozīta sistēma, atkritumu skaits samazinājās par 8,4 tonnām. Pasākumu apmeklētāji ir atsaucīgi – 95% glāžu tiek atgrieztas atpakaļ. Tāpat festivālā ir pieejami arī PET pudeļu sagatavju pelnu trauki, ko bez maksas var saņemt festivāla informācijas centrā. Tie ir kabatas izmēra pelnu trauki no pārstrādātas plastmasas, kas pēc festivāla atkal izmantojami jaunu pudeļu ražošanā. Tāpat arī ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem ir prasība neizmantot plastmasas traukus.
- Alus, iesala dzērienu un kvasa biedrība “Alus brālība”, kas rīko ikgadējo alus festivālu Vērmanes dārzā arī izmanto depozītglāžu sistēmu – apmeklētājiem ir iespēja iegādāties stikla degustācijas glāzi, proti, par glāzi tiek ieturēta papildu maksa, kura tiek atmaksāta tad, kad glāze tiek atdota atpakaļ tirgotājiem.
- Depozīta sistēmu glāzēm masu pasākumu laikā piedāvā īstenot arī biedrība “Patapa”.
- Pašmāju uzņēmumi, piemēram, restorāns “Osta” un vīna bārs “Garage” Rīgā, saviem pastāvīgajiem klientiem ēdienus piegādā daudzkārtlietojamus traukus, kurus nākamās piegādes laikā paņem atpakaļ.
- 2019. gadā Rīgas TET maratonā visiem 29 000 skrējējiem, kuri pie Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izvietotajā punktā atveldzējās, ūdens un izotoniskie dzērieni tika pasniegti glāzēs no atkārtoti pārstrādāta kartona, kas bioloģiski noārdās. Izlietotās glāzes un augļu pārpalikumi tika nodoti biodegradācijas šūnām, lai iegūtu biogāzi. 34 000 glāžu uzpildīšanai ūdens pudeļu vietā tika izmantotas ūdens cisternas (4770 litri ūdens un 330 litri izotoniskā dzēriena).
- 2023. gada jūnija pirmajā pusē Bauskā norisinājās festivāls "Zobens un Lemess". Turpinot līdzšinējo praksi un cenšoties pasākumu veidot iespējami videi draudzīgākā formātā, festivāls apmeklētājiem nodrošināja daudzkārtlietojamās glāzes un mobilos pelnutraukus.
- Vienreizlietojamo plastmasas trauku patēriņu iespējams regulēt, ja tiek veiktas izmaiņas pašvaldību saistošajos noteikumos. Siguldā pašvaldības saistošajos noteikumos iestrādātas prasības, kas nosaka daudzkārtlietojamo vai videi draudzīgo vienreizlietojamo trauku izmantošanu publiskos pasākumos. Arī Rīgas dome, 2022. gada 14. decembrī grozot Rīgas domes saistošos noteikumus Nr. 43 “Par kārtību, kādā tiek saskaņota un organizēta ielu tirdzniecība”, ir ieviesusi aizliegumu tirdzniecības

organizatoram un tirdzniecības dalībniekam ielu tirdzniecībā pasākuma laikā un īslaicīga rakstura ielu tirdzniecībā pārdot dzērienus glāzēs, kurām nav nodrošināta atkārtota lietošana, nosacījums stājas spēkā 2024. gada 1. janvārī. Tāpat arī Salaspils novada pašvaldība ar 2022. gada 25. augusta grozījumiem saistošajos noteikumos ir iestrādājusi regulējumu: “Publisko pasākumu organizētājs nodrošina, ka ēdieni/dzērieni netiek pasniegti/tirgoti plastmasu saturošos vienreizlietojamajos traukos. Pasākuma organizators pēc iespējas izvēlas alternatīvus risinājumus vienreizlietojamiem traukiem (piemēram, sniedz iespēju iegādāties ēdienus/dzērienus savos traukos, savlaicīgi informē par šo iespēju pasākuma dalībniekus /izmanto vairākkārt lietojamo trauku depoziētājus utt.). Publisko pasākumu organizētājs nodrošina iespēju apmeklētājiem uzpildīt dzeramo ūdeni savos traukos.”

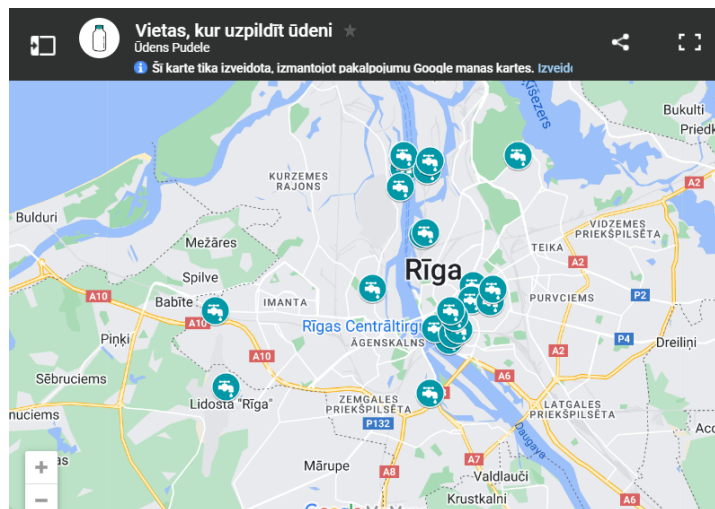
- Līdzņemšanas trauku depoziētā sistēma darbojas arī pusdienu restorānos “Daily” – daudzkārt lietojami stikla trauki par saprātīgu vienreizēju iemaksu (skat. 3.4.2. attēlu), kuru vēlāk var atgūt.

3.4.2. attēls. Piemērs depozieta trauku lietošanai.

- 2) **Beziepakojuma tirdzniecība.** Lai atteiktos no lieka iepakojuma lietošanas, veiksmīgs risinājums ir beziepakojuma tirdzniecība – beziepakojuma veikali un atsevišķi beziepakojuma sveramās produkcijas stendi lielajos tirdzniecības centros, kur jāizmanto līdzatnestais iepakojums. Uzņēmēju bezatkritumu dzīvesveida veicināšanas pasākums ir arī beziepakojuma veikali. Pazīstamākie un senākie no tiem ir Rīgas veikali: “Burka”, “Turza”, “Zemesdraugs”. Tāpat tie atrodas arī Pierīgas pašvaldībās: Siguldā - “Riekstos” un Ikšķilē – “Brīvais veikals”. Ir arī beziepakojuma veikali, kas nodrošina tikai iepirkšanos tiešsaistē – www.Zezero.lv un www.zala-varna.lv.
- 3) **Videi draudzīga pieeja viesmīlības nozarē.** Viesnīcās “Mercure Rīga Centre Hotel”, “Pullman Rīga Old Town” un “Ibis Rīga Centre” ekoloģiska pieeja ir obligāta prasība. Viesnīcās darbojas iekšējā programma “Planet 21”, kas paredz pēc iespējas videi draudzīgāku resursu izmantošanu. Tiek šķiroti atkritumi, konferenču laikā netiek izmantotas plastmasas glāzes vai pudeles, istabās ir jāievieto kartiņas, lai varētu darbināt gaismas slēdžus. Ekrānos gan istabās, gan liftos tiek rādīti pamācoši video par vidi. Viesnīcas mēnesī apmeklē aptuveni 5 līdz 10 tūkstoši viesu – ja kaut 10%

viesu vienu divieli izmantotu vairākas reizes, būtu panākts ekoloģisks progress. Šāda prakse ļauj ietaupīt resursus, un tiek atstāts mazāks ekoloģiskās pēdas nospiedums.

- 4) **Videi draudzīga pasākumu organizēšana.** 2023. gada 27. aprīlī Latvijas Nacionālajā dabas muzejā tika atklāta Latvijas Dabas fonda kampaņa “Ballīšu zvērs. Pret paša gribu” par dabai un klimatam draudzīgu pasākumu rīkošanu. Projektā “Game On: Neļausim klimata pārmaiņām uzvarēt!” ir izveidota digitāla rokasgrāmata, kurā apkopoti ieteikumi dabai un klimatam draudzīga pasākuma rīkošanai. Tajā aplūkotas piecas notikumu organizēšanas tēmas: ēdināšana, atkritumi, enerģija un ūdens, transports, vieta. Lietotājs var atzīmēt informāciju par plānoto pasākumu un iegūt individualizētus ieteikumus. Labas gribas memorandu par dabai un klimatam draudzīgu pasākumu organizēšanu parakstīja pārstāvji no Rīgas domes, festivāliem “LAMPA” un “Laba daba”, organizācijas “Mammamunteti.lv”.
- 5) **Brīvpieejas dzeramā ūdens uzpildes vietu darbība.** 2023. gada maijā Rīgā tika atsākta ziemas sezonā pārtrauktā 2022. gadā uzsāktā galvaspilsētas parkos ierīkoto brīvkrānu darbība. Brīvkrānos tiek piegādāts ūdens no pilsētas ūdensvada, kas ir tīrs, kvalitatīvs, lietošanai drošs un regulāri tiek pārbaudīts. Dzeramā ūdens pieejamības veicināšana ir Rīgas domes plānots pilsētas attīstības virziens sadarbībā ar uzņēmumu “Rīgas ūdens”, lai rīdziniekiem un galvaspilsētas viesiem varētu nodrošināt brīvi pieejamu kvalitatīvu dzeramo ūdeni. Tas ir gan aicinājums veldzēties ar Rīgas dzeramo ūdeni, gan samazināt plastmasas patēriņu. Iespēja uzpildīt dzeramā ūdens pudeles kopš 2020. gada marta ir pieejama arī vairākās vietās lidostā Rīga un citur pilsētā.



3.4.3. attēls. Ūdens uzpildes vietas

- 6) **Zero waste jeb bezatkritumu kustība.** Bezatkritumu dzīvesveids balstās uz pamatmērķi – samazināt apglabājamo atkritumu apjomu līdz minimumam. Lai to sasniegtu, bezatkritumu dzīvesveida piekritēji atsakās no nevajadzīgu lietu iegādes, izmanto lietas atkārtoti, remontē salūzušo, atkritumus nogādā uz atkārtotu pārstrādi, kompostē. Paradumi tiek mainīti atbilstoši bezatkritumu pieejas hierarhijai, kas atspoguļota 3.7.1. tabulā.

3.4.1. tabula. Bezatkritumu pieejas hierarhija

Atsakies!	Atsakies no videi kaitīgām lietām, kuras iespējams aizstāt ar videi draudzīgākām alternatīvām. Piemēram, atsakies no plastmasas maisiņiem, kokteiļsalmiņiem, neņem reklāmas bukletus, nelieto svētkos balonus.
Samazini!	Samazini patērēto lietu apjomu līdz minimumam, nepērkot neko lieku. Piemēram, nepērc jaunas modes preces, kuras tev nav vitāli vajadzīgas, neiegādājies vairāk pārtikas nekā spēj apēst.
Lieto atkārtoti!	Dod priekšroku lietām, kas kalpos ilgi un būs lietojamas daudz reižu, kā arī atbalsti lietotu preču iegādi. Piemēram, pērc kafiju savā termokrūzē, bet ūdeni lej savā atkārtoti uzpildāmā pudelē, dod priekšroku lietotu apģērbu un mēbeļu veikaliem, saremontē salūzušo elektroiekārtu, sašuļj saplīsušās drēbes.
Pārstrādā!	Ja neizdodas atrast preces bez iepakojuma, tad dod priekšroku tādiem materiālu veidiem, kas ir piemēroti atkārtotai pārstrādei. Atceries sašķirotos iepakojumus, neglābjami saplētās elektroiekārtas, videi kaitīgu preču atkritumus nogādāt pārstrādei!
Kompostē!	Radītie bioloģiskie atkritumi – augļu un dārzeņu mizas pēc kompostēšanas kļūs par vērtīgu mēslojumu augsnei.

- 7) **Pārtikas apmaiņas skapji.** Jauns koncepts Latvijā ir pārtikas apmaiņas skapji, kas neļauj lietojamiem produktiem nonākt atkritumos. 2022.gada sākumā Latvijā bija reģistrētas sešas pārtikas apmaiņas vietas jeb skapji. PVD uzrauga šāda veida vietas, tāpēc pirms darbības uzsākšanas tā ir jāreģistrē. Ir jābūt atbildīgajai personai par pārtikas skapjiem – kaādam ir regulāri jāuzrauga tas, kādi pārtikas produkti ir ievietoti, vai ir ievēroti produktu derīguma termiņi, vai ir ievērota uzglabāšanas temperatūra. Protams, jānodrošina, lai skapju vietas tiktu uzturētas tīras un labā kārtībā. Produktiem, kurus liek pārtikas skapī, jābūt ar derīgu lietošanas termiņu, oriģinālajos iepakojumos un svarīgi, lai tie nebūtu atvērti. Pārtikas apmaiņas skapju lietotāju materiālais statuss netiek kontrolēts – tos var lietot visi, kam rodas tāda vajadzība.

Arī pašvaldībām ir daudz lielākas iespējas labot sistēmiskas problēmas, piemēram, izvēloties veselībai drošākus produktus izglītības iestādēs. Rīgā 2023.gada pavasarī 68 Rīgas skolās tika testēta Igaunijā izstrādātā metode “Pārtikas atkritumu mērīšana skolu ēdnīcās”, kas ļāva secināt, kādi uzlabojumi ir jāveic izglītības iestāžu ēdināšanas servisa kvalitātes uzlabošanā. Rīgas skolās tika veikta ēdienu pārpalikumu monitorēšana un uzskaitē. Pēc iegūto datu analīzes ir izstrādāti ieteikumi par uzlabojumiem, kuri būtu jāveic gan ēdinātājiem, gan skolām.

- 8) **Rūpniecības uzņēmumu jeb industriālā simbioze.** Industriālā simbioze ir rūpniecības uzņēmuma blakusproduktu pārdošana vai nodošana tālāk citiem ražošanas uzņēmumiem, lai tie tiktu tālāk izmantoti par izejmateriālu citu produktu ražošanā vai enerģijas atgūšanā. Blakusproduktu izmantošana veicina augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu no līdz šim neizmantotiem resursiem, tā veicinot uzņēmumu konkurētspēju un jaunu biznesa iespēju apguvi, veicina resursu efektīvāku izmantošanu, atkritumu apjomu samazināšanu un rūpniecības sektora mazāku ietekmi uz vidi. Plāna izstrādes brīdī VLAAR teritorijā ir vismaz viens uzņēmums, kas nodrošina industriālo simbiozi – sadzīves atkritumu poligons Getliņi.

Getliņos pieņem un pārstrādā arī būvgružus; tos pārstrādā, radot jaunas izejvielas būvniecības nozarei. Daļa jauniegūto izejvielu tiek izmantota pašu vajadzībām uzņēmumā – ceļu atjaunošanai un jaunu atkritumu apglabāšanas šūnu ierīkošanai –, atlikums tiek pārdots kā būvmateriāli brīvajā tirgū. 2022. gadā otrreizējai pārstrādei pieņemtas 47 861,19 tonnas būvgružu, no kurām 47 743,09 tonnas atgrieztas tautsaimniecībā kā otrreizējās izejvielas.

Poligonā gāze tiek iegūta divējādi – gan BNA pārstrādes kompleksā, gan atkritumu noglabāšanas šūnās. 2022.gadā pārstrādātas 79180,7 tonnas bioloģisko atkritumu, no kurām saražotas 35 519,68 tonnas komposta. 2022. gadā Getliņi EKO no sašķīrotajiem bioloģiskajiem atkritumiem un bioloģisko atkritumu apstrādes stacijā ieguva 2,472,055 m³ biogāzes. Norādītajā laika posmā Getliņi EKO 10 012 672 m³ biogāzes ieguva no poligonā apglabātajiem atkritumiem – biogāzes izdalīšanās noris vairāk nekā 10 gadu, pakāpeniski samazinoties iegūtajam gāzes apjomam. Kopumā uzņēmums gadā saražo aptuveni 130 000 nm³ līdz 140 000 nm³ biogāzes – to var izmantot gan kā biodeģvielu, pārvēršot to bioetanolā vai sadedzinot, gan iegūt no tās siltumu un elektroenerģiju.

Biogāze no poligona un bioloģisko atkritumu pārstrādes stacijas tiek attīrīta un nodota energoblokam, kur tā sadegot ģenerē elektroenerģiju un siltumu. Sadedzinot gāzi, Getliņi EKO gadā rada aptuveni 20 GWh siltuma un 31 GWh elektroenerģijas; 1/3 no energobloka saražotās elektroenerģijas izmanto poligona pašpatēriņam, savukārt pārējās 2/3 tiek pārdotas Latvijas patērētājiem. Ja uzņēmumā izmantotā enerģija tiktu pilnībā pārdota, saražotās enerģijas apjoms segtu apmēram 5000 mājsaimniecību vajadzības.

Jaunradīto siltumu izmanto teritorijā esošo siltumnīcu apkurei, lai nodrošinātu pareizu klimatu gurķu un tomātu audzēšanai – 1,3 hektārus plašajās siltumnīcās ik gadu tiek izaudzētas 350 tonnas tomātu un 3 miljoni gurķu.

3.5. Sadzīves atkritumu savākšana

Atbilstoši AAL 8.panta nosacījumiem pašvaldības savā teritorijā organizē sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, arī mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanu.

3.5.1. Nešķīroti sadzīves atkritumi

Plāna izstrādes laikā nevarēja iegūt precīzu un ticamu informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu konkrētās pašvaldību teritorijās. Informācija, kas iegūta no publiski pieejamiem avotiem (pašvaldību anketām, LVGMC Valsts statistiskā pārskata), par pašvaldību teritorijās strādājošajiem atkritumu apsaimniekotājiem, to savāktajiem atkritumu veidiem, atkritumu klasēm un daudzumiem pieejama 1. pielikumā. Daži apsaimniekotāji atskaitēs ir norādījuši pagastu teritorijas, kuras iekļautas 1. pielikuma apkopojumā, iekavās norādot pašvaldībā iekļauto teritoriju pēc ATR.

1. pielikumā esošais datu apkopojums uzrāda nepilnīgu informāciju par pakalpojuma efektivitāti pašvaldību teritorijā. Ir grūti veikt pilnvērtīgu analīzi, jo nav pieejama vienvērtīga informācija. Piemēram, gandrīz par visām pašvaldībām ir pieejami dati par nešķīrotu sadzīves atkritumu savākšanu, izņemot Olaines novadu, kur dati pieejami tikai par jaukto iepakošanu. Tāpat ir zināms, ka visās pašvaldībās darbojas dalīti vākto atkritumu savākšanas sistēmas, bet

nav pieejami dati par tajās apsaimniekoto atkritumu daudzumu. Salīdzinot datus par savākto atkritumu daudzumu pašvaldību teritorijās 1. pielikumā un 3.3.1. tabulā, ir redzamas valsts statistikas pārskatā publicēto datu nepilnības, kas liek informāciju vērtēt kritiski. Jāmin, ka tikai vienā pašvaldībā – Bauskas novadā – apsaimniekotājs SIA Vides serviss valsts statistikas pārskatā ir norādījis visu savākto atkritumu veidus, arī dalīti vāktu atkritumu klases: iepakojums, videi kaitīgās preces, liela izmēra atkritumi un citi, tajā skaitā BNA. Par BNA dati ir sniegti arī Ropažu novada apsaimniekotāja SIA Garkalnes Komunālserviss sniegtajā atskaitē. Savukārt par ražošanas atkritumiem, pie kuriem atbilstoši AAL sniegtajai definīcijai pieder arī būvniecības atkritumi, ziņas sniedz daži mēroga ziņā nelieli apsaimniekotāji Rīgā un apsaimniekotāji Bauskas, Ķekavas, Ogres, Ropažu un Salaspils novadā – šāda informācija nav uzskatāma par pilnīgu. SIA Garkalnes Komunālserviss Ropažu novadā norāda arī citu mazskaitlīgu ražošanas atkritumu veidu – atkritumi no sietiem (190801 klase).

Plānā netiek analizēta informācija par tādiem atkritumu veidiem kā naftas produktu atkritumi, nolietotie transportlīdzekļi, ārstniecības iestāžu un veterinārmedicīnas atkritumi, polihlorētos bifēnīlus un polihlorētos terfenīlus saturoši atkritumi un atkritumi, kas satur ievērojamu daudzumu kritiski svarīgo izejvielu, jo tie attiecas uz bīstamajiem atkritumiem, kuru apsaimniekošanu neorganizē pašvaldības. Tādēļ šo veidu atkritumi netiek iekļauti plāna darbībās.

3.5.2. Dalīti vākti sadzīves atkritumi

Šajā nodaļā ir iekļauta informācija par esošo situāciju Plānā iekļautajās pašvaldību teritorijās attiecībā uz dalīti vāktu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

Normatīvais regulējums

Plāna izstrādes brīdī spēku ir zaudējuši MK 2017. gada 13. jūnija noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 328), kas raksturoja ADV pārklājuma kritēriju situācijai pirms ATR. Pašvaldībām līdz 2018. gada 16. jūnijam (viena gada laikā no MK noteikumu Nr. 328 spēkā stāšanās dienas) bija jāizvērtē ADV pakalpojuma pieejamība iedzīvotājiem, ņemot vērā MK noteikumus Nr. 328 noteiktos kritērijus. Šī izvērtējuma dati nav publiski pieejami.

Tāpat pašvaldībām līdz 2020. gada 30. jūnijam bija jāpārskata atkritumu apsaimniekošanas līgumi, kas noslēgti publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, iekļaujot tajos nosacījumus, lai nodrošinātu ADV pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem atbilstoši MK noteikumos Nr. 328 noteiktajiem kritērijiem. Izstrādes procesā ir grozījumi, kas izvirzīs citas prasības pašvaldības organizētā pakalpojuma – ADV – pieejamības novērtējumam tiem atkritumu veidiem, kas noteikti MK 2021. gada 26. oktobra noteikumos Nr. 712 “Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 712). MK noteikumi Nr. 712 tāpat nosaka arī trīs citus termiņus pašvaldībām, kas atbildīgas par ADV organizēšanu savā teritorijā:

1. līdz 2023. gada 1. janvārim izveidot ADV sistēmu tekstilmateriāliem;

2. līdz 2023. gada 31. decembrim izveidot ADV sistēmu bioloģiskajiem atkritumiem, ja sadzīves atkritumu poligonā, kurā tiek apglabāti pašvaldības administratīvajā teritorijā savāktie sadzīves, tai skaitā bioloģiski noārdāmie atkritumi, nav nodrošināta vai 2022. gadā netiks uzsākta bioloģiski noārdāmo atkritumu reģenerācija vai pārstrāde atbilstoši sadzīves atkritumu poligona darbībai izsniegtajai atļaujai piesārņojošās darbības veikšanai;
3. līdz 2024. gada 31. decembrim izveidot ADV sistēmu bīstamajiem sadzīves atkritumiem.

Savukārt MK 2016. gada 13. decembra noteikumi Nr. 788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 788) nosaka, ka ADV laukumos ir jānodrošina tāda savākšanas laukuma platība, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot atkritumu konteinerus vai izvietot atkritumu savākšanai un uzglabāšanai nepieciešamo aprīkojumu, tajā skaitā pašpresējošos konteinerus, vismaz šādiem dalīti savāktu atkritumu veidiem:

- plastmasas atkritumi;
- izlietotais plastmasas iepakojums;
- koksne un izlietotais koka iepakojums;
- papīrs un kartons, izlietotais papīra un kartona iepakojums;
- izlietotais stikla iepakojums;
- cita veida stikla atkritumi;
- metāla iepakojums;
- sadzīvē radušies bīstamie atkritumi;
- videi kaitīgu preču atkritumi: smēreļļas, svīnu saturoši elektriskie akumulatori, elektriskie akumulatori (niķeļa–kadmijs, dzelzs–niķeļa), galvaniskie elementi, galvaniskās baterijas un citi elektriskie akumulatori, visu veidu riepas, eļļas filtri, EEIA, arī liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas un ledusskapji, gāzizlādes spuldzes;
- tekstilizstrādājumu atkritumi.

Kā arī atkritumu savākšanas laukumā var paredzēt aprīkojumu šādu veidu atkritumu savākšanai:

- liela izmēra atkritumi;
- būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi, kas radušies mājāsaimniecībās.

Tāpat MK noteikumu Nr. 788 42.¹ punkts nosaka pienākumus pašvaldībai:

1. savā tīmekļvietnē norādīt saiti uz atkritumu šķirošanas tīmekļvietni;
2. attiecībā uz tās administratīvajā teritorijā esošajiem publiski pieejamiem savākšanas punktiem un savākšanas laukumiem līdz 2022. gada 30. aprīlim vienoties ar sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, ar kuru atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu apsaimniekošanu ir noslēgusi atkritumu apsaimniekošanas līgumu, par informācijas

ievadīšanu (25 darba dienu laikā pēc minētā līguma noslēgšanas) atkritumu šķirošanas tīmekļvietnē un tās aktualizēšanu;

3. pārbaudīt sadzīves atkritumu apsaimniekotāja atkritumu šķirošanas tīmekļvietnē ievadīto informāciju.

3.5.2.1. Publiski pieejamā informācija par sadzīves atkritumu dalītu vākšanu

Šajā nodaļā apkopota publiski pieejamā informācija par sadzīves atkritumu dalītu vākšanu pašvaldībās. Informācija iegūta no pašvaldību, kā arī no pašvaldību sadzīves atkritumu apsaimniekotāju tīmekļvietnēm un pašvaldību aptaujas anketas rezultātiem.

Pašvaldību, valsts iestāžu un pašvaldību sadzīves atkritumu apsaimniekotāju tīmekļvietnēs publiski pieejamā informācija

Ādažu novads

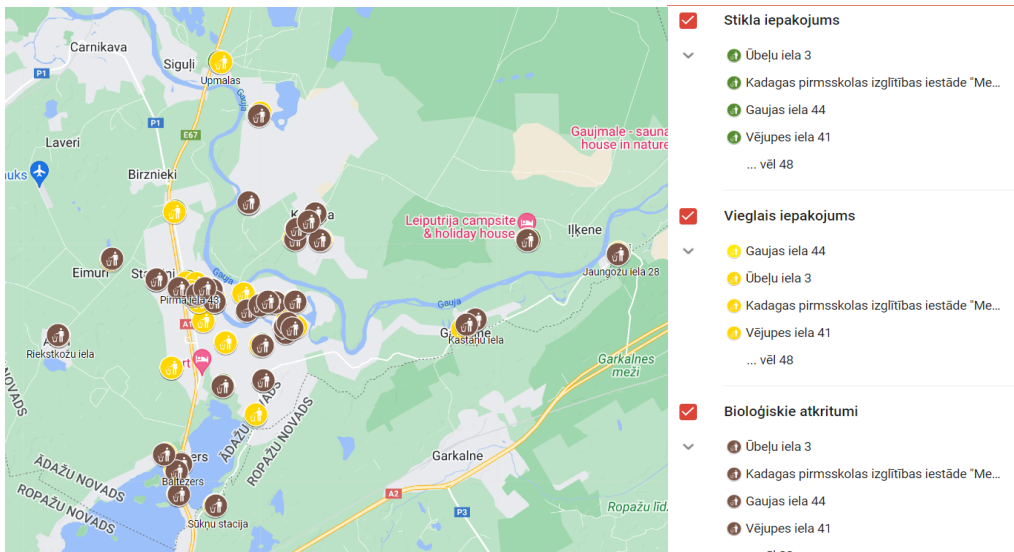
Ādažu novada teritorijā ir pieejams ADV laukums „Kadagas attīrīšanas ietaises”⁴⁹. Pašvaldības aģentūra “Carnikavas komunālserviss” sadarbībā SIA CleanR ir izvietojusi šķiroto atkritumu punktu Kalmju ielā 2, Carnikavā (tirgus laukumā)⁵⁰. SIA CleanR Carnikavas pagasta iedzīvotājiem nodrošina konteinerus stikla, plastmasas, metāla un papīra iepakojumam, BIO (virtuves pārtikas atlieku) atkritumiem, kā arī apģērbam, apaviem un mājas tekstilam.

Ādažu novada tīmekļvietnē ir pieejama karte⁵¹ ar ADV punktiem, taču karte attiecas uz 3 atkritumu veidiem: vieglo iepakojumu, stiklu, bioloģiskajiem atkritumiem (skat. 3.5.2.1.1. attēlu). Informācija par ADV punktiem Carnikavā nav iekļauta.

⁴⁹ Eco Baltia vide. *Šķiroto atkritumu pieņemšanas laukums "Kadagas attīrīšanas ietaises"*. https://www.ecobaltiavide.lv/wp-content/uploads/2021/04/Kadaga_atkritumu_pienemsanas_laukums_1204.jpg (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁵⁰ Ādažu novads. *Šķiroto atkritumu pieņemšanas laukums un šķirošanas punkti*. 2023. gada 6. marts. <https://www.adazunovads.lv/lv/skiroto-atkritumu-pienemsanas-laukums-un-skirosanas-punkti> (skatīts 2023. gada jūnijā).

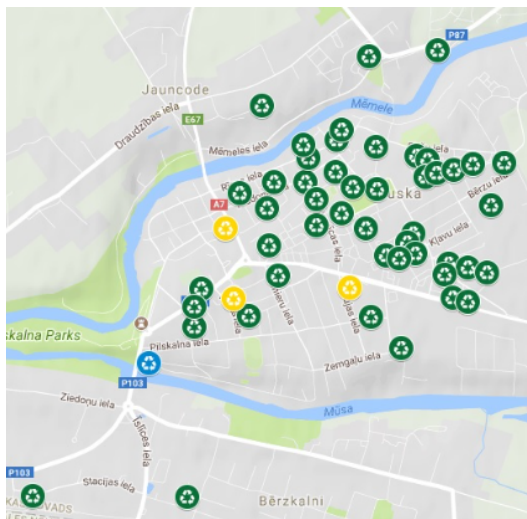
⁵¹ Šķīrotie atkritumi Ādažu novadā. https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1vdZ21X6xOo_pR0UHD6_19Ex4LnM-Z-gz&hl=lv&ll=57.0829869059426%2C24.353192139257892&z=12 (skatīts 2023. gada jūnijā).



3.5.2.1.1. attēls. Atkritumu dalītās vākšanas punkti Ādažu novadā

Bauskas novads

Informācija par ADV iespējām ir pieejama Bauskas novada tīmekļvietnē. Bauskas novadā ir izveidots ADV laukums Biržu ielā 8b, Bauskā. Tāpat tiek nodrošināta metāllūžņu, nolietotu transportlīdzekļu un dažu citu rašanās vietā šķirotu atkritumu pieņemšana no juridiskām un fiziskām personām un īslaicīga uzglabāšana "Imantās", Īslīces pagastā, Bauskas novadā. Katrā punktā atrodami arī konteineri iepakojumam. 3.5.2.1.2. attēlā redzama karte ar ADV punktiem Bauskas novadā.



3.5.2.1.2. attēls. Dalītās vākšanas punkti Bauskas novadā

Ķekavas novads

Ķekavas novadā ir pieejami ADV laukumi – “Gurnicas”, Ķekavas novadā⁵² un Rīgas ielā 27, Baldonē⁵³. Informācija par ADV iespējām Ķekavas novadā ir apkopota 3.5.2.3.1. tabulā, taču jāņem vērā, ka informācijas avotā (pašvaldības tīmekļa vietnē) nav iekļauta informācija par Baldones laukumu – tā jāmeklē atsevišķi.

Mārupes novads

Mārupes pagastā nav publisku ADV punktu, bet otrreiz izmantojamo/ pārstrādājamo izlietoto plastmasas un papīra iepakojumu vāc bezmaksas katrā mājsaimniecībā, daudzdzīvokļu namā un uzņēmumā, t.i., to rašanās vietās. Mārupes pagastā ikvienam daudzdzīvokļu mājas apsaimniekotājam ir iespēja noslēgt līgumu par bioloģisko atkritumu vākšanu atsevišķā konteinerā⁵⁴. Atbilstoši pašvaldības vērtējumam, kas iegūts pašvaldību aptaujā 2023. gada maijā, pašvaldība šo sistēmu vērtē ar 10 ballēm no 10 iespējamajām⁵⁵.

Mārupes atkritumu apsaimniekotājs, kas sniedz pakalpojumu arī citās Latvijas pašvaldībās, ir sagatavojis atkritumu šķirošanas ABC⁵⁶.

Babītes un Salas pagastā ir izveidoti 11 publiski pieejami dalīti vāktu atkritumu savākšanas punkti⁵⁷ un 53 stikla iepakojuma savākšanas konteineri, bet katrs atkritumu radītājs var pieteikt sašķirotā iepakojuma izvešanu no mājām vai uzņēmuma, tajā skaitā no daudzdzīvokļu mājām. Sašķirotā iepakojuma izvešana un konteineri vai speciālās somas to savākšanai ir pieejamas bez maksas un izvešana notiek pēc grafika (saskaņojot ar apsaimniekotāju). Informācija nesakrīt ar šķirošanas punktu kartē pieejamo informāciju (skat. 3.5.2.1.3. attēlu); ieraksts liecina par 56 stikla, 10 vieglā iepakojuma punktiem un 1 apvienotu vieglā iepakojuma un tekstila savākšanas punktu. Atšķirīga informācija ir pieejama arī Mārupes pašvaldības tīmekļvietnes ziņu sadaļā: “Babītes un Salas pagastos atrodas vairāk nekā 70 stikla taras un 9 plastmasas, papīra un metāla iepakojuma šķirošanas punkti. Šie šķirošanas punkti ir publiski pieejami ikvienam iedzīvotājam, un tajos sašķirotos materiālus ir iespēja nodot bezmaksas.”⁵⁸ Babītes un Salas pagastā izveidotie publiski pieejamie ADV punkti tiks slēgti 01.01.2024. Šobrīd iedzīvotājiem ir laiks noslēgt līgumus par atkritumu

⁵² Ķekavas novada Sabiedrisko attiecību nodaļa. *Atkritumu dalītas vākšanas iespējas*. 2018. gada 18. aprīlis. <https://ambulance.kekava.lv/pub/index.php?id=150&gid=1&lid=11573> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁵³ Ķekavas novads. *Par šķirotu atkritumu nodošanu Baldones šķirotu atkritumu savākšanas laukumā*. 2022. gada 25. oktobris. <https://kekava.lv/nekategorizets/par-skiroto-atkritumu-nodosanu-baldones-skiroto-atkritumu-savaksanas-laukuma/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁵⁴ Mārupes novads. *Atkritumu apsaimniekošana Mārupes pagastā*. <https://www.marupe.lv/lv/sabiedriba/vide-un-infrastruktura/atkritumu-apsaimniekosana/atkritumu-apsaimniekosana-marupes> (skatīts 2023. gada jūnijā).

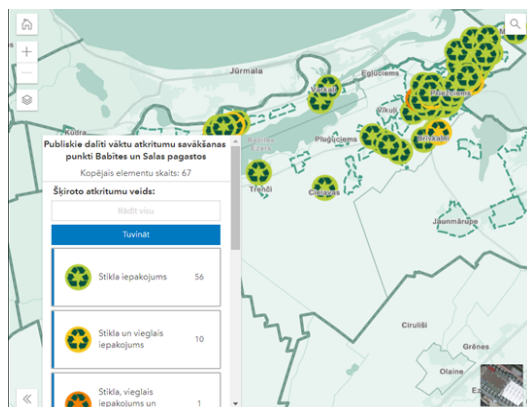
⁵⁵ *Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu*. 2023.

⁵⁶ SIA Eco Baltia vide sadarbībā ar Latvijas Zaļo punktu. *Atkritumu šķirošanas ABC*. https://www.marupe.lv/sites/default/files/inline-files/Atkritumu_skirosanas_ABC_pilnais.pdf (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁵⁷ Mārupes novads. *Atkritumu apsaimniekošana Babītes un Salas pagastā*. <https://www.marupe.lv/lv/sabiedriba/vide-un-infrastruktura/atkritumu-apsaimniekosana/atkritumu-apsaimniekosana-babites-un> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁵⁸ Mārupes novads. *Atkritumu šķirošanas iespējas Mārupes novadā*. 2022. gada 27. janvāris. <https://www.marupe.lv/lv/zinas/atkritumu-skirosanas-iespejas-marupes-novada-27-01-2022> (skatīts 2023. gada jūnijā).

dalītu vākšanu savā īpašumā. Pašvaldības rīcībā nav datu, cik iedzīvotāju izmanto katru ADV punktu.



3.5.2.1.3. attēls. Šķirošanas punkti Mārupes novadā

Spriežot no pieejamās informācijas, novada teritorijā nav ADV laukumu. VARAM 2021. gada augustā ir izteikusi savu neapmierinātību ar Mārupes novada ADV sistēmas darbības nodrošinājumu un norādījusi par nepieciešamību iesniegt rīcības plānu ADV sistēmas izveidei un pilnveidošanai Mārupes novadā⁵⁹.

Ogres novads

Ogres novada teritorijā ir divi dalīti vākto atkritumu pieņemšanas laukumi – “Kaparāmuru karjers – Ezeri”, Tīnūžu pagastā, Ogres novadā⁶⁰ un Akmeņu ielā 43, Ogrē⁶¹ (skat. 3.5.2.1.4. attēlu).

No publiski pieejamās informācijas secināms, ka ADV punkti ir publiski pieejami tikai Ogres pilsētā; informācijas par laukumiem novada teritorijā nav. To skaits 2014. gadā ir bijis 28⁶², šobrīd ir tikai 13. Informācijas apkopojums ir pieejams 3.5.2.3.1. tabulā.

Kopš 2020. gada beigām tiek veiktas darbības, lai ieviestu bioloģisko atkritumu dalītu vākšanu. Lai to izmantotu, ir jāpiesaka kontainers atkritumu apsaimniekotājam SIA Ķilupe. Lai konteineru uzstādītu, SIA Ogres Namsaimnieks pārvaldīšanā esošo dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem jāpieņem atbilstošs kopības lēmums⁶³.

⁵⁹ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. *Mārupes novada pašvaldība joprojām nespēj nodrošināt dalītās atkritumu savākšanas sistēmu - VARAM sagaida rīcības plānu*. 2021. gada 11. augusts. <https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/marupes-novada-pasvaldiba-joprojam-nespej-nodrosinat-dalitas-atkritumu-savaksanas-sistemu-varam-sagaida-ricibas-planu> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶⁰ SIA Ikšķiles Māja. Par dalīto atkritumu laukuma darba laiku ziemas periodā. 2022. gada 4. novembris. <https://ikskilesmaja.lv/?p=1162> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶¹ CleanR. Atkritumu pieņemšanas punkti. <https://cleanr.lv/clean-r/punkti/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶² Ogres novada domes Sabiedrisko attiecību nodaļa. *Ogres novadā ir 28 sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti*. 2014. gada 19. maijs.

⁶³ Ogres novads. *SIA Ķilupe piedāvā uzstādīt bioloģisko atkritumu konteinerus*. 2020. gada 20. novembris. <https://www.ogresnovads.lv/lv/jaunums/sia-kilupe-piedava-uzstadi-biologisko-atkritumu-konteinerus> (skatīts 2023. gada jūnijā).



3.5.2.1.4. attēls. Dalītās vākšanas punkti Ogres novadā

Olaines novads

Informācija par atkritumu šķirošanas iespējām novada pašvaldības tīmekļvietnē netiek sniegta. Informācija par ADV konteineriem pieejama sadzīves atkritumu apsaimniekotāja tīmekļvietnē⁶⁴, kur sniegta norāde uz vietni www.skiroviegli.lv. No tur ievietotajiem attēliem secināms, ka tiek piedāvāta 4 veidu atkritumu šķirošana: plastmasa un metāls, papīrs, stikls, bioloģiski noārdāmi atkritumi.

Rīgas valstspilsēta

Rīgas domes tīmekļvietnē ir pieejama informācija par šķirošanas punktiem, taču nav konkrētas norādes par šķirošanas tīmekļvietni. Tiek minētas atkritumu zonu apsaimniekotāju saites un citas noderīgas vietnes informācijai par atkritumu šķirošanu: www.bao.lv, www.atkritumi.lv, www.zalais.lv, www.skirobio.lv, www.skiroviegli.lv un www.varam.gov.lv, tomēr jānorāda, ka informācija par vietnēm ir ievietota pie jautājumu un atbilžu sadaļas par tarifu kāpumu.⁶⁵

Savukārt citā sadaļā Rīgas pašvaldības tīmekļvietnē ir pieejama informācija⁶⁶:

- Rīgas teritorijā 2020. gadā dalīti savākti 20% atkritumu, bet 2021. gadā – jau 24%;

⁶⁴ AS Olaines ūdens un siltums. *Šķiro pareizi!*

http://www.ous.lv/lv/atkritumu_apsaimniekosana/atkritumu_skirosana/ (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶⁵ Rīgas dome. *Iedzīvotājiem / jautājumi un atbildes par atkritumu tarifu kāpumu*. 2021. gada 28. decembris. <https://www.riga.lv/lv/iedzivotajiem-jautajumi-un-atbildes-par-atkritumu-tarifu-kapumu> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶⁶ Rīgas dome. *Izveidots Latvijā pirmais vienotais atkritumu šķirošanas ceļvedis*. 2022. gada 10. maijs. <https://www.riga.lv/lv/jaunums/izveidots-latvija-pirmais-vienotais-atkritumu-skirosanas-celvedis-0> (skatīts 2023. gada jūnijā).

- 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, Rīgā izvietoto iepakojuma konteineru skaits pieaudzis par 2400, stikla konteineru – par 1200, bet BIO atkritumu konteineru skaits pieaudzis par 1500;
- 2022. gada pirmajos mēnešos vieglā iepakojuma konteineru skaits pieaudzis par 1927, stikla – par 1704, BIO – par 58;
- kopā Rīgā ir 15480 vieglā iepakojuma konteineri, 6471 stikla konteineri un 1883 BIO konteineri (skat. 3.5.2.1.5. attēlu)



3.5.2.1.5. attēls. Atkritumu dalītās vākšanas punkti Rīgā

Karte nesniedz informāciju par ADV laukumiem. Atbilstoši MK noteikumu Nr. 328 prasībām (šobrīd vairs nav spēkā), attiecībā uz valstspilsētām bija noteikts, ka, ja pilsēta tiek dalīta atkritumu apsaimniekošanas zonās, šķirotu atkritumu savākšanas laukums ierīkojams katrā atkritumu apsaimniekošanas zonā, tādējādi Rīgā būtu jābūt vismaz četriem ADV laukumiem.

Rīgas valstspilsēta ir vienīgā no plānā iekļautajām pašvaldībām, kurā notikusi pilsētas teritorijas dalīšana atkritumu apsaimniekošanas zonās. Cetur zonas tiek noteiktas pagasta vai pilsētas robežās.

Informācija par Rīgas valstspilsētas divu atkritumu apsaimniekošanas zonu apsaimniekotāja laukumiem ir pieejama sadzīves atkritumu apsaimniekotāja SIA CleanR vietnē⁶⁷ – laukumi atrodas Vietalvas ielā 5 un Spilves ielā 8E. Savukārt trešās zonas sadzīves atkritumu apsaimniekotāja pilnsabiedrības Lautus Vide tīmekļvietnē⁶⁸ nav konstatējama ADV laukuma nodrošināšana tā apsaimniekotājā zonā. Tāpat ceturtais zonas sadzīves atkritumu apsaimniekotāja SIA Eco Baltia vide tīmekļvietnē⁶⁹ nav pieejama informācija par ADV

⁶⁷ CleanR. *Atkritumu pieņemšanas punkti*. <https://cleanr.lv/clean-r/punkti/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶⁸ Lautus vide. *Dalīti vākti atkritumi*. 2023. <https://lautusvide.lv/lv/pakalpojumi/daliti-vakti-atkritumi/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁶⁹ Eco Baltia vide. *Šķirotu atkritumu apsaimniekošana*. <https://www.ecobaltiavide.lv/pakalpojumi/atkritumu-skirosana/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

laukumu Rīgas teritorijā; vienīgā adrese Rīgas valstspilsētas teritorijā (Getliņu iela 5) ir norādīta saistībā ar nolietotu riepu nodošanu par samaksu⁷⁰.

Starp Rīgas pašvaldību un atkritumu apsaimniekotājiem noslēgtie līgumi paredz, ka divu gadu laikā Rīgā tiks izveidoti ~1050 dalīti vākto jeb šķiroto atkritumu savākšanas punkti, kā arī Rīgas pašvaldība tuvāko gadu laikā izveidos vismaz astoņus šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumus⁷¹. Informācija par iespējam iedzīvotājiem atbrīvoties no videi kaitīgām precēm vai sadzīves bīstamajiem atkritumiem, kā arī cita veida dalīti vāktiem atkritumiem ir pieejama Rīgas domes vietnē.

Kopš 2022. gada Rīgas iedzīvotājiem ir pieejams atkritumu šķirošanas ceļvedis⁷² ar tajā ietvertiem padomiem par atkritumu šķirošanas padarīšanu efektīvāku un dabai draudzīgāku.

2023. gada maijā veiktajā aptaujā ADV pakalpojuma pārklājumu Rīgas dome novērtēja: pakalpojuma pieejamība – 7,5 (no 10), paskaidrojot, ka šķirošanas konteinerus var uzstādīt pēc pieprasījuma⁷³.

Ropažu novads

Informācija par dalīti vākto atkritumu punktiem ir pieejama pašvaldības sadzīves atkritumu apsaimniekotāja SIA Vilkme tīmekļvietnē⁷⁴ – tiek piedāvāti 3 konteineru veidi: papīra, PET un stikla atkritumiem.

Atkritumu savākšanas laukums darbojas adresē "TAURI", Zaķumuižā, Ropažu novadā.

SIA CleanR vietnē pieejama informācija, ka Brīvnieku ielā 11, Rumbulā, Stopiņu pagastā, darbojas dalīti vākto atkritumu laukums⁷⁵, par kuru informācija nav pieejama ne Ropažu novada, ne SIA Vilkme tīmekļvietnē.

Salaspils novads

Informācija par dalīti vākto atkritumu laukumu ir pieejama Salaspils novada pašvaldības tīmekļvietnē⁷⁶. Viena laukuma (Rīgas iela 115 k-1, Salaspils, blakus Salaspils Komunālajam dienestam) daļa ir SIA Eco Baltia vide pārziņā, un tajā atrodas uzņēmuma konteineri, bet otru pārrauga Salaspils Komunālais dienests, kas apsaimnieko iedzīvotāju

⁷⁰ Eco Baltia vide. *Savu darbību pārtrauc atkritumu šķirošanas laukums Getliņu ielā 5*. 2021. gada 28. oktobris. <https://www.ecobaltiavide.lv/blog/savu-darbibu-partrauc-atkritumu-skirosanas-laukums-getlinu-iela-5/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷¹ Rīgas Dome. *Atkritumu apsaimniekošana*. 2022. gada 13. aprīlis. <https://www.riga.lv/lv/atkritumu-apsaimniekosana> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷² Rīgas Dome. *Atkritumu šķirošanas ceļvedis*. 2020. gada 21. aprīlis. <https://www.riga.lv/lv/atkritumu-skirosanas-celvedis> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷³ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

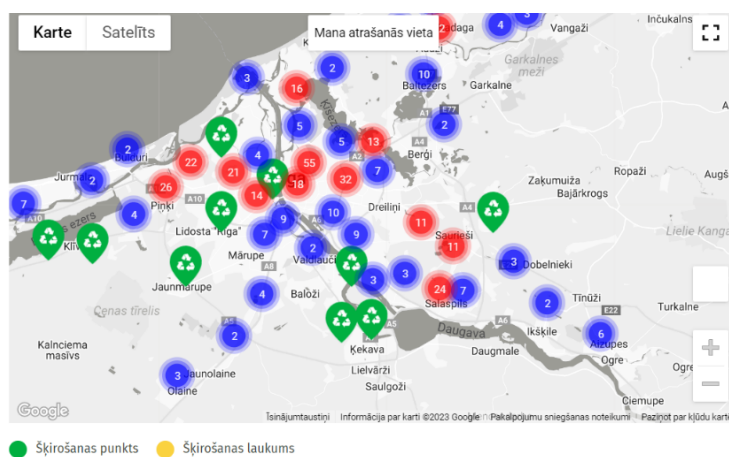
⁷⁴ SIA Vilkme. *Dalīto atkritumu punktu adreses*. <https://vilkme.lv/images/Pakalpojumi/AI.pdf> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷⁵ CleanR. *Atkritumu pieņemšanas punkti*. <https://cleanr.lv/clean-r/punkti/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷⁶ Salaspils novads. *Jaunajā gadā nodrošinām jaunas atkritumu šķirošanas iespējas*. 2021. gada 7. janvāris. <https://salaspils.lv/lv/node/674> (skatīts 2023. gada jūnijā).

atvestos zaļos atkritumus, tai skaitā arī zarus, ko paredzēts pārvērst šķeldā. Šī adrese ir atrodama arī pašvaldības sadzīves atkritumu apsaimniekotāja SIA Eco Baltia tīmekļvietnē⁷⁷.

Salaspils novada pašvaldības tīmekļvietnē⁷⁸ pieejams sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izveidotais “Šķirošanas ABC”, kurā ir iekļauta arī Latvijas karte ar ADV iespējām⁷⁹ (skat. 3.5.2.1.6. attēlu), tajā skaitā arī Salaspils novadā. Tā kā karte neietver pašvaldību robežas, tā nav izmantojama informācijas gūšanai par ADV infrastruktūru Salaspils novadā kopumā; arī iepriekš minētais šķirošanas laukums kartē nav ieraugāms, tāpat skaidrojumi zem kartes neatbilst kartē atspoguļotajam. ADV pakalpojuma pārklājumu Salaspils novada pašvaldība 2023. gada maijā veiktajā aptaujā novērtēja ar 7 no 10 iespējamām ballēm⁸⁰.



3.5.2.1.6. attēls. Dalītās vākšanas punkti Salaspils novadā

Siguldas novads

Atbilstoši publiski pieejamai informācijai⁸¹ Siguldas novada robežās publiski pieejami 86 konteineri stikla iepakojumam un 58 konteineri vieglajam iepakojumam (papīram, plastmasai un metāla iepakojumam), tajā skaitā 10 pazemes atkritumu šķirošanas punkti. Siguldas novadā esošo publisko ADV konteineru atrašanās vietas apskatāmas sadzīves atkritumu apsaimniekotāja SIA JUMIS vietnē⁸².

Siguldas novadā iedzīvotājiem ir pieejami zaļas krāsas, zvana veida konteineri, kuri paredzēti dzērienu stikla pudeļu un burku ievietošanai, kā arī dzeltenas, zvana veida tvertnes un parastās, kantainās tvertnes plastmasas, papīra un metāla iepakojumam.

⁷⁷ Eco Baltia vide. *Šķirotu atkritumu apsaimniekošana*.

<https://www.ecobaltiavide.lv/pakalpojumi/atkritumu-skirosana/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷⁸ Salaspils novads. *Šķiro atkritumus un samazini rēķinus par atkritumu apsaimniekošanu!* 2022. gada 24. janvāris. <https://salaspils.lv/lv/node/1342> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁷⁹ Eco Baltia vide. *Publisko šķirošanas punktu karte*.

<https://www.ecobaltiavide.lv/publisko-skirosanas-punktu-karte/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁸⁰ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

⁸¹ Siguldas novads. *Siguldas novadā pieejami 144 publiskie dalītās atkritumu vākšanas konteineri*. 2020. gada 25. maijs. <https://m.sigulda.lv/?sadala=read&id=19078#> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁸² SIA JUMIS. *Atkritumu apsaimniekošana*. <http://jumis.lv/jaunumi/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

Novada teritorijā kopš 2014. gada darbojas ADV laukums “Zemdegas”, Zinātnes ielā, Peltēs, Siguldas pilsētā un apsaimniekotāja SIA ZAAO izveidotais laukums Vidus ielā 12, Raganā, Siguldas novadā⁸³.

No publiski pieejamiem informācijas avotiem nav iespējams iegūt ticamus datus par dalīti savākto sadzīves atkritumu daudzumu pašvaldību teritorijās. Analizējot statistiskā pārskata datus⁸⁴ sadalījumā pa pašvaldību teritorijām (skat. 1. pielikumā) konstatēts, ka dati ir nepilnīgi:

- Rīgas valstspilsētā papīra un kartona, plastmasas iepakojuma savākšanu nelielos apjomos veic tikai SIA Gofre; stikla iepakojumu savāc tikai SIA Priekuļu bloks; būvniecības atkritumus Rīgas teritorijā savāc tikai Ogres SIA Marss un SIA Ķilupe;
- Ādažu un Mārupes novadā tiek savākti tikai nešķiroti sadzīves atkritumi, nav norādīti nekāda veida dalīti vākti materiāli;
- Olaines novadā vienīgais savāktais atkritumu veids ir jauktais iepakojums;
- Salaspils novadā tiek nodrošināta 3 veidu atkritumu savākšana: nešķiroti sadzīves atkritumi, liela izmēra atkritumi un būvniecības atkritumi.

3.5.2.2. Pašvaldību anketās sniegtās ziņas par sadzīves atkritumu dalītas vākšanas sistēmu

Statistikas informācijas datu ieguvei izmantotā pieeja uzņēmumiem par veiktajām darbībām ar atkritumiem ļauj neatskaitīties vispār un to nedarīt pašvaldību teritoriju griezumā. Lai precizētu datus par dalīti vāktu atkritumu apjomiem, kas tiek savākti konkrētās pašvaldības teritorijā, un lai rastu priekšstatu par to, kādi ir apjomi un kāda veida pasākumi būtu nepieciešami dalīti vāktu atkritumu sistēmas darbības uzlabošanai vai ieviešanai, attiecīgi jautājumi tika iekļauti pašvaldību aptaujas anketā. Informācijas apkopojums par sadzīves atkritumu daudzumu pašvaldībās, kas iegūts pašvaldību 2023. gada maija anketēšanas rezultātā, ir pievienots 3. pielikumā. Saistībā ar dalīti vāktu atkritumu sistēmā savākto sadzīves atkritumu daudzumu 2021. un 2022. gadā pašvaldību anketā tika uzdots jautājums par visiem iespējamiem atkritumu veidiem, ko paredz normatīvais regulējums. Par vairākām pašvaldībām, piemēram, Mārupi un Salaspili, tika saņemta informācija, ka:

- notiek tikai jaukta iepakojuma vākšana (izņēmums ir stikla iepakojums) – par pārējo veidu atkritumu daudzumu nav informācijas;
- bioloģiski noārdāmie atkritumi tiek nodoti poligonā kā *BIO* un pārtika netiek atsevišķi uzskaitīta;
- nederīgais tekstilmateriāls tiek nodots poligonā, bet nav datu par konkrēto pašvaldību un derīgo tekstilmateriālu (skaidrs, ka poligonā tas nonāk apglabāšanā, līdz ar to ADV nav lietderīga, jo nepalīdz mazināt apglabājamo materiālu daudzumu).

⁸³ Siguldas novads. *Atkritumu apsaimniekošana*. 2023.

https://www.sigulda.lv/public/lat/siguldas_novads1/videl1/atkritumu_apsaimniekosana1/ (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁸⁴ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

Pašvaldību anketēšanas rezultātā iegūtie dati par dalīti vākto atkritumu daudzumiem 2021. - 2022. gadā apkopotā veidā pieejami 5. pielikumā. Dalīti savāktajā sadzīves atkritumu daudzumā dominē iepakojums – gan atsevišķi iepakojuma veidi, gan jauktais iepakojums. Tikai dažas pašvaldības (Rīgas valstspilsēta, Bauskas, Mārupes, Salaspils un Siguldas novads) nodrošina iedzīvotājiem iespēju atbrīvoties no videi kaitīgām precēm jeb sadzīves bīstamajiem atkritumiem, tomēr to uzskaitē ir nepilnīga. Lai gan poligonā Getliņi 2022. gadā ir uzsākta bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrāde, pašvaldības, ko apkalpo poligons, nestrādā ieviest bioloģisko atkritumu dalītu vākšanu. Dalīti savāktais bioloģisko atkritumu daudzums ir niecīgs. Vairums pašvaldību nenodrošina dalītu vākšanu bioloģiski noārdāmiem atkritumiem. Tas rada problēmas poligona Getliņi apsaimniekotājam – trūkst kvalitatīva materiāla rūpnīcas jaudas nodrošināšanai. Par to, ka pašvaldībās nenotiek arī cita veida bioloģisko atkritumu pārstrāde vai arī par to nav ziņu, liecina pašvaldību anketās neatbildētie jautājumi par bioloģisko atkritumu pārstrādi to administratīvajās teritorijās. Izņēmumu veido Siguldas novads, kur nesen darbību uzsācis dārzu un parku atkritumu kompostēšanas laukums, Mārupes novads, kur šādu atkritumu kompostēšana norisinās Piņķos, un Ķekavas novads, kur Celtnieku ielā 21 izveidota dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vieta.

Mārupes novads 2022. gada beigās bija paredzējis 20 mājsaimniecību iesaisti mājkompostēšanā ar pieaugumu par 80 mājsaimniecībām 2023. gada vidū. Pašvaldībā iespējamais kompostējamo atkritumu daudzums šobrīd nav aprēķināts, jo nav metodikas un iespējas apzināt mājkompostēšanas apjomus. Tiek uzskaitītas mājsaimniecības, kurās tiek veidots komposts. Mārupes pašvaldības ieskatā poligona Getliņi izvirzītās prasības bioloģisko atkritumu pārstrādei būtiski kavē iedzīvotāju iesaisti bioloģisko atkritumu šķirošanā un AAVP2028 izvirzīto mērķu sasniegšanā. Arī Salaspils novada pašvaldība, kuras saistošajos noteikumos ir paredzēts punkts, kas paredz mājkompostēšanas iespēju un iespēju tiem, kas to dara, samazināt nešķirotu atkritumu izvešanas biežumu, neveic mājkompostēšanas uzskaiti, jo šādas informācijas nav.

Savukārt Rīgā 2022. gada nogalē 32 vietās tika veikta koku un krūmu kritušo lapu savākšana. Lapu izkraušana specializētajā atkritumu izvešanas transportā vai konteinerī iedzīvotājiem bija jāveic saviem spēkiem. Izbērtās lapas nogādāja Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrību “Rīgas meži” un “Rīgas ūdens” izveidotajā bioloģisko atkritumu kompostēšanas vietā, un iegūtais komposts paredzēts izmantošanai Rīgas apstādījumu zemes bagātināšanai. Konkrētā vieta izveidota atbilstoši 2023. gada sākumā grozītajiem 2016. gada 13. decembra MK noteikumiem Nr.788 “Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām”. Izmainītajos noteikumos precizētas galvenās dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu izveides prasības, paredzot vienkāršotu kārtību, proti, teritorijai ir jābūt iežogotai un pie tās ir jāizvieto informācija par kompostēšanas vietas apsaimniekotāju. Pierīgā šāda vieta ir netālu no Vārnukroga, kur “Rīgas ūdens” uzglabā notekūdeņu attīrīšanas procesā gūtās dūņas. Speciālisti, tajā skaitā arī Valsts vides dienests, ir pozitīvi novērtējuši jauno, galvaspilsētas tuvumā esošo bioloģiskās masas uzglabāšanas un komposta veidošanas vietu⁸⁵. Turklāt tā atrodas tieši blakus “Rīgas mežu” pārziņā esošajai teritorijai, risinot vairākus infrastruktūras un loģistikas jautājumus.

⁸⁵ Rīgas meži. *Bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas jomā “Rīgas Meži” uzsāk īstenot ilgtspējīgāku un rīdziniekiem izdevīgāku risinājumu*. 2022. gada oktobrī. <https://www.rigasmezi.lv/lv/aktualitates/jaunumi/?doc=12125> (skatīts 2023. gada septembrī).

Līdz 2023. gadam pašvaldībās bija jāizveido arī tekstila atkritumu savākšanas sistēma (MK noteikumu Nr. 712 prasība), bet pašvaldību aptaujas dati liecina, ka savlaicīgi par to sākti domāt tikai nelielos apjomos un ne visās pašvaldībās.

Dalīti vāktu sadzīves atkritumu reģenerācijai nodotais apjoms ir vērtējams kā nebūtisks.

Sniegtie dati liecina par zemu ADV līmeni, jo pat Rīgas pašvaldībā ar 678 978 iedzīvotājiem (skat. 1.1. tabulu) 2021. gadā dalīti savāktas ir tikai 22 278,03 tonnas un 2022. gadā – 30 799,86 tonnas (apmēram 5% no savāktajiem SA), no kurām pārstrādei nodotas attiecīgi 22 363,72 tonnas un 25 448,91 tonnas. Tas nozīmē, ka 2022. gadā Rīgas iedzīvotājs varēja tam paredzētā veidā (sadzīves ADV sistēmā) atbrīvoties no 45 kg dažādu veidu atkritumu, kas ir 120 g/dienā. Šie skaitļi ir mazāki par to nešķirotu sadzīves atkritumu daudzumu, cik gadā tiek savākti no aptuveni 8% Latvijas iedzīvotāju, kas dzīvo Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

Dalīti vāktu atkritumu sistēmas kvalitātes izvērtējumam svarīgi ir noskaidrot, kā šie atkritumi tiek iegūti. Veiktajā pašvaldību aptaujā ar mērķi uzzināt, cik efektīvi strādā katra no šīm metodēm un cik daudz iedzīvotāju ir iesaistīti ADV sistēmā, un noskaidrot kopējās ADV sistēmas katras komponentes efektivitāti bija paredzēts iegūt datus, kādā veidā tiek organizēta ADV katrā pašvaldībā. Pašvaldībām atbildei tika piedāvāti vairāki varianti: ADV punkti, ADV laukumi, ADV maršruti, pazemes un viedās ADV sistēmas. Apkopojums par saņemtajām atbildēm pieejams 6. pielikumā, kur attēlotas tikai tās rindas, par kurām pašvaldība ir sniegusi ziņas.

Diemžēl no 6. pielikumā apkopotajiem datiem redzams, ka pašvaldību aptaujas rezultāti neļauj veikt ADV sistēmas efektivitātes pozitīvu novērtējumu. No pašvaldību, kuras ir norādījušas apkalpoto iedzīvotāju skaitu, piemēram, Salaspils, datiem ir redzams, ka infrastruktūras apmeklētāju skaits ir ļoti neliels, tātad iedzīvotāji nav iesaistīti šajā sistēmā. Rīga nesniedz datus par esošo laukumu apmeklētājiem. Visticamāk, ka šāda uzskaitē netiek veikta. Savukārt Rīgas norādītais ADV punktu skaits ir 33, kas ir neliels atbilstošajam iedzīvotāju daudzumam. Atbilstoši pašvaldības vērtējumam tās ieskatā ADV ir vērtējama ar 10 ballēm no 10 iespējamām. Tāpat pašvaldībās, kurās ir organizēti savākšanas maršruti, piemēram, Rīgā un Mārupē, katrā no abām pašvaldībām atkritumu apsaimniekotājs maršrutos aptver nepilnus 4000 iedzīvotāju. Attiecībā pret Rīgas 678 tūkstošiem iedzīvotāju (skat. 1.1. tabulu) tas ir ļoti maz, savukārt Mārupē ar tās 40 tūkstošiem iedzīvotāju iesaiste ADV maršrutos, ko pašvaldība uzskata par labāku risinājumu nekā ADV punktu izveide, ir vien aptuveni 10% iedzīvotāju. Šādā veidā panākt izejvielu atgriešanu aprītē ir praktiski neiespējami – jo mazāka iedzīvotāju iesaiste ADV, jo vairāk nešķirotu atkritumu nonāk Getliņu poligona apglabāšanas kalnā.

3.5.2.3. Sadzīves atkritumu dalītas vākšanas infrastruktūras raksturojums pašvaldībās

Apkopojot informāciju par sadzīves ADV infrastruktūru pašvaldību teritorijā, secināms, ka situācija ir pašvaldībās ir ļoti atšķirīga (skat. 3.5.2.3.1. tabulu).

3.5.2.3.1. tabula. Pašvaldību un to apkalpojošo uzņēmumu tīmekļvietnēs pieejamā informācija par dalītās vākšanas infrastruktūru pašvaldību teritorijā (dalītās vākšanas punktu un laukumu skaits)

Pašvaldība	Vieglais iepakojums	Stikla iepakojums	Bioloģiskie atkritumi	Tekstila atkritumi	Pašvaldības vērtējums par pieejamību*	Laukumu skaits
Rīgas valstspilsēta	15480 konteineri	6471 konteiners	1883 konteineri	42	10	2
Ādažu novads	52	52	37	Nav informācijas	10	1
Bauskas novads	105	105	Nav informācijas	Nav informācijas	3	1
Ķekavas novads	12	12	20 konteineri	6 konteineri	9 ⁸⁶ un 7 ⁸⁷	2
Mārupes novads	11	56	Nav informācijas	1	10	0
Ogres novads	13	13	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	2
Olaines novads	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	7	Nav informācijas
Ropažu novads	15	15	Nav informācijas	Nav informācijas	Nav informācijas	2
Salaspils novads	Nav informācijas				7	1
Siguldas novads	58	86 (10 pazemes)	Nav informācijas	Nav informācijas	9 ⁸⁸ , 6 ⁸⁹ , 8 ⁹⁰ , 7 ⁹¹	2

* Pašvaldību aptaujas anketā sniegtais pašvaldības pašvērtējums (no 1-10, kur 1- pakalpojums pieejams mazāk par 10% un 10 – pakalpojums pieejams 100% iedzīvotāju)

⁸⁶ Baložu pilsētas, Daugmales pagasta un Ķekavas pilsētas un pagasta zona

⁸⁷ Baldones pilsētas un pagasta zona

⁸⁸ Siguldas pilsētas, Siguldas pagasta, Mores pagasta, Allažu pagasta zona

⁸⁹ Mālpils pagasta zona

⁹⁰ Inčukalna pagasta zona

⁹¹ Krimuldas pagasta, Lēdurgas pagasta zona

Salīdzinot Mārupes novada pašvaldību, kas neievieš ADV pakalpojumu punktu un laukumu veidā, aizbīdinoties ar teritorijas trūkumu, un Bauskas novada pašvaldību, kur izveidoti vairāk nekā 100 ADV punkti, vērojama pretēja pieeja sadzīves ADV. Ir pašvaldības, kas nesniedz informāciju vispār vai sniedz tikai par daļu pašvaldības teritorijas. No iegūtajiem datiem secināms, ka pašvaldību iedzīvotājiem gūt pārliecību par ADV pakalpojuma pieejamību pašvaldību veidotā publiskā telpā ir apgrūtināši un tas nekādā veidā neveicina ADV paradumu iesakņošanas iedzīvotāju vidū, tāpat neļauj apzināties ADV nozīmību kopējā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā.

Salīdzināt ADV infrastruktūras pieejamību un analizēt tās kapacitāti pēc datiem no publiskajiem avotiem nav iespējams, jo dažas pašvaldības norāda punktu skaitu, citas – konteineru skaitu, bet nav zināms, cik konteineru izvietots vienā punktā. Konteineru uzskaitē būtu jāveic apsaimniekotājam, bet pašvaldībai svarīgāks būtu punktu skaits un izvietoto konteineru tilpums, lai saprastu un prognozētu, vai piedāvātais pakalpojums atbilst iedzīvotāju vajadzībām ģeogrāfiskā izvietojuma un apjoma ziņā un vai tas veicinās ADV paradumu iedzīvošanos.

Dati no www.skiroviegli.lv, ko veido VVD saskaņā ar MK 2020. gada 14. jūlija noteikumiem Nr. 445 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā" sākot ar 2021. gadu, apkopoti 3.4.2.3.2. tabulā.

3.5.2.3.2. tabula. Oficiālās vietnes www.skiroviegli.lv informācija par dalītās vākšanas infrastruktūru (savākšanas punktu un laukumu skaits)

Pašvaldība	Vieglais iepakojums	Stikla iepakojums	Bioloģiskie atkritumi	Tekstila atkritumi	Depozīta pieņemšana	Laukumu skaits
Rīgas valstspilsēta	100	100	Nav datu	49	188	2
Ādažu novads	59	66	32	4	12	1
Bauskas novads	121	117	Nav datu	1	49	1
Ķekavas novads	4	4*	Nav datu	Nav datu	17	2
Mārupes novads	8	66	Nav datu	10	20**	Nav datu
Ogres novads	17	16	Nav datu	3	47	4
Olaines novads	Nav datu	5	Nav datu	Nav datu	10	Nav datu

Ropažu novads	26	26	Nav datu	1	25	2
Salaspils novads	11	37	Nav datu	2	11	1
Siguldas novads	90	120	Nav datu	4	28	2***

*Karte uzrāda arī Iksšķiles punktus (nav ieskaitīti); ** Karte uzrāda arī Jēkabpils punktus (nav ieskaitīti); ***Karte uzrāda arī laukumu Raganā (nav ieskaitīts)

Pašvaldību un atkritumu apsaimniekotāju sniegtajā publiskajā informācijā nebija 2 laukumu adreses Ogres novadā no kopējiem 4, kas redzami vietnē www.skiroviegli.lv:

- "Šķirotava", Madlienas pagasts, Ogres novads;
- Dravnieku iela 9c, Lielvārde, Ogres novads;
- Akmeņu iela 43B, Ogre, Ogres novads;
- "Kaparāmuru karjers – Ezeri", Tīnūžu pagasts, Ogres novads.

Ir rūpīgi jāapsver informācijas par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, tā pieejamību, maksu utt. unificēšana un vienāda atspoguļošana visu plānā iekļauto pašvaldību vietnēs. Tāpat jāatzīst, ka pašvaldības neievēro arī MK noteikumu Nr. 788 42.¹ punkta prasības – informācija nav aktualizēta un pārbaudīta –, kā arī nepārbaudīta un neaktualizēta informācija tiek ievietota gan pašvaldību organizētās vietnēs, gan oficiālajā VVD veidotajā un uzturētajā vietnē www.skiroviegli.lv.

3.5.2.4. Depozīta iepakojuma savākšana

ADV kopš 2022. gada februāra ievērojamu piensumu sniedz depozīta iepakojuma savākšana, kas darbojas paralēli pašvaldību organizētajai sistēmai. Pēc VVD sniegtajiem datiem informācija par 2022. gadā depozīta sistēmas ietvaros apsaimniekošanai nodotā izlietotā iepakojuma daudzumu VLAAR pašvaldībās sniegta 3.4.2.4.1. tabulā.

3.5.2.4.1. tabula. Pieņemtais (savāktais) izlietotā depozīta iepakojuma daudzums
VLAAR novados, kg⁹²

Pašvaldība	Izlietotā iepakojuma veids					
	Alumīnijs	Melnais metāls	PET	Stikls – atkārtoti lietojams	Stikls – vienreizlietojams	Kopā
Rīgas valstspilsēta	342 915	3 226	1 354 357	4 067 703	1 712 781	7 480 981
Ādažu nov.	12 591	57	47 711	187 328	62 983	310 669
Bauskas nov.	20 840	53	84 135	251 716	63 235	419 980
Ķekavas nov.	13 716	82	58 312	236 399	63 746	372 256
Mārupes nov.	8 506	60	37 502	152 741	51 312	250 121
Ogres nov.	29 730	319	114 760	468 986	118 464	732 259

⁹² Valsts vides dienests. Pieņemtais (savāktais) izlietotā depozīta iepakojuma daudzums.

Olaines nov.	8 582	25	31 173	109 000	26 419	175 199
Ropažu nov.	9 901	104	41 946	172 858	51 036	275 845
Salaspils nov.	11 555	42	42 463	170 812	55 732	280 604
Siguldas nov.	16 371	43	59 425	253 179	64 756	393 775
Kopā:	474 708	4 010	1 871 786	6 070 722	2 270 464	10 691 689

Kopējie dati par pieņemto (savākto) izlietotā depozīta iepakojuma apjomu no Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām un pārstrādei vai atkārtotai izmantošanai nodotā izlietotā depozīta iepakojuma procentuālais apjoms ir attiecināms uz visu Latvijas teritoriju, atsevišķi pa pašvaldībām dati netiek vākti.

3.5.2.4.2. tabula. Depozīta iepakojuma daudzumi, kas nodoti tālākai pārstrādei vai atkārtotai izmantošanai, kg un %⁹³

Izlietotā iepakojuma veids	Pieņemtais daudzums (kg/gadā)	Nodotais daudzums pārstrādei (%)	Nodotais daudzums reģenerācijai (%)	Nodotais daudzums atkārtotai izmantošanai (%)
Alumīnijs	474 708	85%	-	-
Melnais metāls	4 010	94%	-	-
Plastmasa (PET)	1 871 786	90%	-	-
Stikls – atkārtoti lietojams	6 070 722	-	-	99%
Stikls – vienreizlietojams	2 270 464	92%	-	-

Secināms, ka sadzīves ADV infrastruktūra dažādās pašvaldībās ir dažādās attīstības stadijās. Grūtības novērtēt esošo situāciju rada datu trūkums un to nepilnīga uzskaitē, līdz ar ko ir arī teju neiespējami veikt kvalitatīvu salīdzinājumu starp pašvaldībām vai konkrētu laika periodu. Tāpat grūtības novērtēt ADV sistēmas efektivitāti rada atšķirības pašvaldību starpā pēc izvēlētajām savākšanas metodēm, kā arī dažādu novadu un pilsētu apbūves tips, iedzīvotāju skaits un blīvums un infrastruktūras līmenis. Nepieciešamo datu iegūšana un uzkrāšana ir vitāli svarīga.

Konstatēts, ka tikai neliela daļa no sadzīves atkritumiem tiek savākta ADV sistēmā un tikai daļa no šiem dalīti savāktiem atkritumiem tiek nodota tālākai pārstrādei vai reģenerācijai. Sevišķi kritiska ir situācija ar bioloģisko atkritumu un tekstila ADV nepieciešamo infrastruktūru, kam būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība, lai izpildītu MK noteikumu Nr.712 noteiktos pienākumus saistībā ar sistēmas ieviešanu 2023. gadā. Vienlaikus jānorāda, ka tieši bioloģiski noārdāmie atkritumi ir viena no lielākajām nešķirotu sadzīves atkritumu frakcijām, sasniedzot 30-35% no kopējās masas. Otra lielākā frakcija ir iepakojums, sasniedzot 25% no kopējās atkritumu masas. Nodrošinot abu frakciju savākšanu un pārstrādi, ievērojami samazinās poligonā apglabājamo atkritumu daudzums. Tieši šī aspekta dēļ visām pašvaldībām ir svarīgi turpināt uzlabot un modernizēt dalīti vāktu atkritumu

⁹³ Valsts vides dienests. *Depozīta iepakojuma daudzumi, kas nodoti tālākai pārstrādei vai atkārtotai izmantošanai.*

sistēmas infastruktūru un savākšanas maršrutus, ieguldīt resursus iedzīvotāju iesaistīšanai šīs infastruktūras izmantošanā, izmantojot izglītošanas kampaņas.

3.6. Sadzīves atkritumu šķirošana, pārstrāde, reģenerācija un apglabāšana

Mūsdienu sabiedrība saskaras ar nepieciešamību pievērst paaugstinātu uzmanību sadzīves atkritumu apsaimniekošanai. Šajā nodaļā apskatīti būtiski aspekti, kas saistīti ar sadzīves atkritumu ciklu, to šķirošanu, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāšanu, lai veicinātu ilgtspējīgu resursu izmantošanu un vides aizsardzību.

3.6.1. Šķirošana

Lai sagatavotu materiālu tālākām reģenerācijas darbībām, primāra ir atkritumu šķirošana, kas atbilstoši AAL definīcijai ir *atsevišķu atkritumu veidu manuāla atdalīšana no kopējās atkritumu plūsmas atkritumu rašanās vietā, manuāla vai automatizēta atdalīšana no kopējās atkritumu plūsmas atkritumu savākšanas un šķirošanas vietās, kā arī atkritumu reģenerācijas un atkritumu apglabāšanas iekārtās*. Atšķirībā no pārstrādes un reģenerācijas atkritumu šķirošana tiek nodrošināta primāri tuvu atkritumu rašanās vietām, un tā ir arī viena no darbībām, kas veicama pirms nešķirotu atkritumu apglabāšanas.

Šķirošanas līniju, kur tiek veiktas reģenerācijas darbības ar kodu R12B- atkritumu šķirošana-, ekspluatācijas pamatā ir piesārņojošo darbību atļaujas. Informācija par esošo līniju jaudām iegūta no VVD atļauju reģistriem⁹⁴.

SIA Vides resursu centrs šķirošanas rūpnīca

Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.RI15IA0002 izsniegta SIA Vides resursu centrs darbībām Kaudzīšu ielā 57, Rumbulā, Stopiņu novadā:

- nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanai līdz 300 000 t/gadā. Visas darbības ar atkritumiem veicamas tikai rūpnīcas iekšējās, un nešķirotu atkritumu un atšķirotā materiāla uzglabāšana ārpus rūpnīcas nav pieļaujama;
- kopējais pieņemtais atkritumu apjoms šķirošanas rūpnīcā nedrīkst pārsniegt 300 000 t/gadā, prioritāri pieņemot nešķirotus sadzīves atkritumus.

Līdz AAR reformai šķirošanas rūpnīcā nonāk visi plānā iekļauto pašvaldību iedzīvotāju radītie atkritumi, kas izmesti nešķirotu sadzīves atkritumu konteineros. Šķirošanas rūpnīca ir lielākā Baltijas reģionā. Pēc šķirošanas plastmasa, papīrs, kartons tiek izmantots vai nu NAIK ražošanā, vai nodots pārstrādei, turpretim atdalītie BNA atkritumi tiek nodoti pārstrādei uz vietas poligonā Getliņi un biogāzes ražošanai. Savukārt atdalītie melnie un krāsainie metāli nonāk metāla pārstrādes uzņēmumos, kur tos kopā ar citiem metāllūžņiem

⁹⁴ Valsts vides dienests. *Atļauju un licenču meklētājs*.

<https://registri.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlajas-un-licences/atlaju-un-licencu-mekletajs/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

vēlreiz pāršķiro, lai pēcāk pārkausētu jaunus metāla izstrādājumos⁹⁵. NAIK tiek ražots kā kurināmais SIA SCHWENK Latvija cementa ražošanas vajadzībām.

SIA Getliņi EKO šķirošanas centrs

Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI10IA0002 izsniegta SIA Getliņi EKO dažādu atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai Kaudziņu ielā 57, Rumbulā, Stopiņu pagastā, Ropažu novadā. Attiecībā uz SIA Getliņu EKO šķirošanas līniju atļauja paredz:

- Būvniecības un lielgabarīta atkritumu, kas atbilst atļautajiem atkritumu pieņemšanas veidiem sadzīves atkritumu poligonā atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu poligonu apsaimniekošanu, šķirošana SIA Getliņi EKO no komersantiem saņemto atkritumu šķirošanas iekārtā ar jaudu 90 000 t/gadā;
- No komersantiem saņemto lielgabarīta un būvniecības atkritumu šķirošanas iekārtā atšķīrotie atkritumu veidi un to tālāka izmantošana: atkārtotai izmantošanai nederīgi atkritumi, inerti atkritumi – 13 000 t/gadā (apglabāšana biodegradācijas šūnās); bioloģiski noārdāmi atkritumi – 4 500 t/gadā (pārstrādei vai nodošanai citiem atkritumu apsaimniekotājiem ar atbilstošu atļauju); pāršķīroti un atkārtoti izmantojami atkritumi – 72 495 t/gadā (izmantošana poligona iekšējās infrastruktūras vajadzībām vai realizācija citām uzņēmēj sabiedrībām); bīstamie atkritumi – līdz 5 t/gadā.

SIA CleanR šķirošanas centri

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI15IB0049 izsniegta SIA CleanR atkritumu šķirošanas centra un šķīroto atkritumu savākšanas laukuma darbībai Spilves iela 8E Rīgā:

- nebīstamu atkritumu apsaimniekošanai šķirošanas centrā – 31990 t/gadā (kopā ar no šķīroto atkritumu savākšanas laukuma pieņemtajām 425 t atkritumu);
- bīstamu (4,7 t/gadā) un nebīstamu (625,75 t/gadā), no kurām 425 t tiek novirzītas uz šķirošanas centru, atkritumu savākšanai šķīroto atkritumu savākšanas laukumā.

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. AP23IB0001 izsniegta SIA CleanR Verso darbībai Vietalvas iela 5, Vietalvas iela 5B, Vietalvas iela 5k-1, Rīgā.

Vietalvas ielā 5 tiek veikta atsevišķi savākto atkritumu šķirošana un sagatavošana tālākajai pārstrādei. Atkritumi, kas tiek nodoti uz šķirošanas līniju (šķirošana, presēšana, ķīpošana, sagatavošana tālākai pārstrādei):

- 150106 (jauktais iepakojums) – 46720 t/gadā;
- 150102 (plastmasas iepakojums) – 100 t/gadā;
- 150101 (papīra un kartona iepakojums) – 100 t/gadā.

⁹⁵ CleanR. *Baltijā lielākā atkritumu šķirošanas rūpnīca 5 gadus apstrādājusi vairāk nekā 1,2 miljonus tonnu atkritumu; atkritumu apjomi turpina palielināties*. 2020. gada 26. oktobris.
<https://clean.lv/clean-r/aktualitates/baltija-lielaka-atkritumu-skirosanas-rupnica-5-gados-apstradajusi-vairak-neka-12-miljonus-tonnu-atkritumu-apjomi-turpina-palietinaties/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

Atsevišķi savākto atkritumu pāršķirošana un uzglabāšana paredzēta:

- 150107 (stikla iepakojums) – 13000 t/gadā;
- 150104 (metāla iepakojums) – 75 t/gadā;
- 200140 (metāli) – 4975 t/gadā.

SIA Eco Baltia vide šķirošanas centri

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI16IB0032 izsniegta SIA Eco Baltia vide darbībai Getliņu ielā 5 un Getliņu ielā 5A, Rumbulā, Ropažu novadā:

- izlietotā iepakojuma 89 500 t/gadā apsaimniekošanai, tai skaitā 28 000 t/gadā papīra un kartona iepakojuma, 21 000 t/gadā plastmasas iepakojuma šķirošanai, 2000 t/gadā metāla iepakojuma, 28 000 t/gadā stikla iepakojuma uzglabāšanai, 10 500 t/gadā koka iepakojuma uzglabāšanai;
- videi kaitīgo preču atkritumu apsaimniekošanai – uzglabāšanai;
- EEIA pieņemšanai un īslaicīgai uzglabāšanai un apstrādei;
- nolietotu riepu īslaicīgai uzglabāšanai un smalcināšanai;
- atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumu (191212) apsaimniekošanai, t.sk. smalcināšanai NAIK ražošanai (sadedzināmi atkritumi 191210);
- liela izmēra atkritumu un būvniecības atkritumu īslaicīgai uzglabāšanai;
- stikla, alumīnija, metālu pieņemšanai un īslaicīgai uzglabāšanai;
- tekstilizstrādājumu atkritumu īslaicīgu uzglabāšanu – līdz 360 t/gadā;
- 50 tonnu (vienlaicīgi) iepakotu plastmasas granulu uzglabāšanai;
- citu videi nekaitīgu (nebīstamo) atkritumu apsaimniekošanai – uzglabāšanai;
- EEIA 4710 tonnas gadā uzglabāšanai un reģenerācijai;
- videi kaitīgo preču atkritumu apsaimniekošanai – uzglabāšanai, kā arī citām ar atkritumu apsaimniekošanu tieši nesaistītām darbībām.

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. ZE20IB0009 izsniegta SIA Eco Baltia vide atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijai Īslīces ielā 5A Bauskā, Bauskas novadā:

- atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijas darbībai,
- sadzīves ADV punkta darbībai,
- nederīgo un nolietoto EEIA apsaimniekošanai – savākšanai, īslaicīgai uzglabāšanai un apstrādei (veicot EEIA sastāvdaļu atdalīšanu un daļēju EEIA izjaukšanu manuāli).

Šķirošana ar kodu R12B paredzēta dažādiem videi kaitīgu preču, tostarp EEI šķirošanai. 2022.gadā Bauskas novada dome ir pieņēmusi lēmumu par šķirošanas stacijas pārcelšanu uz jaunu vietu Bērzkalnu ielā 77, Bauskā, kas, izvērtējot potenciālo dalīti vākto atkritumu plūsmu nākotnē, pēc apsaimniekotāja plāna efektīvizētu šķirošanas procesus.

Pilnsabiedrības Lautus Vide šķirošanas stacija

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI10IB0152 izdota pilnsabiedrības Lautus Vide šķirošanas un pārkraušanas stacijai; atkritumu savākšanas, uzglabāšanas un reģenerācijas vietai Gurnicas, Ķekavas novadā:

- atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijas darbībai;

- nederīgo un nolietoto EEIA savākšanai, pārkraušanai, īslaicīgai uzglabāšanai un apstrādei (veicot EEIA sastāvdaļu atdalīšanu un daļēju EEIA izjaukšanu manuāli);
- bīstamo atkritumu uzglabāšanai telpās;
- būvniecībā radušos atkritumu un citu nebīstamu, t.sk., ražošanas atkritumu šķirošanai laukumā: atkritumu (klase 191216, 191212, 170504) drupināšanai līdz 18 142 t/gadā, metāla atkritumu pieņemšanai, uzglabāšanai un šķirošanai; atkārtoti izmantojamu atkritumu šķirošanai. Kods R12B kopumā attiecināms uz gandrīz 30,5 tūkstošiem tonnu ražošanas atkritumu.

SIA Vilkme šķirošanas stacija

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.RI20IB0023 izdota SIA Vilkme šķiroto atkritumu savākšanas laukumā un šķirošanas un pārkraušanas stacijas darbībai Tauri, Zaķumuižā, Ropažu novadā. Gadā atkritumu savākšanas laukumā un atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijā kopā paredzēts apsaimniekot 377,8 tonnas atkritumu, no kuriem 23,8 tonnas ir bīstamie atkritumi.

SIA Ķilupe šķirošanas stacija

Atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr.RI14IB0069 izdota SIA Ķilupe cieto sadzīves atkritumu šķirošanas stacijai Ķilupe, darbībai Ogresgala pagastā, Ogres novadā: atkritumu savākšanai, šķirošanai, kompostēšanai, drupināšanai un šķeldošanai ar kopējo jaudu līdz 45 000 t atkritumu gadā gan sadzīves, gan ražošanas atkritumiem.

Bīstamo atkritumu rašanās avots ir ražošana, kur atbilstoši publiski pieejamiem datiem galvenās šādu atkritumu veidojošās tautsaimniecības nozares pēc NACE 2.0 kodiem 2021.gadā bija:

- Apstrādes rūpniecība;
- Ūdensapgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija;
- Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts;
- Transports un uzglabāšana;
- Būvniecība.

Iespējams, ka situācija 2021.gadā ir bijusi atšķirīga, kas skaidrojams ar Covid-19 pandēmijas ierobežojumiem, taču ir skaidrs, ka plānā iekļautajās pašvaldībās ir radīti mazāk par 1/3 no Latvijas bīstamajiem atkritumiem, kas ietver dažādas savākto bīstamo atkritumu klases.

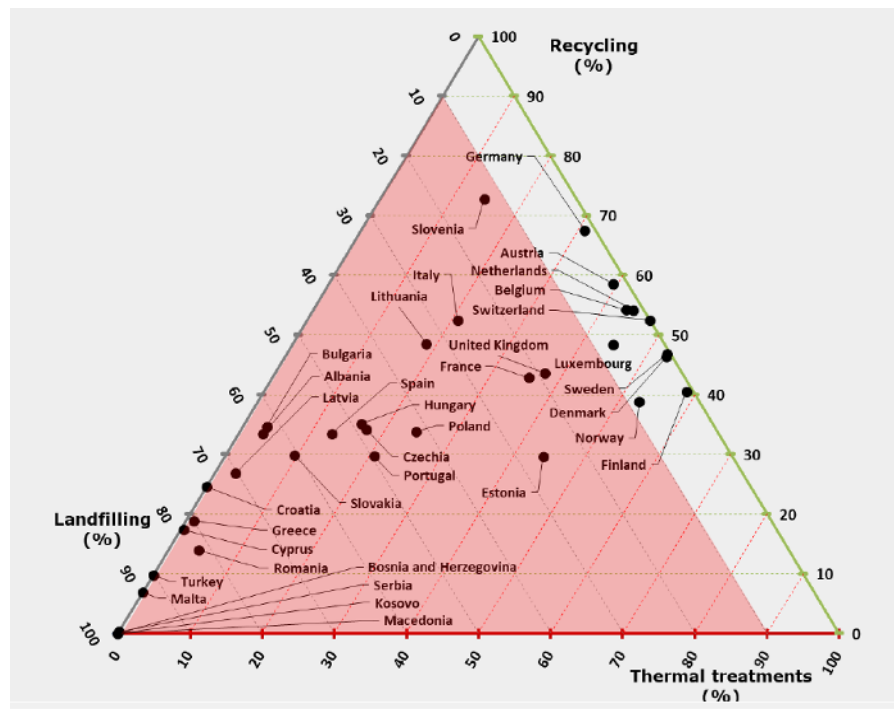
Secinot no iepriekš minētās LVĢMC 2021. gada atskaites, par reāli pārstrādāto un reģenerēto bīstamo atkritumu daudzumu var uzskatīt ar pārstrādes darbībām R1-R11 pastrādāto atkritumu daudzumu. 2021.gadā tas sastāda 18 468,62 tonnas, kas ietver arī daļu no VLAAR pašvaldību teritorijās radītajiem bīstamajiem atkritumiem, par kuriem dati LVĢMC datu bāzes apkopojumā nav pieejami.

3.6.2. Pārstrāde un reģenerācijas darbības

Direktīvas 1999/31/EC 14.06.2018 veiktie grozījumi⁹⁶ dalībvalstīm nosaka, ka 2035.gadā varēs apglabāt ne vairāk kā 10% no kopējā radītā sadzīves atkritumu daudzuma (pēc masas). Attīstītajās ES valstīs, kur vēsturiski tiek uzrādīti labāki ADV un reģenerācijas

⁹⁶ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem*. 1999. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj/?locale=LV> (skatīts 2023. gada jūlijā).

rādītāji nekā Latvijā, praktiski netiek sasniegti 90% vai augstāki atkārtotas izmantošanas rādītāji. Kā redzams 3.6.2.1. attēlā, tajās valstīs, kurās ir augstāks īpatsvars atkritumu termālai pārstrādei, ir arī augstāki kopējie atkritumu pārstrādes rādītāji.



3.6.2.1. attēls. ES valstu progress ceļā uz Direktīvas 1999/31/EC 10% mērķi⁹⁷

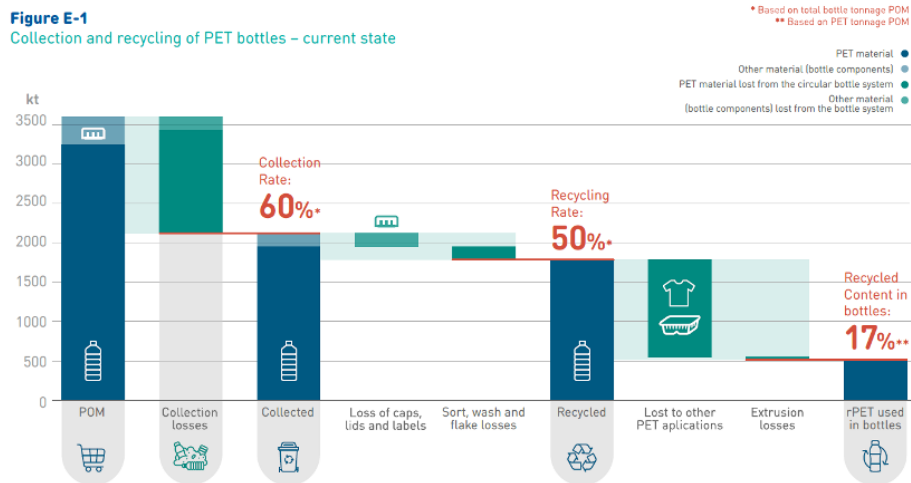
Ja plāna darbības periodā tiks izvēsta ADV sistēma un pakāpeniski uzlabosies iedzīvotāju šķirošanas paradumi, lielākam atkritumu apjomam nonākot atkritumu šķirošanas un reģenerācijas iekārtās, pieaugs arī atkritumu šķirošanas un reģenerācijas atlikumu apjoms. Jāņem vērā, ka katrai atkritumu (iepakojuma) plūsmai ir tehniski ierobežots atkārtotas pārstrādes un izmantošanas ciklu skaits. No sadzīvē izplatītiem iepakojuma veidiem tikai stikla iepakojumam ir iespējams nodrošināt praktiski neierobežotu pārstrādes ciklu skaitu. Citiem aprītē esošiem iepakojuma materiāliem – papīram, kartonam, celulozei, polimēriem un jauktu materiālu iepakojumu veidiem atkārtota pārstrāde ir iespējama noteiktam ciklu skaitam atbilstoši konkrētā materiāla fizikāli ķīmiskajām īpašībām. Piemēram, papīra atkārtotas izmantošanas ciklu skaits Eiropā vidēji ir 3,5 reizes, pārējā pasaulē – vidēji tikai 2,4⁹⁸. Pēc papīra 2-3 atkārtotas izmantošanas cikliem celulozes šķiedras degradējas, un tās vairs nevar nodrošināt izstrādājumiem nepieciešamo kvalitāti un lietošanas īpašības.

Polimēra iepakojums uzrāda viszemākos iepakojuma atgaves un atkārtotas izmantošanas rādītājus no visiem dalīti savāktu materiālu pārstrādes rādītājiem. Daļēji tas ir saistīts ar polimēru iepakojuma materiālu dažādību, jo pašlaik tikai atsevišķi polimēra iepakojumu veidi (PET, LDPE, HDPE, PP, PS) ir pārstrādājami. Piemēram, plaši izmantojamam un otreizējo materiālu tirgū pieprasītajam iepakojumam PET (polietilēna tereftalāts) no kopējā Eiropas kopējā tirgū novietotā PET apjoma vidēji tikai 50% tiek pārstrādāti, bet tikai ~17% no tiem nonāk atkārtoti PET dzēriena iepakojumu materiālos,

⁹⁷ Hamburg University of Technology. *ES valstu progress ceļā uz Direktīvas 1999/31/EC 10% mērķi*. 2023.

⁹⁸ Peter Quicker, Mario Grosso, Stefano Consonni. "The Zero Waste utopia and the role of waste-to-energy." *Waste Management & Research*, 2020: 4.

pārējie ~34% nonāk zemākas kvalitātes materiālos, kā arī daļu no šī apjoma veido paša pārstrādes procesa zudumi.⁹⁹



3.6.2.2. attēls. PET dalītās vākšanas, pārstrādes un otrreizējās izmantošanas īpatsvars Eiropā

Būtiski ņemt vērā, ka atkārtoti izmantotu PET pārslu (rPET) īpatsvars galaproduktā krītas ar katru nākamo polimēru pārstrādes ciklu. Pat laboratorijas testos, kur testētas rPET teorētiskas pārstrādes tehniskās robežas, pie sākotnēja rPET īpatsvara 75% jau 10 pārstrādes ciklā vidējais rPET īpatsvars izstrādājumā bija tikai 2,9%. Šobrīd PET dzēriena pudeļu ražošanā Eiropā rPET īpatsvars ir vidēji 17%, pārējos zemākas kvalitātes materiālos sasniedzot vidēji 25%.

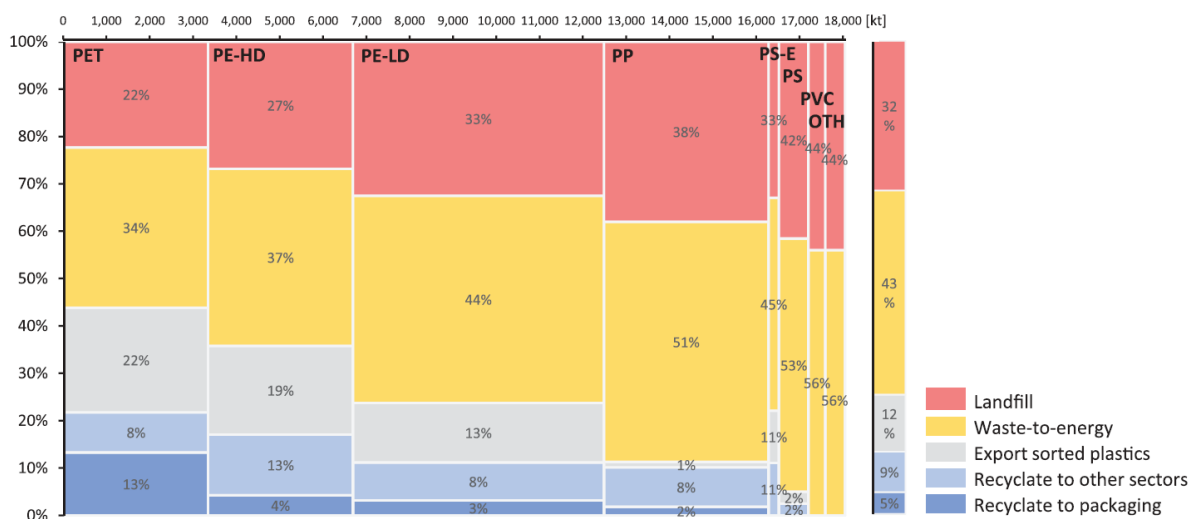
“Eunomia Research & Consulting” veiktajā pētījumā¹⁰⁰ norādīts, ka vidēji no ES tirgū laistā polimēru iepakojuma tiek savākti 47%, savukārt no šiem 47% atkārtoti pārstrādāti tiek tikai 23%, pārējos 24% no savāktā materiāla veido šķirošanas procesa zudumi (savāktais iepakojums neatbilst dotā materiāla kvalitātes prasībām) un pārstrādes procesa zudumi.

Augstākminētie pārstrādes rādītāji tiek sasniegti tikai PET dzēriena iepakojumam, bet citiem polimēra iepakojuma veidiem pārstrādes rādītāji ir vēl zemāki. 2021. gadā veiktajā pētījumā¹⁰¹ tiek demonstrēts apkopojums par Eiropas tirgū laistā polimēra iepakojuma atkritumu gala izmantošanas iedalījumu pēc iepakojuma veidiem (skat. 3.6.2.3. attēlu). Kā redzams, visszemākie otrreizējās izmantošanas un pārstrādes rādītāji ir PP, PS un PVC iepakojumam. Mazāk nekā 10% PP iepakojuma nonāk atkārtoti citos izstrādājumos.

⁹⁹ Eunomia, Zero Waste Europe. "How circular is PET?" 2022.

¹⁰⁰ Eunomia. "Mixed Waste Sorting to meet the EU's Circular Economy Objectives." 2023.

¹⁰¹ Ciprian Cimpan, Eivind Lekve Bjelle, Anders Hammer Strømman. *Plastic packaging flows in Europe: A hybrid input-output approach. Journal of Industrial Ecology*, 2021.



3.6.2.3. attēls. Polimēra iepakojuma atkritumu gala izmantošanas iedalījums pēc iepakojuma veidiem

Latvijas gadījumā iedzīvotāju vides apziņa un atkritumu šķirošanas praktiske paradumi būtiski atšķiras no Eiropas attīstīto valstu rādītājiem un jāreķinās, ka iepakojuma zudumi tieši šķirošanas procesā var sasniegt 20-30% no savāktā iepakojuma apjoma. Pat saglabājoties līdzīgai pārstrādes zudumu proporcijai, kopējais ADV, šķirošanas un pārstrādes procesa otrreizējai izmantošanai neatbilstošā materiāla īpatsvars Latvijas praksē prognozējams 25-32% no sākotnēji tirgū novietotā atkritumu (iepakojuma) apjoma.

ES ir vairāk nekā 500 atkritumu reģenerācijas (ar enerģijas atguvi) iekārtu. Kā viens no galvenajiem izejvielu avotiem šajās atkritumu reģenerācijas iekārtās tiek izmantoti atkritumu šķirošanas un pārstrādes sistēmas zudumi (piemaisījumi). Kopumā atkritumu reģenerācija ar enerģijas atguvi sniedz būtisku ieguldījumu:

- atkritumu apglabāšanas apjoma samazināšanā (Direktīvas 1999/31/EC mērķu sasniegšanā);
- energoapgādes avotu diversifikācijā un kopējā energoneatkarības nodrošināšanā;
- atkritumu apsaimniekošanas procesa kopējo SEG emisiju samazināšanā.

Atkritumu plūsmas, kas veidojas kā šķirošanas un otrreizējās pārstrādes procesa atlikums, ir ar augstu energietilpību – zemākais sadegšanas siltums ir lielāks nekā 13MJ/kg.

Plāna izstrādes procesā ir apzināti esošie statistikas datu avoti, kā arī nozares pārstāvju (LASUA) pieņēmumi par potenciālajām NAIK apjoma prognozēm. Tomēr jāatzīst, ka esošajos datos novērojamas nepilnības, kas pilnībā neastpoguļo visu materiālu plūsmu bilanci. Jāņem vērā, ka plāna darbības laikā, īstenojot plānā plānotos pasākumus, būtiski mainīsies atkritumu apjoms, sastāvs, atkritumu šķirošanas, reģenerācijas un pārstrādes atlikumu proporcijas.

Analizējot to ES valstu sniegumu, kurās atkritumu apglabāšanas rādītājs ir tuvs 0%, redzams, ka atkritumu reģenerācija ar enerģijas ieguvu veido 36-60% no radītā nešķirotu sadzīves atkritumu apjoma. **Varam pieņemt, ka, īstenojot visus plānā paredzētos**

pasākumus, potenciālais NAIK apjoms sastādīs 30-40% no radītā nešķirotu sadzīves atkritumu apjoma.

Tehniski 15-18% no mājsaimniecību un tiem pielīdzināmiem atkritumiem pēc atbilstošas sagatavošanas ir izmantojami kā kurināmais cementa ražošanai. Pašreiz poligona nodokļu un tarifu atšķirības ES valstu vidū veicina liela apjoma SRF/RDF kurināmā importu Latvijā no citām ES valstīm. Cementa ražotājam SCHWENK Latvija ir faktiski monopola stāvoklis no atkritumiem iegūtā kurināmā reģenerācijai Latvijas teritorijā. SCHWENK Latvija veidotā tarifu politika rada situāciju, kurā vairumam Latvijas atkritumu apsaimniekošanas komersantu SRF/RDF sagatavošanas un transporta izmaksas līdz SCHWENK Latvija reģenerācijas iekārtai Brocēnos ir pielīdzināmas dabas resursu nodokļa likmei par atkritumu apglabāšanu. Tāpēc ir būtiski, lai Latvijā pārādītos citi tirgus dalībnieki, kas var piedāvāt reģenerācijas iekārtu jaudas, nodrošinot reģenerāciju plašākam kurināmā kvalitātes spektram nekā tas iespējams cementa ražošanas procesā.

Atbilstoši AAL definīcijai atkritumu reģenerācija ir jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautsaimniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai. Atkritumu reģenerācijas kodi noteikti MK 2011.gada 26.aprīļa noteikumu Nr. 319 Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem 1.pielikumā, tie ietver plašu atkritumu apsaimniekošanas darbību spektru.

Nozīmīga ir atkritumu pārstrāde, kas atbilstoši AAL definīcijai ir atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai. Tomēr informācija par pārstrādes iekārtām, kas atrodas plānā iekļautajās pašvaldībās, netiks iekļauta dokumentā, jo, neviena pārstrāde nevar tikt realizēta tikai ar konkrētu pašvaldību teritorijā esošiem izejvielu daudzumiem. Piemēram, Latvijā atpazīstamā AS PET Baltija plastmasas pārstrādes rūpnīca, kas arī izvietota VLAAR (Rūpniecības ielā 24, Jelgavā), tikai 2% rūpnīcas darbībai nepieciešamo izejvielu apjoma ir savākusi Latvijā, pārējais iepakojums ticis ievests no ārvalstīm¹⁰². Līdzīgi darbojas plastmasu pārstrādes rūpnīca Rūpnīcu ielā 4, Olainē – SIA Nordic Plast¹⁰³, kas ir viens no vadošajiem otrreizējo izejvielu pārstrādes uzņēmumiem Baltijā, kas pārstrādā LDPE, HDPE un PP izstrādājumus. 2023. gada martā tika atklāta “CleanR” plastmasas pārstrādes rūpnīca, kas specializējas LDPE, HDPE un PP otrreizējā pārstrādē, ražojot HDPE pārslas un granulas, kā arī LDPE granulas ar kopējo jaudu līdz 1000 t/mēnesī.

Tāpat nav konkrētas informācijas, kur tieši ir notikusi dalīti vākto un atšķirotu izejvielu pārstrāde, jo atkritumu apsaimniekotāji strādā pēc tirgus pieprasījuma principa un pārstrādes darbības var veikt Latvijā, ja ir pieejamas konkrētā materiāla pārstrādes jaudas, vai tas var tikt nosūtītas uz ārvalstīm, kā tas bieži notiek ar dažādiem iepakojuma un videi kaitīgu

¹⁰² Dienas Bizness. *Vai poligoni nākotnē tiešām nodarbosies ar atkritumu pārstrādi?* 2022. gada 3. janvāris. <https://www.db.lv/zinas/vai-poligoni-nakotne-tiesam-nodarbosies-ar-alkritumu-parstradi-505759> (skatīts 2023. gada jūnijā).

¹⁰³ Nordic Plast. *Pārstrādes process.* <https://www.nordicplast.lv/lv/noderiga-informacija/parstrades-process/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

preču veidiem. Publiski pieejamos datos nav atrodama informācija, cik lielā mērā ir veiktas reģenerācijas darbības, tostarp pārstrāde, attiecībā uz katras pašvaldības teritorijā radītajiem atkritumiem. Līdz ar to nav iespējama sasaistes izveide starp radīto atkritumu daudzumu katrā no plānā iekļautajām pašvaldībām un šo atkritumu pārstrādes līmeni.

Pēc plānā iekļautajās pašvaldībās strādājošo atkritumu apsaimniekotāju sniegtajiem datiem to darbības efektivitāte pieaug: 2021.gadā 31,4% no SIA Eco Baltia vide apsaimniekotā atkritumu apjoma tika atkārtoti izmantoti vai pārstrādāti. Salīdzinot ar 2020. gada rezultātiem, otrreizējo izejvielu šķirošana un pārstrāde palielinājusies par 4,4%¹⁰⁴.

Savukārt pēc LVGMC datiem¹⁰⁵ no 1 900 177,763 tonnām (kopējā radītā sadzīves (nebīstamo) atkritumu daudzuma) 2021. gadā kopējais pārstrādes apjoms 2021. gadā sastāda 1 219 312,19 tonnas jeb 64,17 %. Ņemot vērā plānā iekļauto pašvaldību centrālo izvietojumu un tās sniegtās loģistikas priekšrocības, kā arī spēju akumulēt pietiekamus atkritumu daudzumus, ar ko Pierīgas AAR atšķiras no citiem atkritumu reģioniem, var pieņemt, ka tieši šī reģiona pašvaldībās radītie atkritumi ir bijuši tie, kas devušu lielu ieguldījumu pārstrādes augstā procenta sasniegšanā.

Attiecībā uz pārtikas atkritumiem un to reģenerāciju VLAAR atbilstoši PVD reģistram¹⁰⁶ darbojas virkne biogāzes ražošanas uzņēmumu, taču tikai trijos no tiem kā izejviela tiek izmantota cepšanā lietota eļļa vai citi pārtikas atkritumi, ko savāc no pārtikas ražošanas un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem (skat. 3.6.2.1. tabulu). Atļauja B kategorijas piesārņojošās darbībai Nr. RI17IB0025 ir izdota tikai SIA Ķeizarsils, kas 2022. gada valsts statistiskajā pārskatā norādījis biogāzes ieguvei pārstrādāto pārtikas un bioloģisko atkritumu daudzumu – vairāk nekā 9092 tonnu. Pārējās izejvielas biogāzes ražošanai 8474 tonnu apmērā ir dzīvnieku mēsli un notekūdeņu dūņas. SIA Ekorima atļaujas B kategorijas piesārņojošās darbībai Nr. VA12IB0014 darbība ir apturēta ar 2019. gadu; SIA Sidgunda BIO nav saņēmusi šāda veida piesārņojošās darbības atļauju, līdz ar to datu par izmantoto pārtikas atkritumu daudzumiem nav zināmi.

¹⁰⁴ Eco Baltia vide. *SIA Eco Baltia vide pērn turpināja stabilu izaugsmi, būtiski kāpinot arī apgrozījumu*. 2022. gada 25. augusts.

<https://www.ecobaltiavide.lv/blog/sia-eco-baltia-vide-pern-turpinaja-stabilu-izaugsmi-butiski-kapinot-ari-apgrozijumu/> (skatīts 2023. gada jūnijā).

¹⁰⁵ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVGMC, 2022.

¹⁰⁶ Pārtikas un veterinārais dienests. *PVD reģistri*. 2023.

3.6.2.1. tabula. Biogāzes ražošanas uzņēmumi pēc PVD datiem

Reģ. numurs	Uzņēmums	Adrese	Kategorija*	Produktu veidi	Izejvielas
A 066811	SIA Ķeizarsils	"Jaunbajāri", Salaspils pagasts, Salaspils novads, LV-2169	2/3	Biogāze, biogāzes ražošanas atlikumi	kūtsmēsli cepšanā izmantotas eļļas, piena ražošanas atlikumi, agrākā pārtika
A 053937	SIA Ekorima	"Veckļaviņas", Lēdurgas pagasts, Siguldas novads, LV-4012	2/3	Biogāze, biogāzes ražošanas atlikumi	kūtsmēsli, piena ražošanas atlikumi
A 057785	SIA Sidgunda Bio	"Niedras Bio", Mālpils pagasts, Siguldas novads, LV-2152	2/3	Biogāze, biogāzes ražošanas atlikumi	kūtsmēsli, cepšanā izmantotas eļļas, zivju eļļas - ūdens maisījums

* 2. vai 3. kategorija, kurai uzņēmums ir atzīts saskaņā ar Regulu Nr. 1069/2009

Atbilstoši PVD reģistram "Blakusproduktu un atvasināto produktu lietotāji īpašiem nolūkiem"¹⁰⁷ pārtikas ražošanas atlikumus izmanto 8 uzņēmumi (dzīvnieku patversmes, biedrības u.c.), no kuriem lielākais ir Rīgas pašvaldības SIA Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs, kuri dzīvnieku pārtikā izmanto blakusproduktus un agrāko pārtiku. Nav paredzams, ka šādu biogāzes ražošanas un pārtikas atlikumu izmantošanas uzņēmumu skaits tuvākajā nākotnē varētu pieaugt un veidotos papildu pieprasījums pēc pārtikas atkritumiem.

3.6.3. Apglabāšana

Plānā iekļautās pašvaldības apkalpo viens atkritumu poligons – Getliņi (Kaudzīšu iela 57, Rumbula, Stopiņu pagasts, Ropažu novads). Getliņu poligona darbības pamatā ir atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RI10IA0002¹⁰⁸ (turpmāk – atļauja Nr. RI10IA0002), kas pēdējo reizi ir pārskatīta 2022. gada 9. novembrī. Tieši šī atļauja nosaka poligona darbības

¹⁰⁷ Pārtikas un veterinārais dienests. *PVD reģistri*. 2023.

¹⁰⁸ Valsts vides dienests. *Atļauju un licenču meklētājs*. SIA Getliņi EKO.

https://registri.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlajas-un-licences/atlaju-un-licencu-mekletajs/?company_name=SIA+getliņi+Eko&company_code=&s=1 (skatīts 2023. gada jūnijā).

paņēmienu un tos atkritumu veidus, ko poligona apsaimniekotājam SIA Getliņi Eko ir atļauts pieņemt un apglabāt poligonā.

Kopumā apglabāti 99 sadzīves un inerto atkritumu veidi, kopējais apglabātais daudzums veido 148 916.2 tonnas. Informācija par poligonā Getliņi apglabātajiem atkritumiem 2021.gadā pieejama 7. pielikumā. No datiem var secināt, ka 2021.gadā poligonā ir apglabāta daļa atkritumu, kas noteikti varēja atgriezties tautsaimnieciskajā apritē – dalīti vāktie materiāli (1501 un 2001 grupa), bioloģiskie organiskās izcelsmes atkritumi, kam piemērotāka būtu bioloģiskā pārstrāde vai reģenerācija, taču to apglabāšana liecina, ka atkritumu apsaimniekotāji nav raduši iespēju tos nodot pārstrādei vai reģenerācijai.

Daļa atkritumu ir atpazīstami pēc klases 191212, tie apglabāšanā ir nonākuši pēc sākotnējās sagatavošanas apglabāšanai poligona Getliņi teritorijā esošajā šķirošanas rūpnīcā, ko apsaimnieko SIA Vides resursu centrs; tādu ir vairāk nekā 1/3 daļa no apglabātā daudzuma jeb vairāk nekā 55 tūkstoši tonnu. Mazāk par 20 tūkstošiem tonnu ir apglabāti arī nešķiroti sadzīves atkritumi (klase 200301), kam bija nepieciešama sākotnēja sagatavošana apglabāšanai. Šī situācija, iespējams, skaidrojama ar šķirošanas līnijas profilaksi vai citiem apstākļiem.

3.7. Valsts vides dienesta konstatētie pārkāpumi atkritumu apsaimniekošanas jomā

Saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu VVD 2021. - 2023. gada periodā veicis 36 pārbaudes A kategorijas piesārņojošās darbības atļauju saņēmēju uzņēmumu 23 objektos¹⁰⁹. Pēc pārbažu rezultātiem VVD lēmis par administratīvā pārkāpuma uzsākšanu 4 objektos (SIA All Recycling, Granīta iela 31 k-5, Acone, Salaspils novads; SIA Corvus Company, Daugavgrīvas šoseja 7D, Rīga; SIA Uzvara-Strauti, "Strauti", Gailīšu pagasts, Bauskas novads; SIA Gaižēni, "Brūveri", Brunavas pagasts, Bauska novads). Tāpat VVD lēmis par atļaujas nosacījumu piespiedu izpildes uzsākšanu 5 objektos (SIA All Recycling, Granīta iela 31 k-5, Acone, Salaspils novads; SIA Corvus Company, Daugavgrīvas šoseja 7D, Rīga; SIA Eko Osta, Tvaika iela 39, Rīga; SIA Kronospan, Daugavgrīvas šoseja 7B, 7 k-1, 7J un 7, Rīga; SIA Uzvara-Strauti, "Strauti", Gailīšu pagasts, Bauskas novads) (skat. 8. pielikumu).

VLRAAP iekļauto pašvaldību teritorijās veiktas 174 Lielrīgas RVP un 53 Zemgales RVP pārbaudes B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju saņēmēju uzņēmumu objektos. Pārbažu rezultātā VVD lēmis par 21 administratīvā pārkāpuma procesu uzsākšanu un 31 piespiedu līdzekļa piemērošanu (piespiedu izpildi un piespiedu naudu). Visvairāk pārkāpumu konstatēts metālapstrādes uzņēmumu un autoservisu darbībā – pārkāpumi saistīti ar saņemto atļauju nosacījumu neievērošanu vai darbību bez atļaujām. No komersantiem, kam ar pašvaldībām noslēgti līgumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanu, VVD pārkāpumus konstatējis pilnsabiedrības Lautus Vide teritorijā, kas atrodas adresē "Gurnicas", Ķekavas novadā (skat. 9. pielikumu).

¹⁰⁹ Valsts vides dienests. *Ziņojumi par A, B un C iekārtu pārbaudes rezultātiem*. 2023.

4. Prognoze par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā ietverto atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā

Atkritumu kvantitatīvo rādītāju jeb apjoma prognoze laika periodam no 2023. – 2028. gadam sagatavota balstoties uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju datiem LVGMC valsts statistikas pārskatā Nr.3 - Atkritumi par faktiskajiem apsaimniekoto atkritumu apjomiem iepriekšējo 10 gadu laikā. Datus analizētas cēloņsakarības un tendences, kuras izteiktas pieņēmumos un projicētas turpmākajos gados. Analīzē izmantoti AAVP2028. gadam un 2020. gada VARAM pasūtītajā pētījumā “Investīciju vajadzību izvērtējums atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei”¹¹⁰ ietvertie dati un vērtējumi. Pilnīgi aiņai par atkritumu apsaimniekošanu būtu nepieciešami dati arī par mājsaimniecībās radīto atkritumu apjomu, taču tādi nav pieejami, tāpēc izmantoti atkritumu apsaimniekotāju sniegtie dati, kuri tiek apkopoti iepriekšminētajā valsts statistikas pārskatā. Prognozes sagatavošanā pieņemts, ka radītais atkritumu apjoms ir vienāds ar savākto atkritumu apjomu.

4.1. Iedzīvotāju skaits

Iedzīvotāju skaita prognozēšanai tiek izmantoti reģionā iekļauto pašvaldību dati, ko tās izmantojušas pašvaldību plānošanas dokumentos (skat. 4.1.1. tabulu).

4.1.1. tabula. Datu prognozes pašvaldību plānošanas dokumentos

Ādažu novada Attīstības programmas 2021.-2027.gadam.	Iedzīvotāju skaits periodā no 2015. līdz 2021.gadam pieauga vidēji par 3,72 % gadā. Turpmāku prognožu nav.
Bauskas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam	Prognozējams, ka desmit gadu laikā no 2020. līdz 2030. gadam gan novados, gan pilsētās iedzīvotāju skaits samazināsies vidēji par 12-15%.
Ķekavas novada Attīstības programma 2021.-2027.gadam.	Iedzīvotāju skaits laikā no 2011. līdz 2021.g. pieaudzis par 8,2% jeb 0,8% gadā. Prognozēts turpmāks pieaugums.
Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2034. gadam	2021. gada sākumā 36 686 iedzīvotāji (PMLP dati), kas ir 1,77% no Latvijas kopējā iedzīvotāju skaita. Iedzīvotāju vidējais blīvums – 1,05 iedz./ha. Mārupes novads ir novads ar straujāko iedzīvotāju skaita pieaugumu – 5,24% 2020.gadā, kā arī jaunākais iedzīvotāju vecuma ziņā (vidējais vecums: 33 gadi). Iedzīvotāju skaits novadā, visdrīzāk, turpinās stabili pieaugt, 2040. gadā pārsniedzot 45 000 iedzīvotājus.
Ogres novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2034. gadam	Iedzīvotāju skaits Ogres novada teritorijā no 2016. līdz 2021. gadam kopumā ir samazinājies par 2,1 %, pēdējos trīs gadus tas ir gandrīz nemainīgs, ar mērenu kritumu 0,07 % - 0,35 % robežās. Plānā nav izteikta nākotnes

¹¹⁰ SIA Geo Consultants. *Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei*. VARAM, 2020.

	prognoze, bet minēts, ka iedzīvotāju skaits nākotnē varētu pieaugt.
Olaines novada ilgspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam un Olaines novada pašvaldības izglītības attīstības stratēģija 2023. - 2028. gadam	Pēdējo 23 gadu laikā iedzīvotāju skaits novadā ir samazinājies par 0,5%, taču pēdējo 5 gadu laikā (līdz 2012.g.) tas ir palielinājies par 7,8%. Periodā no 2012. līdz 2022. gadam faktiskais iedzīvotāju skaits samazinājies par 0,25%, lai gan periodā no 2017. līdz 2022. vērojams 2,39% pieaugums. Prognozēts iedzīvotāju skaita pieaugums par 0,16-0,52% gadā līdz 2030.gadam.
Ropažu novada ilgspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2038. gadam	Līdz 2038. gadam prognozēts iedzīvotāju skaita pieaugums par 1,18% gadā.
Rīgas attīstības programma 2022.–2027.gadam	Samazinājums no 639630 iedzīvotājiem 2016.gadā līdz 637539 optimistiskajā un 634985 pesimistiskajā prognozē 2030.gadam. Pierīgā – pieaugums no 366347 iedzīvotājiem 2016.gadā līdz 397019 iedzīvotājiem pesimistiskajā un līdz 405188 iedzīvotājiem optimistiskajā prognozē 2030.gadā.
Salaspils novada Attīstības programma 2012.-2018.gadam	Laika posmā no 2014. līdz 2018. gadam Salaspils novadā iedzīvotāju skaits ir pieaudzis par 2.9%, plānā prognozēts turpmāks pieaugums.

Lai gan vairumā Pierīgas pašvaldību vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums, visticamāk, tas skaidrojams ar iekšējo migrāciju, turklāt no Rīgas. Līdz ar to valsts statistika par Rīgu un Pierīgu uzrāda stabilu iedzīvotāju skaita samazinājumu VLAAR pašvaldībās. Laika periodam no 2022. gada līdz 2028. gadam prognozētais iedzīvotāju skaita samazinājums atbilst iepriekšējo 10 gadu vidējai tendencei un, izmantojot LR PMLP datus¹¹¹, ir -1,53%. Šie dati ir izmantoti kā bāzes rādītāji iedzīvotāju skaita un atkritumu apjoma prognozei līdz 2028. gadam.

Tabula 4.1.2. Iedzīvotāju skaits gada sākumā¹¹²

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Latvija	2 023 825	2 001 468	1 986 096	1 968 957	1 950 116	1 934 379	1 919 968	1 907 675	1 893 223	1 875 757
Rīga	643 615	643 368	641 007	639 630	641 423	637 971	632 614	621 120	614 618	605 802
Ādažu (un Carnikavas) novads	16 872	17 026	17 219	17 382	19 069	19 810	20 129	20 668	21 134	21 944
Bauskas (un Iecavas, Rundāles, Vecumnieku) novads	46 147	45 474	44 917	44 238	43 262	42 785	42 306	42 196	41 755	41 392
Kekavas (un Baldones) novads	27 810	27 735	28 065	28 161	28 012	28 527	29 166	29 639	30 077	30 561
Mārupes (un Babītes) novads	26 174	26 578	27 541	28 448	28 640	29 806	30 711	31 721	32 824	34 431
Ogres (un Lielvārdes, Keguma, Ikšķiles) novads	60 437	59 831	59 490	58 755	58 038	57 835	57 692	57 656	57 617	57 591
Olaines novads	19 849	19 720	19 718	19 685	19 487	19 409	19 499	19 511	19 705	19 953
Ropažu (un Garkalnes, Stopiņu, Vangažu) novads	28 443	28 211	28 230	28 204	28 376	28 915	29 487	30 606	31 697	33 036
Salaspils novads	22 314	22 088	22 208	22 209	22 291	22 555	22 659	22 738	22 868	23 148
Siguldas novads	27 948	28 114	28 522	28 581	28 590	28 713	29 380	29 847	32 477	32 767
Viduslatvijas AAR, bez Rīgas	275 994	274 777	275 910	275 663	275 765	278 355	281 029	284 582	290 154	294 823
Viduslatvijas AAR	919 609	918 145	916 917	915 293	917 188	916 326	913 643	905 702	904 772	900 625
Viduslatvijas AAR iedzīvotāju skaita izmaiņas	-5 970	-1 464	-1 228	-1 624	1 895	-862	-2 683	-7 941	-930	-4 147

¹¹¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. *Fizisko personu reģistrs*. 2023.

¹¹² Oficiālās statistikas portāls. *Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados 1967 - 2022*. 2023.

4.2. Radīto sadzīves atkritumu apjomi

Valsts statistikas pārskata¹¹³ apkopotie dati (skatīt 4.2.1. tabulu) par radīto atkritumu apjomiem teritoriālā griezumā norāda, ka kopš 2016. gada VLAAR teritorijā radīto sadzīves atkritumu īpatsvars no kopējā valstī radītā SA daudzuma ir stabili ~45%. Vērtējot SA apjomu izmaiņu dinamiku, vērojams, ka pakāpeniska apjomu pieauguma vietā (vērojams līdz 2017. gadam) pēdējos gados ir bijis ievērojams kopējā radītā SA apjoma samazinājums, tomēr mājsaimniecību radītais atkritumu apjoms ir turpinājis pakāpeniski pieaugt, līdzīgi kā ir turpinājis pieaugt iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju (izņemot 2019.-2020.gada periodu) – par spīti COVID-19 izplatības ierobežojumu un ģeopolitiskās situācijas izraisītajiem izaicinājumiem.

Lai gan AAVP2028 radīto sadzīves atkritumu apjomam prognozēts vidēji 2% pieaugums gadā, pagaidām dati neapstiprina šādu prognozi. Papildu vērtējams faktors par sliktu pieauguma prognozi ir atkritumu apsaimniekošanas maksa, kas kopš 2017. gada ir būtiski pieaugusi saskaņā ar DRN likmes pieaugumu par sadzīves atkritumu poligonos noglabājamo atkritumu vienību. DRN likme sadzīves un ražošanas atkritumu, kas nav bīstami, noglabāšanai SA poligonos pakāpeniski pieaugusi no 25 EUR/t 2017. gadā līdz 95 EUR/t 2023. gadā.

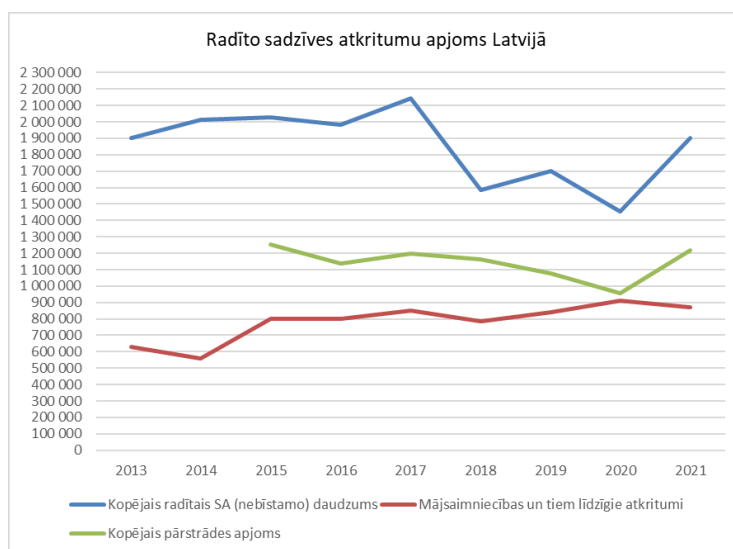
Radīto atkritumu apjoma izmaiņas galvenokārt saistāmas ar iedzīvotāju demogrāfiskajiem rādītājiem un labklājības līmeni jeb ienākumiem uz vienu iedzīvotāju. Vispārēji pieņemts, ka palielinoties ienākumiem uz vienu iedzīvotāju, palielinās arī radīto atkritumu daudzums. Tomēr analizējot OECD apkopotos dalībvalstu datus¹¹⁴ par sadzīves atkritumu radīšanas apjomiem uz vienu iedzīvotāju, novērojams, ka vairumā Austrumeiropas valstīs šis rādītājs pakāpeniski pieaug, savukārt Rietumeiropas valstīs – galvenokārt svārstās vai samazinās arī tad, ja iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju turpina pieaugt. Tāpat vērojams, ja OECD dalībvalstu vidējais rādītājs laika gaitā saglabājas konstanti ap 500 – 540 kg/gadā uz iedzīvotāju. Šis novērojums liek secināt, ka sasniedzot noteiktu labklājības līmeni, radīto atkritumu daudzums uz iedzīvotāju neturpina pieaugt un nebūtu pamatoti uzskatīt, ka Latvija šajā ziņā varētu būt izņēmums un šajā rādītājā būtiski pārsniegtu OECD vidējo.

4.2.1. tabula. Radīto sadzīves atkritumu daudzums 2021. gadā Latvijā, t

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kopējais radītais SA (nebīstamo) daudzums	1 902 007	2 013 696	2 028 351	1 980 276	2 141 215	1 587 737	1 698 708	1 455 927	1 900 178
Mājsaimniecības un tiem līdzīgie atkritumi	627 393	560 227	798 121	802 474	850 677	785 074	840 942	908 960	869 286
Kopējais pārstrādes apjoms			1 251 665	1 137 928	1 197 147	1 164 884	1 078 617	955 007	1 219 312

¹¹³ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

¹¹⁴ OECD. *Sadzīves atkritumi.* 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā).



4.2.1. attēls. Radīto sadzīves atkritumu apjoms Latvijā



4.2.2. attēls. Sadzīves atkritumu vidējais daudzums OECD un Latvijā, kg/iedz.¹¹⁵

Tā kā 3. nodaļā ir nonākts pie secinājuma, ka ne valsts statistiskā pārskatā pieejamie dati, ne pašvaldību aptaujā iegūtie dati nesniedz pilnvērtīgu informāciju par radīto sadzīves atkritumu daudzumu VLAAR pašvaldībās, tiek izmantoti aprēķini, lai nonāktu pie atkritumu daudzuma rādītājiem.

Attiecīgi prognozēts, ka mājsaimniecību un tām līdzīgo atkritumu apjoms VLAAR no 2022. līdz 2028. gadam pieaugs par 10,17%. Prognozētie iedzīvotāju skaita un radīto atkritumu apjomi pa gadiem līdz 2028. gadam apkopoti 4.2.2. tabulā.

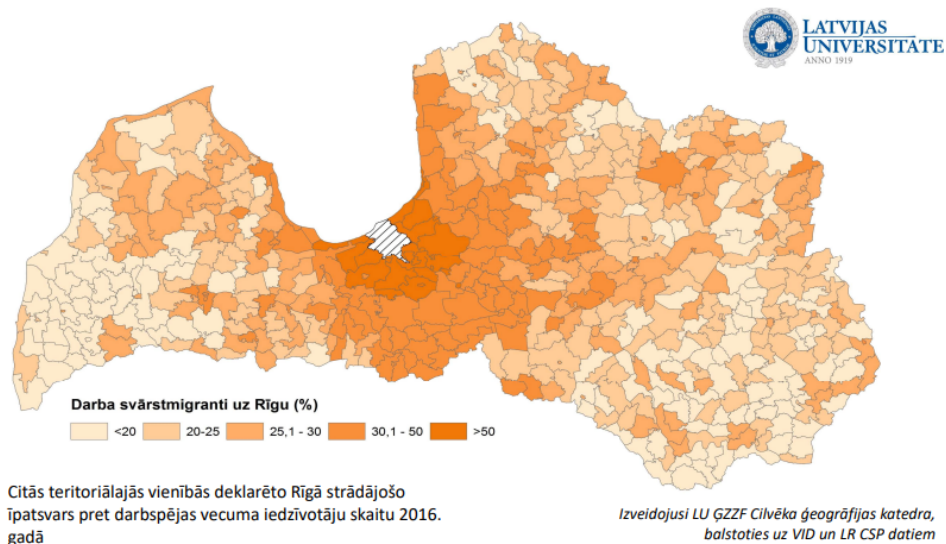
¹¹⁵ OECD. *Sadzīves atkritumi*. 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā).

4.2.2. tabula. Iedzīvotāju skaita un radīto atkritumu apjoma prognoze Viduslatvijas AAR līdz 2028. gadam

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kopējais radītais SA (nebīstamo) daudzums, Viduslatvijas AAR	835 405	852 733	869 969	887 112	891 958	890 611	889 263
Mājsaimniecības un tiem līdzīgie atkritumi, Viduslatvijas AAR	475 838	493 166	510 402	527 544	532 391	531 044	529 696
Iedzīvotāju skaits, Viduslatvijas AAR	995 891	993 396	990 900	988 405	985 909	983 414	980 919
SA apjoms uz vienu iedzīvotāju kg/gadā	478	496	515	534	540	540	540

Tāpat jāņem vērā atkritumi, kas rodas svārstmigrācijas rezultātā. 4.2.3. attēlā redzams, ka svārstmigrācija visvairāk notiek VLAAR ietvaros, ārpus VLAAR robežām visvairāk iedzīvotāju ierodas Rīgā no Rīgas līča piekrastes zonām. Suburbanizācijas un transporta infrastruktūras attīstības rezultātā pieaug iedzīvotāju ikdienas mobilitātes apjomi¹¹⁶. Būtisks teritorijas pieaugums saistīts ar Salacgrīvas novada pievienošanu Rīgas aglomerācijai. Valsts galvenā autoceļa A1 rekonstrukcija ļāvusi Rīgas svārstmigrācijas tieces areālam paplašināties līdz Igaunijas robežai. Konstatēts arī aglomerācijas teritorijas sarukums attiecībā pret atsevišķām teritoriālām vienībām – tas skaidrots ar Jelgavas nozīmes pieaugumu, piesaistot reģionālās svārstmigrācijas plūsmas un mazinot Rīgas ietekmi.

Rīgā kopējais strādājošo skaits ir aptuveni 433 000. No tiem 86 000 strādā Rīgā un dzīvo citur, bet apmēram 29 700 dzīvo Rīgā, bet strādā citur. Tas nozīmē, ka ievērojams atkritumu apjoms tiek radīts un atstāts ne savas dzīves vietas pašvaldībā. Tādējādi visvairāk palielinās Rīgas valstspilsētas atkritumu daudzums¹¹⁷.



4.2.3. attēls. Svārstmigrācija uz Rīgu no citām administratīvajām vienībām¹¹⁸

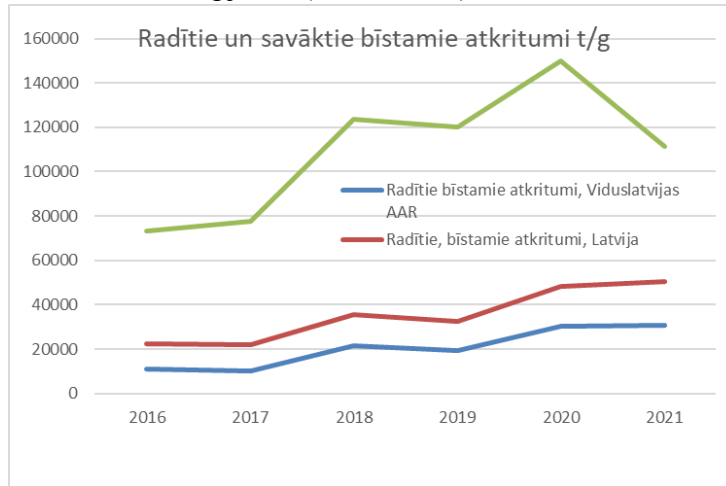
¹¹⁶ Jānis Krūmiņš, Toms Skadiņš, Māris Bērziņš, Margarita Kairjaka, Gvido Seki. Rīgas svārstmigrācijas areāla attīstība.

¹¹⁷ Daina Indriksone, Līga Pakalna, Ingrida Brēmere. *Ikdienas mobilitātes attīstības plāns 2021.-2027. gadam*. 2021. https://www.bef.lv/wp-content/uploads/2021/05/SUMBA_mob.att-plans_11.05.2021_FINAL.pdf (skatīts 2023. gada augustā).

¹¹⁸ Zaiga Krišjāne, Māra Zīra. *Rīgas aglomerācija – vai tikai iedzīvotāju mobilitāte?* 2018.

4.3. Radītie bīstamie atkritumi

Atbilstoši valsts statistiskajam pārskatam¹¹⁹ radīto bīstamo atkritumu apjoms VLAAR pēdējo 5 gadu laikā sastāda ~20-30 tūkst. tonnu gadā, kas ir ~60% no kopējā gada laikā Latvijā radītā bīstamo atkritumu apjoma (4.3.1. attēls).



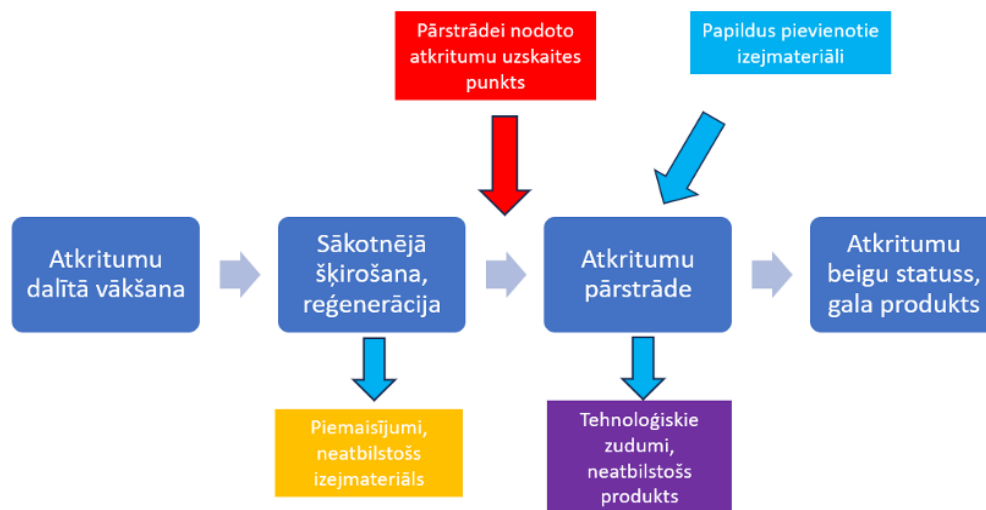
4.3.1. attēls. Radītie un savāktie bīstamie atkritumi, t/g¹²⁰

¹¹⁹ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g. Rīga: LVĢMC, 2022.

¹²⁰ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g. Rīga: LVĢMC, 2022.

5. Mērķa rādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu

VLAAR plāna darbības periodā normatīvos aktos noteiktie būtiskākie sasniedzamie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu ir uzskaitīti plāna 2. nodaļā. Izvērsti mērķu uzskaitījums skatāms 10. pielikumā.



5.1. attēls. Atkritumu sistēmas darbība

Pašreizējā atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības stadijā vislielāko ietekmi uz reģionā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu plāna īstenošanas periodā sniedz sekojoši pasākumi (prioritārā secībā):

- bioloģisko atkritumu dalītā vākšana pārstrāde, t.sk. mājkompostēšana;
- pārstrādei derīgu atkritumu nošķirošana no nešķiroto sadzīves atkritumu plūsmas;
- sadzīves atkritumu (iepakojuma) dalītā vākšana un nodošana pārstrādei;
- izlietotā iepakojuma depozīta sistēmas paplašināšana un attīstība;
- nepārstrādājamu atkritumu reģenerācija ar enerģijas ieguvu;
- preču un lietu sagatavošana atkārtotai izmantošanai.

Pasākumu kopumam ir jānodrošina iespējami optimālākais vides veiktspējas indikatoru rādītāju uzlabojums.

Kvantitatīvie mērķrādītāji var tikt sasniegti tikai tad, ja piepildās prognozes un tiek veikti VLRAAP paredzētie pasākumi. Pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķos ir

ieskaitāms tikai tas atkritumu apjoms, kas tiek nodots materiālu pārstrādei vai atkārtoti izmantots, tas attiecas arī uz dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem – dalīti savāktu sadzīves atkritumu daudzums, kas nav izmantojams pārstrādei un tiek nodots reģenerācijai vai apglabāšanai pārstrādes un reģenerācijas mērķos nevar tikt ieskaitīts.

Mērķu sasniegšanas rādītāju noteikšanai tiek izmantoti pieņēmumi:

- 1) radītais sadzīves (mājsaimniecības un tiem pielīdzināmu) atkritumu daudzums uz iedzīvotāju 2022.gadā – 478 kg atbilstoši statistikas datiem, ko izmanto OECD¹²¹;
- 2) atkritumu sastāvs tiek pieņemts atbilstoši AAVP2028 norādītajam atkritumu sastāvam;
- 3) mērķi, kuru iedalījums nav pieejams pa gadiem, tiek iedalīti proporcionāli pa gadiem.

Bioloģisko atkritumu dalītā vākšana un pārstrāde

Kā liecina vadošo ES valstu praktiskā pieredze, visbūtiskāko ieguldījumu mājsaimniecības atkritumiem pielīdzināmu atkritumu pārstrādes apjomu palielināšanā un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanā sniedz bioloģisko ADV sistēmas aptveres paplašināšana un šo atkritumu nodošana pārstrādei. Bioloģiski norādāmo atkritumu klātbūtne nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmā tajā esošo iepakojumu padara neizmantojamu otrreizējai pārstrādei.

Nešķirotu sadzīves atkritumu sastāvā BNA īpatsvars sastāda vidēji 30-45%, tomēr ne visu BNA proporciju iespējams nodalīt ar ADV sistēmas palīdzību tehnisku ierobežojumu dēļ un iedzīvotāju paradumu dēļ. Plāna darbības periodā paplašinot BNA ADV sistēmas aptveri, dalīti savāktam BNA apjomam, kas nodots BNA pārstrādei, būtu jāsasniež aptuveni **92 000 t** 2027. gadā (skat. 5.1. tabulu). Tas prasīs ne tikai būtiski izvērst uzstādīto BNA konteineru skaitu reģionā, bet arī veicināt iedzīvotāju informēšanu un izglītošanu par atkritumu šķirošanas prasībām un to ievērošanu.

Plāna darbības periodā, kāpinot dalīti vāktu bioloģisko atkritumu apjomu, tiks uzlabota BNA pārstrādes galaprodukta – komposta – kvalitāte, kas ļaus lielāku īpatsvaru komposta izmantot tautsaimniecībā ārpus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas (apzaļumošanā un augsnes ielabošanā). Papildus tam, iedzīvotājiem aktīvāk iesaistoties gan BNA mājkompostēšanā, gan kopienu komposta izveidē, netiešā veidā tiks samazināts kopējais radītais atkritumu daudzums.

Pārstrādei derīgu atkritumu nošķirošana no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas

Īstenojot iepriekš minēto pasākumu kopumu, paveras plašākas iespējas pārstrādei derīgu atkritumu nošķirošanai no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas. BNA klātbūtne sadzīves atkritumos pasliktina pārstrādei derīgo materiālu kvalitāti. Bioloģiskas izcelsmes piemaisījumu samazināšanas nešķirotu sadzīves atkritumu sastāvā dos iespēju šķirošanas stacijām un rūpnīcām iegūt vairāk kvalitatīvāku otrreizējo izejvielu. Plāna darbības laikā ir jāveic organizatoriski un tehniski pasākumi, lai uzlabotu sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību, kas samazinās bīstamo atkritumu nonākšanu nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas un mehāniskās pārstrādes iekārtās. Atkārtotai izmantošanai

¹²¹ OECD. *Sadzīves atkritumi*. 2023. <https://data.oecd.org/waste/municipal-waste.htm> (skatīts 2023. gada jūlijā)

sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoma mērķa rādītāja praktiska sasniegšana (2025. gadā – 55%) prasīs aktīvu visas sabiedrības patēriņa un atkritumu šķirošanas paradumu izmaiņas, jo šis rādītājs ir piesaistīts radītā sadzīves atkrituma daudzuma proporcijai. Pasākumi kopējā rādītā atkritumu daudzuma samazināšanai tiešā veidā neietekmēs radītā un pārstrādei nodotā sadzīves atkrituma daudzuma savstarpējo proporciju (%).

Sadzīves atkritumu (iepakojuma) dalītā vākšana un nodošanai pārstrādei

Iepakojuma ADV sistēmas paplašināšanai un attīstībai iepakojuma veidiem, ko neaptver depozieta sistēma, ir būtiska loma apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanai un iepakojuma atkārtotai izmantošanai. Salīdzinot ar labo praksi gan atsevišķos Latvijas reģionos, gan ar labākajiem piemēriem ES valstīs, VLAAR līdz šim nav pietiekami plaši aptverta iepakojuma (papīra, plastmasas, stikla, metāla) ADV mājsaimniecībās. Liels potenciāls iepakojuma ADV sistēmas paplašināšanai VLAAR ir tad, ja tiek paplašināts individuālo privātmāju ADV konteineru pārklājums ārpus Rīgas un citu reģiona pilsētu aglomerāciju teritorijās. Veicot plašus sabiedrības informēšanas un pakalpojuma piedāvājuma veicināšanas pasākumus, plāna darbības laikā iespējams sasniegt dalīti savāktā iepakojuma apjomu **18-20%** no kopējā VLAAR radītā sadzīves atkritumu apjoma.

Izlietotā iepakojuma depozieta sistēmas paplašināšana un attīstība

VLAAR izlietotā iepakojuma depozieta sistēmai ir salīdzinoši laba aptvere, salīdzinot ar pārējiem Latvijas reģioniem. No 2023. gada sistēmā ir iekļautas atsevišķas jaunas iepakojuma kategorijas, kas uzlabos pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nodotā iepakojuma apjoma rādītājus plāna pārskata periodā. Labākās prakses piemēri ES dalībvalstīs uzrāda vidēji līdz **75%** savākšanas īpatsvaru no tirgū laistā apjoma iepakojuma veidiem, kas iekļauti depozieta sistēmā¹²². Plāna darbības periodā depozieta sistēmā apsaimniekotais iepakojums var sasniegt līdz **6%** no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.

Nepārstrādājamu atkritumu reģenerācija ar enerģijas ieguvu

Īstenojot visus iepriekšminētos pasākumus, pieaugs pieprasījums pēc atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi. Katrai atkritumu (iepakojuma) plūsmai ir tehniski ierobežots atkārtotas pārstrādes un izmantošanas ciklu skaits. Katrā pārstrādes ciklā ir neizbēgams noteikts otrreizējo izejmateriālu zaudējums neatbilstošas kvalitātes un pārstrādes procesa tehnoloģisko ierobežojumu dēļ. Latvijas iepakojuma un atkritumu apsaimniekošanas statistika neatspoguļo faktisko situāciju ar zaudētā materiāla apjomu iepakojuma šķirošanas un pārstrādes procesā.

Atkritumu šķirošanas un pārstrādes atlikumu un citu nepārstrādājamu atkritumu reģenerācija ar enerģija ieguvu vidējā termiņā ir vienīgais ekonomiski pamatotais atkritumu reģenerācijas veids, kas nodrošina tiekšanos uz atkritumu apglabāšanas apjoma samazinājuma mērķa izpildi. To apliecina Eiropā darbojošās **504** atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi rūpnīcas, kas nodrošina vairāk kā **101 milj. t/gadā** sadzīves atkritumu un iepakojuma pārstrādes atlikumu reģenerāciju. Šo iekārtu sarakstā nav ietvertas cementa ražošanas iekārtas, kas izmanto specifiski sagatavotu kurināmo (SRF/RDF).

¹²² Deloitte. *Depozieta sistēma*. 2019.

https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Brochures/pl_DRS_Brochure_Deloitte.pdf (skatīts 2023. gada jūlijā).

Cementa ražošanas iekārtas nenodrošina visu NAIK reģenerācijas apjomu:

Tikai 10-15% no nepārstrādājamo sadzīves atkritumu šķirošanas un reģenerācijas atlikumiem ir iespējams novirzīt cementa ražošanas iekārtām, tāpēc atkritumu reģenerācijas iekārtām ar enerģijas ieguvu (masas sadedzināšanai) būs būtiska loma apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanā.

Plāna darbības periodā plānots, ka atkritumu reģenerācijai ar enerģijas ieguvu sniegs būtiskāko ieguldījumu kopējā apglabāto sadzīves atkritumu apjoma samazināšanā. Sasniedzamais rezultatīvais rādītājs atkritumu reģenerācijai ar enerģijas ieguvu 2027. gadā tiek plānots aptuveni **161 000 t/gadā**.

Preču un lietu sagatavošana atkārtotai izmantošanai

Prognozējami vismazāko ieguldījumu varētu sniegt preču un lietu atkārtotas izmantošana, kas ir jauns, Latvijā vēl plaši nefunkcionējošs atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements. Aktivitātes īstenošanai ir būtiska sociāla un izglītojoša loma, ja apskata atkritumu hierarhiju un aprites ekonomikas principu ieviešanu, kas var kalpot par pamatu sistēmas plašākai attīstībai nākotnē. Plāna pārskata periodā tiek prognozēts, ka atkārtotai izmantošanai nodoto preču apjoms nepārsniegs **0,1%** no kopējā radītā sadzīves atkritumu daudzuma VLAAR.

Prognozējamie sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanas rādītāji un pieņēmumi šo rādītāju noteikšanai atkritumu plūsmām un apsaimniekošanas sistēmām skatāmi 5.1. tabulā.

5.1. tabula. Sasniedzamie kvantitatīvie rādītāji plāna pārskata periodā, tūkst. tonnas/gadā

Sistēmas veiktspējas rādītāji	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Radītie mājsaimniecību un tiem pielīdzināmi atkritumi	429,351	443,926	458,389	462,147	460,523	458,899
Dalīti vākti un pārstrādei nodotie BNA	42,935	53,271	68,758	78,565	92,105	91,780
Dalīti savākts sadzīves atkritumu iepakojums	55,816	62,150	68,758	73,944	78,289	82,602
Depozīta sistēmā apsaimniekotais iepakojums	12,881	17,757	22,919	23,107	27,631	27,534

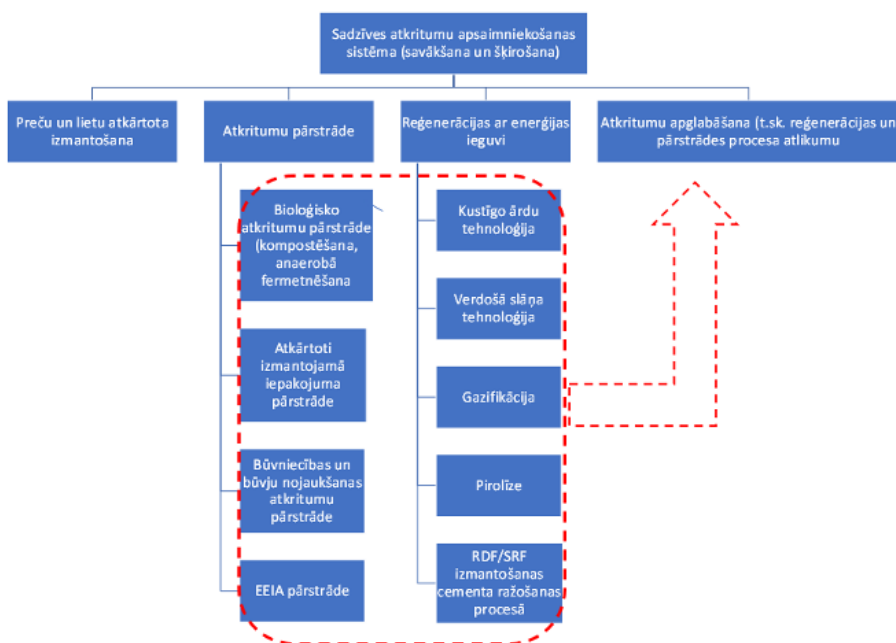
Atkritumi, kas nodoti reģenerācijai ar enerģijas ieguvī	21,468	35,514	45,839	161,752	161,183	160,615
Preču un lietu sagatavošana atkārtotai izmantošanai (t/gadā)	0	0	0	0	461	459
Apglabātie sadzīves atkritumi	364,948	364,019	366,711	254,181	253,288	252,395

Tikai daļu no valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna mērķiem iespējams tiešā veidā saistīt ar pašvaldību iespēju nodrošināt to īstenošanu. Spēkā esošais valsts plāns neparedz mehānismus un pasākumus, kā nodrošināt atkritumu plūsmu apsaimniekošanu, kuru apjoms ir nepietiekams, lai nodrošinātu tehniski un ekonomisku pamatotu reģenerāciju un pārstrādi viena reģiona ietvaros. Īpaši tas attiecas uz tādām preču un atkritumu plūsmām kā: atkārtoti izmantojams iepakojums, bīstamie atkritumi, nolietotie transporta līdzekļi, EEIA u.c. Ņemot vērā, ka VLAAR ģeogrāfiski un ekonomiski jau koncentrējas lielāka daļa esošo atkritumu pārstrādes iekārtu jaudu, loģiski būtu arī turpināt palielināt esošo pārstrādes iekārtu jaudu vai veidot jaunas pārstrādes iekārtas, sniedzot ieguldījumu ne tikai reģiona, bet visas valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna mērķu realizācijā.

Informācija par VLAAR ietvertajiem mērķiem atkritumu apsaimniekošanā apkopota VLRAAP 10. pielikumā “Valsts atkritumu apsaimniekošanas mērķi reģiona līmenī”.

6. Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, nepieciešamo infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un pasākumiem tās darbības uzlabošanai, jaunām atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietām un iekārtām, esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšanu

Vērtējot atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību un nepieciešamās infrastruktūras izveidi, pasākumi tās darbības uzlabošanai ir jāanalizē strukturēti, ņemot vērā katras izvēlētas metodes un paņēmiena priekšrocības, ierobežojumus un trūkumus. Kā jau iepriekš norādīts, ir būtiski ņemt vērā, ka katrā atkritumu šķirošanas, reģenerācijas un pārstrādes posmā veidojas atlikumi, kurus nav iespējams izmantot atkārtoti vai sākotnējam mērķim, tādēļ būtiska loma kopējā apglabāto atkritumu apjoma samazināšanā ir atkritumu reģenerācijai ar enerģijas atguvi.



6.1. attēls. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas organizatoriskās metodes un tehnoloģiskie risinājumi

6.1. Infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai un par pasākumiem tās darbības uzlabošanai

Dalītu sadzīves atkritumu un speciālo atkritumu grupu ADV infrastruktūras paplašināšana ir šķirotu atkritumu savākšanas punktu un laukumu pārklājuma paplašināšana – būtiskākais ADV infrastruktūras elements, kas kopā ar ekonomiskiem stimuliem un iedzīvotāju paradumu maiņu nodrošina virzību uz plāna mērķu īstenošanu.

6.2. Nepieciešamās atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietas vai iekārtas

SIA Vides resursu centrs šķirošanas rūpnīca

VLAAR lielākā atkritumu pārstrādes vieta ir SIA Vides resursu centrs šķirošanas rūpnīca Kaudzīšu ielā 57, Rumbulā, Stopiņu novadā ar nominālo nešķirotu sadzīves atkritumu pieņemšanas jaudu līdz 300 000 t/gadā. Rūpnīcas operatoram līdz 2025. gadam spēkā ir līgums ar SIA Getliņi EKO par nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanu apglabāšanai. Ņemot vērā VLAAR plāna darbības periodu un sasniedzamos mērķus, dotās rūpnīcas rezultatīvie rādītājiem būs būtiska loma plāna mērķu sasniegšanā. Plāna darbības periodā rūpnīcās operatoram būs jāspēj tehniski un organizatoriski adaptēties augošajām prasībām attiecībā uz sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināšanu. Rūpnīcas tehnoloģiskā procesa adaptācija ir cieši saistīta ar pārējo VLAAR reģenerācijas un pārstrādes iekārtu darbību. Īpaši būtiska loma būs atkritumu reģenerācijas iekārtai ar enerģijas atguvi.

Ņemot vērā, ka VLRAAP realizācijas laikā beigsies līgums starp SIA Getliņi EKO un SIA Vides resursu centrs, SIA Getliņi EKO ir iegādājusies zemes gabalu, kurā tiks attīstīta jauna atkritumu šķirošanas rūpnīca, kas nodrošinās atkritumu sagatavošanu tālākām pārstrādes un reģenerācijas darbībām. Tās darbība tiks nodrošināta izmantojot SIA Getliņi EKO un ārpalpojuma sniedzēja sadarbību (līdzīgi kā ar SIA Vides resursu centrs).

SIA Getliņi EKO pārstrādes un reģenerācijas iekārtas

Lai nodrošinātu kvalitatīvus atkritumu pārstrādes, reģenerācijas un apglabāšanas pakalpojumus ar samazinātu ietekmi uz apkārtējo vidi, SIA Getliņi EKO poligonā ir plānots:

- ieviest jaunas būvniecības atkritumu drupināšanas un šķirošanas līnijas;
- uzlabot BNA pārstrādes tehniskā komposta kvalitāti, veicot ieguldījumus izpētē un piemaisījumu atdalīšanas iekārtu uzstādīšanā;
- rekonstruēt notekūdeņu, t.sk. infiltrāta, attīrīšanas iekārtas;
- slēgt esošo biodegrācijas šūnu;
- sagatavot jaunas šūnas atkritumu apglabāšanai, daļēji pārrokot vecās atkritumu apglabāšanas un biodegrācijas šūnas;
- veikt sanāciju vecajā atkritumu kalnā (izgāztuves daļas) piesārņojuma līmeņa mazināšanai;
- izbūvēt jaunu kompostēšanas laukumu, lai palielinātu dārzu un parku atkritumu dalītu bioloģisko pārstrādi.
- izbūvēt biometāna ražošanas iekārtas;
- izbūvēt saules elektrostaciju parku vecajā atkritumu kalnā ar jaudu līdz 2 MW.

Ja plāna darbības periodā netiek realizēts centralizēts atkritumu reģenerācijas iekārtas ar enerģijas atguvi projekts, tad SIA Getliņi EKO plāno realizēt lokālas katlu mājas projektu atkritumu koksnes sadedzināšanai.

Izvērsti SIA Getliņi EKO plānoto pārstrādes un reģenerācijas pasākumu kopums ir iekļauts plāna 11. pielikumā.

Atkritumu apsaimniekošanas operatoru šķirošanas centri un stacijas

VLAAR privāto atkritumu apsaimniekošanas operatoru šķirošanas centri sniedz būtisku ieguldījumu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu ikdienas nodrošināšanā un plāna mērķu sasniegšanā. Lai nodrošinātu plāna mērķu īstenošanu, katram operatoram ir jāizvērtē pasākumu kopums, kas nodrošina tiesību aktos noteikto vides prasību ievērošanu uz atbilstoši izlietotā iepakoējuma, videi kaitīgo preču atkritumu, EEIA, nolietotu autoriepu, liela izmēra atkritumu un būvniecības atkritumu pieņemšanu, uzglabāšanu un apsaimniekošanu. Ņemot vērā, ka tiek prognozēts, ka plāna darbības periodā pieaugs atkārtotai izmantošanai un pārstrādei savāktu un nodotu atkritumu apjoms, ir jāvērtē vai esošās infrastruktūras, segtās un atklātās materiālu uzglabāšanas platības un šķirošanas kapacitāte atbilst prasībām.

Lielākie šķirošanas centri un stacijas reģionā:

- SIA CleanR šķirošanas centrs (Spilves ielā 8E un Vietalvas ielā 5, Rīgā);
- SIA CleanR būvniecības atkritumu šķirošanas un pārstrādes centrs “Nomales” (Brīvnieku ielā 11, Rumbulā, Stopiņu pagastā, Ropažu novadā);
- SIA Eco Baltia vide šķirošanas centrs (Getliņu ielā 5, Rumbulā, Ropažu novadā);
- SIA Lautus šķirošanas stacija (“Gurnicas”, Ķekavas novadā);
- SIA Vilkme šķirošanas stacija (“Tauri”, Zaķumuižā, Ropažu novadā);
- SIA Ķilupe šķirošanas stacija (“Ķilupe”, Ogresgala pagastā, Ogres novadā).

Iepriekš neminētas pārstrādes un reģenerācijas iekārtas

Ņemot vērā, ka tautsaimniecībā katru dienu parādās jauni produkti un izstrādājumi, jau tagad ir jāsāk plānot to pārstrādes un utilizācijas risinājumi.

Pieaugot elektroauto sektora attīstībai, ir jārisina jautājums par nolietotu litija akumulatoru demontāžas un pārstrādes rūpnīcu. Eiropas Savienībā 2035. gadā būs nepieciešamas litija akumulatora bateriju pārstrādes vietas ar jaudu **250 000 t/gadā**¹²³.

Būtisks izaicinājums tuvākajos gados Latvijai būs saules elektrostaciju paneļu pārstrāde un utilizācija. Saskaņā ar Direktīvu 2012/19/EU¹²⁴ jau kopš 2018. gada ir jānodrošina vismaz 85% nolietotu paneļu savākšana un vismaz 80% jā sagatavo atkārtotai izmantošanai un jāpārstrādā.

Turklāt plāna darbības periodā nepieciešams būtiski kāpināt esošo un attīstīt jaunas videi kaitīgo preču, EEIA, nolietotu autoriepu un būvniecības atkritumu reģenerācijas un pārstrādes iekārtu jaudas. Analizējot atkritumu statistikas publiskos pārskatus un VVD publiskos ziņojumus par veiktajām pārbaudēm un konstatētajiem pārkāpumiem, ir skaidrs, ka

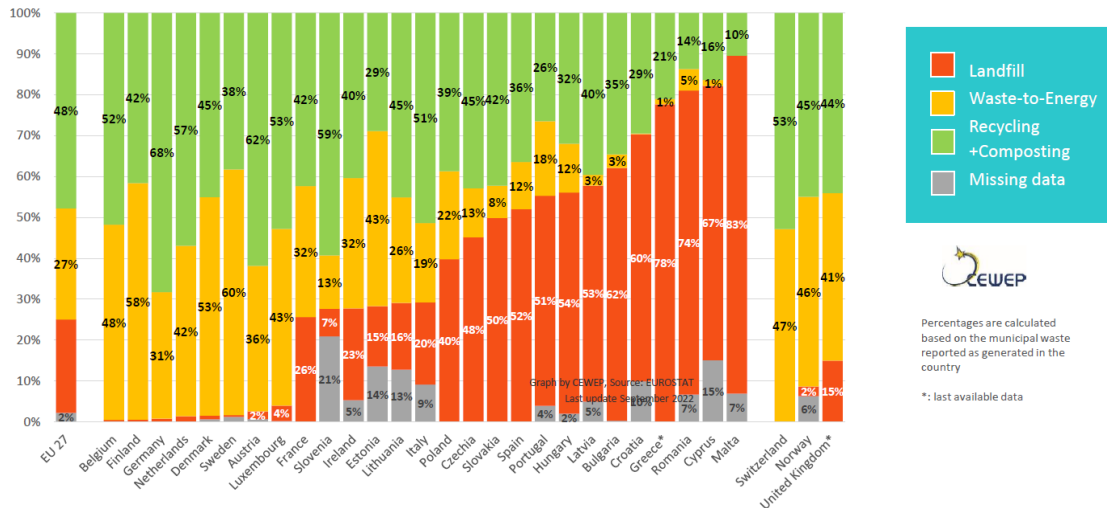
¹²³ Fraunhofer. *Litija akumulatora bateriju pārstrāde Eiropā*. 2023.

<https://www.isi.fraunhofer.de/en/blog/themen/batterie-update/recycling-lithium-ionen-batterien-europa-starke-zunahme-2030-2040.html> (skatīts 2023. gada augustā).

¹²⁴ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA)*. 2012. gada 4. jūlijs. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32012L0019> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Latvijā un VLAAR ir nepietiekamas atkritumu pārstrādes jaudas minēto preču un atkritumu grupām.

6.2.1. Atkritumu reģenerācijas ar enerģijas ieguvu



6.2.1.1. attēls. Sadzīves atkritumu pārstrāde un reģenerācija Eiropā¹²⁵

6.2.1.1. attēlā redzamā diagramma atspoguļo tendenci, ka tās valstis, kur prevalē atkritumu pārstrāde kombinācijā ar atkritumu reģenerāciju ar enerģijas atguvi, ir to valstu vidū, kas uzrāda labāko progresu Direktīvas 1999/31/EC¹²⁶ un Direktīvas 94/62/EK¹²⁷ mērķu izpildē. Arī Latvijas kaimiņvalstis demonstrē būtiski augstāku atkritumu reģenerācijas ar enerģijas ieguvu īpatsvaru – **43% Igaunijā un 26% Lietuvā**, bet **Latvijā tikai 3%**.

Attīstoties sadzīves atkritumu iepakojuma ADV sistēmai un sadzīves atkritumu pārstrādei, pieaugs pieprasījums pēc atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi. To var skaidrot ar to, ka katrai atkritumu (iekpojuma) plūsmai ir tehniski ierobežots atkārtotas pārstrādes un izmantošanas ciklu skaits. Katrā pārstrādes ciklā ir neizbēgams noteikts otrreizējo izejmateriālu zaudējums neatbilstošas kvalitātes un pārstrādes procesa tehnoloģisko ierobežojumu dēļ. Latvijas iepakojuma un atkritumu apsaimniekošanas oficiālā statistika neatspoguļo faktisko situāciju ar zaudētā materiāla apjomu iepakojuma šķirošanas un pārstrādes procesā.

Ņemot vērā Agrīnās brīdināšanas ziņojumā Latvijai noteiktos riskus¹²⁸ saistībā ar 2025. gada mērķrādītāja par sadzīves atkritumu sagatavošanu atkārotai izmantošanai un pārstrādei (55%) un plastmasas iepakojuma atkritumu mērķrādītāja (50%) sasniegšanu, gan valsts, gan reģionu līmenī ir jāveic pasākumi apglabāto atkritumu daudzuma mazināšanai.

¹²⁵ CEWEP. *Darbības ar sadzīves atkritumiem*. 2020.

¹²⁶ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem*. 1999. gada 26. aprīlis. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj/?locale=LV> (piekļūts 2023. gada jūlijā).

¹²⁷ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu*. 1994. gada 20. decembris. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1994/62/oj/?locale=LV> (piekļūts 2023. gada jūlijā).

¹²⁸ Eiropas Komisija. *Agrīnās brīdināšanas ziņojums par Latviju*. 2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=SWD%3A2023%3A187%3AFIN#> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Reģenerācija ir piemērots risinājums, lai samazinātu atkritumu apglabāšanas rādītājus. Vairums Eiropā darbojošās atkritumu reģenerācijas iekārtas ar enerģijas atguvi ir izvietotas blīvi apdzīvotās vietās un iekļaujas apkārtējā ainavā, kā arī nodrošina augstus iekārtu ekspluatācijas un vides standartus. Ir būtiski uzsvērt, ka esošās atkritumu reģenerācijas iekārtas ar enerģijas atguvi jau pašreiz sniedz būtisku ieguldījumu Eiropas klimata un vides mērķu īstenošanā – ar saražoto enerģiju tiek aizvietots fosilo energoresursu patēriņš. No izdedžiem un pelniem tiek atgūti vērtīgie metāli un izejvielas būvniecības sektoram. Turklāt visā aprites ciklā tiek novērsta emisijas, ko radītu atkritumu apglabāšana.

Lai novērstu sabiedrības pretestību un neuzticību, svarīgi ir iekārtas plānošanas un izveides procesā no pašiem pirmsākumiem iesaistīt iedzīvotājus, nodrošinot atklātu komunikāciju un sniedzot informāciju par projekta mērķiem, priekšrocībām un riskiem. Ir jāizvērtē finanšu un juridiskie aspekti un iespējas apkārtējo kopienu iedzīvotājiem finansēt dažādas sociālā atbalsta programmas vai nodrošināt individuālās finanšu kompensācijas. Iekārtas operatoram ir jāizvērtē iespēja tieši vai pastarpināti caur siltumapgādes pakalpojumu operatoru sniegt atbalstu siltumenerģijas iegādei ar samazinātu tarifu.

SIA Vides resursu centrs ir veicis tehniski-ekonomisko izpēti un ietekmes uz vidi novērtējumu 2023. gada pirmajā pusē diskutētajai atkritumu reģenerācijas iekārtai¹²⁹ (skat. 6.2.1.2. attēlu). Paredzētās darbības ietvaros tika izskatīti divi alternatīvi sadedzināšanas iekārtas tipi – kustīgo ārdū un verdošā slāņa sadedzināšana. Gan kustīgo ārdū, gan verdošā slāņa atkritumu sadedzināšanas tehnoloģija ir plaši izplatīta Eiropā un pasaulē un nodrošina stabilu un nepārtrauktu iekārtu ekspluatāciju. Saražoto siltumenerģiju bija plānots realizēt AS “Rīgas siltums”. Šādas iekārtas izveide ļautu būtiski samazināt gan apglabāto nepārstrādājamo atkritumu daudzumu, gan siltumenerģijas tarifus iedzīvotājiem.

- Kurināmā patēriņš līdz **143 000 tonnām/gadā**
- Saražotā neto siltumenerģija **~404 gwh/gadā**
- Saražotā neto elektroenerģija **~126 gwh/gadā**
- NAIK frakcijas raksturīgie izmēri: **300mmx300mm**
- 3 pakāpju dūmgāzu attīrīšana: 1) selektīva katalītiskā reducēšana, 2) pussausais absorbents, 3) dūmgāzu kondensators

6.2.1.2. attēls. SIA Vides resursu centrs plānotās atkritumu reģenerācijas iekārtas būtiskākie rādītāji

SIA Vides resursu centrs plānotās iekārtas izveide neizslēdz iespēju veidot arī citu atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi iekārtu, ņemot vērā kopējo reģiona ekonomisko aktivitāti, kā arī blakus esošo atkritumu apsaimniekošanas reģionu potenciālo nepārstrādājamo atkritumu un iepakojuma pārstrādes atlikumu apjomu. Iekārtas izvietojumam jābūt pārdomātai un saskaņotai no visiem vērā ņemamajiem aspektiem, kas ietver ne tikai

¹²⁹ SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment. *Koģenerācijas iekārtas būvniecība Ropažu novadā atkritumu reģenerācijai enerģijas ieguvei un cietā kurināmā sadedzināšanai. Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums.* 2023.

normatīvo aktu prasības, tehniskos risinājumus, finansiāli ekonomiskās iespējas, bet arī sabiedrības viedokli.

AAVP2028¹³⁰ 2.5.7. sadaļā par atkritumu reģenerāciju Pierīgas (Viduslatvijas) AAR rekomendēts izbūvēt ~110 tūkst. t/g atkritumu reģenerācijas iekārtas ar jaudu ~50MW enerģijas ražošanai.

VARAM pasūtītajā pētījumā „Investīciju vajadzību izvērtējums atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei”¹³¹ minēts, ka 2019. gadā no poligonā “Getliņi” pieņemtajām 473 571 tonnām atkritumu 78 412 tonnas (16% no ievesto atkritumu apjoma) ir pārstrādātas NAIK. Līdz šim NAIK tiek sagatavots atbilstoši kvalitātes prasībām, kādas nosaka SRF ISO standarta Nr.21640 3. un augstākā klase.

No VLAARP atkritumu apjoma prognozēm izriet, ka kopējais reģenerējamo atkritumu apjoms līdz 2028. gadam varētu palielināties par 5% (2023.g.) līdz 35% (2028%) no kopējā radītā majsaimniecības un tiem pielīdzināmi atkritumu apjoma.

Plānojot atkritumu reģenerācijas iekārtu jaudas, būtu jāparedz vismaz 15-20% rezerve VLAAR robežojošo atkritumu apsaimniekošanas reģionu NAIK apjoma utilizācijai, pieaugošā sadzīves atkritumu iepakojuma pārstrādes atlikumu apjoma utilizācijai un notekūdeņu dūņu pārstrādes atlikumu utilizācijai.

Izmantojot visu potenciālo nepārstrādājamo atkritumu plūsmu apjomu, atkritumu reģenerācijas ar enerģijas ieguvu rezultātā kopējais apglabājamo atkritumu apjomu masas samazinājuma potenciāls ir vismaz **50%**.

Kustīgo ārdu un virstošā slāņa atkritumu reģenerācijas iekārtu investīciju apjoms atkarībā no iekārtās jaudas, izvēlētās tehnoloģijas, piegādātāja un citiem faktoriem svārstās no 300 līdz 700 EUR/t atkritumu pārstrādes jaudas gadā. Piemēram, atkritumu reģenerācijas iekārtas ar atkritumu reģenerācijas jaudu **150 000 t/gadā** sākotnējās investīcijas var sastādīt **90 – 150 milj. EUR** atkarībā no tehnoloģijas risinājuma, piegādātāja un civilās būvniecības sadaļas risinājumiem. 6.2.1. tabulā ir apkopotas potenciālās ekspluatācijas izmaksas un ieņēmumi.

6.2.1.1. tabula. Atkritumu reģenerācijas ar enerģijas ieguvu iekārtu ekspluatācijas izmaksas un ieņēmumu prognoze

Izmaksu pozīcija	Summa EUR vai % (uz doto vienību)
Iekārtu kopējās ekspluatācijas izmaksas (izteiktas uz 1 t/atkritumu)	125 €/t
Personāla izmaksas	1,2 milj. €/gadā

¹³⁰ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

¹³¹ SIA Geo Consultants. *Investīciju vajadzību izvērtējums Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. - 2028. gadam izstrādei*. VARAM, 2020.

Sadedzināšanas iekārtu apkopes izmaksas	1,5% no investīcijām/ gadā
Elektroenerģijas ražošanas iekārtu apkopes izmaksas	1,5% no investīcijām/ gadā
Ēku un teritorijas uzturēšanas izmaksas	1,5% no investīcijām/ gadā
Ieņēmumu pozīcija	
Atkritumu pieņemšanas maksa (~90 EUR/t)	13 500 000 €/gadā
Ieņēmumi no elektroenerģija pārdošanas (~60 EUR/MWh)	6 500 000 €/ gadā
Ieņēmumi no siltumenerģijas pārdošanas (~70 EUR/MWh)	12 133 333 €/ gadā

6.2.2. Atkritumu gazifikācijas, pirolīzes un depolimerāzija iekārtas

Iepriekšējā apakšnodaļā bija norādes uz kustīgo ārdū un virstošā slāņa atkritumu termālās reģenerācijas metodēm, kas praksē ir aprobežotas un pierādījušas sevi kā tehniski un ekonomiski drošas tehnoloģijas enerģijas ieguvē pie atkritumu ievades jaudas 50 000 – 1 200 000 t/gadā.

Specifisku atkritumu plūsmu termālai utilizācijai ir iespējams pielietot arī atkritumu gazifikācijas un pirolīzes tehnoloģijas. Katrai no šīm tehnoloģijām ir savas priekšrocības, ierobežojumiem un trūkumi. Gazifikācijas un pirolīzes termo ķīmiskais process tiek izmantots ne tikai enerģijas ieguvē, bet arī plaši pielietots polimēru ķīmiskās pārstrādes industrijā.

Polimērus saturošu atkritumu depolimerizācijā var izmantot pirolīzes procesu, kurā polimēri tiek sadalīti to atsevišķos monomēros. Depolimerizācijas procesā tiek ģenerēti dažādu produktu maisījumi, tostarp:

- Monomērus, kas var tikt izmantoti jaunu produktu ražošanā.
- Ogļūdeņražus, kas var tikt izmantoti kā kurināmais vai ķīmiskas rūpniecībā.
- Hidrāts ogleklis, kas var tikt izmantots kā gāzes degviela vai ķīmiskas rūpniecībā
- Slāpekļa oksīdi, kas var tikt izmantoti kā mēslojums vai ķīmiska vielu ražošanā.

Pirolīzes iekārtas ir efektīvs veids, kā pārstrādāt polimēru atkritumus. Ķīmiskās depolimerizācijas procesā ir svarīgi norošināt kvalitatīvi atdalītas un konstantas kvalitātes materiālu plūsmu. Depolimerizācijas iekārtas var pārstrādāt dažādus polimēru atkritumus, tostarp:

- Polietilēnu (PE)
- Polipropilēnu (PP)
- Polivinilhlorīdu (PVC)
- Poliakrilonitrilu (PAN)

Jāatzīmē, ka atkritumu gazifikācijas un pirolīzes tehnoloģijām šobrīd ir zemāks tehnoloģiskās gatavības līmenis nekā kustīgo ārdū un virstošā slāņa termālās reģenerācijas metodēm. Gazifikācijas un pirolīzes iekārtas prasa specifiski sagatavotu atkritumu izejvielu plūsmu. Mainīgs atkritumu sastāvs var būt par iemeslu iekārtu ekspluatācijas pārtraukumiem, ekspluatācijas drošumam, saražotās pirolīzes eļļas vai sintētiskās gāzes kvalitātei. Gan

pirolīzes eļļa, gan sintētiskā gāzes produkti, gan citi sekundārie produkti prasa papildus attīrīšanu pirms sadedzināšanas vai tālākas izmantošanas.

Pašreiz ES polimēra pārstrādes nozarē notiek pētījumi un eksperimentālu polimēra atkritumu ķīmiskās depolimerizācijas pārstrādes iekārtu izstrāde []. Plāna izstrādes brīdī nav pietiekamu datu par šo metožu tehnoloģisko gatavības līmeni un kvanitatīvām iespējām tās pielietot plāna mērķu sasniegšanā.

6.3. Esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšana

Esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšana VLAAR teritorijā ir atkarīga no plāna darbības periodā realizētajiem plānotajiem pasākumi, it īpaši pasākumiem attiecībā uz apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu. Neveidojot atkritumu reģenerācijas iekārtas ar enerģijas atgūvi, atkritumu poligona "Getliņi" atkritumu apglabāšanas darbību ir iespējams nodrošināt aptuveni līdz 2025. - 2026. gadam¹³², ja tiek veikta veco atkritumu apglabāšanas kalnu atrakšana, veicot darbības, kas atbilst AAVP rekultivētu izgāztuvju pārrakšanas nosacījumiem, un nodrošinot krātuves rekultivāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

¹³² SIA Getliņi EKO. *Vidēja termiņa darbības stratēģija (2019-2023)*.
<https://www.getlini.lv/wp-content/uploads/2022/06/Videja-termiņa-stratēģija-2019-2023.pdf> (skatīts 2023. gada jūlijā).

7. Pasākumi mērķu sasniegšanai

Lai plānotu pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību atbilstoši mērķiem, kas definēti AAVP2028 un šī plāna 2. nodaļā, un novērstu vai mazinātu trūkumus, kas identificēti 6. nodaļā, ir nepieciešama virkne pasākumu.

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķi ir noteikti Direktīvā 2008/98/EK¹³³ jeb “Atkritumu ietvardirektīvā”. Direktīvā ir noteikta atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija, kas prioritārā secībā ir sekojoša:

- atkritumu rašanās novēršana;
- atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
- atkritumu pārstrāde;
- atkritumu cita tipa reģenerācija, piemēram, enerģijas reģenerācija;
- atkritumu apglabāšana.

Šie mērķi ar lielāku detalizācijas pakāpi ir noteikti arī AAL 5.panta 1.daļā: Valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un atkritumu apsaimniekotāji, organizējot, plānojot un veicot atkritumu apsaimniekošanu, ievēro šādas prasības (prioritārā secībā):

1. novērš atkritumu rašanās cēloņus;
2. samazina radīto atkritumu daudzumu (apjomu) un bīstamību;
3. sagatavo atkritumus atkārtotai izmantošanai;
4. atkārtoti izmanto pienācīgi sagatavotus atkritumus;
5. veic atkritumu pārstrādi;
6. veic atkritumu reģenerāciju citos veidos, piemēram, iegūstot enerģiju;
7. veic atkritumu apglabāšanu tādā veidā, lai netiktu apdraudēta vide, cilvēku dzīvība un veselība;
8. slēdz izgāztuves saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas plāniem, kā arī nodrošina slēgto izgāztuvju un atkritumu poligonu rekultivāciju.

Pašvaldību pasākumu grupēšana veikta atbilstoši AAL noteiktajai atkritumu apsaimniekošanas hierarhijai (skat. 12. pielikumu), kur iekļauts skaidrojums par mērķu sasniegšanai virzīto pasākumu saistību ar pašvaldību darbību, ko spēj organizēt pašvaldības un to izvēlētie atkritumu apsaimniekotāji. Savukārt 13. pielikums aspoguļo pašvaldībās veicamos pasākumus, ko tās norādīja 2023.gada maijā veiktajā anketēšanā.

7.1. Pašvaldību plānotie pasākumi

Ar pašvaldību darbību tieši saistāmi ir atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu pārstrādes veicināšanas pasākumi. Pasākumi, kurus pašvaldības var ietekmēt, ir ADV sistēmas darbības ieviešana un darbības nodrošināšana, kā arī pirms tās – aprites ekonomikas funkciju nodrošināšana attiecībā uz samazinātu atkritumu apjoma radīšanu. 13. pielikumā ir iekļauti pasākumi, ko realizē pašvaldības un kas realizējami pašvaldību teritorijās.

¹³³ Eiropas Parlaments un Padome. *Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu*. 2008. gada 19. novembris. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0098> (skatīts 2023. gada jūnijā).

Pašvaldību aptaujas rezultātā¹³⁴ iegūtais pasākumu plānojums ir nepietiekams, lai veiktu straujas izmaiņas atkritumu apsaimniekošanas jomā.

1.1. pasākums – Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana. Izvērtējot nepieciešamību virzīties uz valstij atkritumu apsaimniekošanas mērķiem, ir jāsecina, ka pašvaldības par zemu novērtē iedzīvotāju spēju mainīt paradumus un to, kādu lomu atkritumu saimniecībā spēlē paradumu maiņa. Sabiedrības informēšanai un izglītošanai ir jāvelta daudz lielāki ieguldījumi. Tas jā dara visām iesaistītajām pusēm – pašvaldībām, atkritumu apsaimniekotājiem, namu apsaimniekotājiem –, lai macītu iedzīvotājus ne tikai rūpēties par vidi, bet regulāri analizēt arī savus materiālos ieguvumus no atkritumu neradīšanas un atkritumu šķirošanas. Pasākumi nedrīkst būt kampaņveida – nepieciešams regulārs darbs ar pakalpojuma saņēmēju. Vidējām izmaksām uz vienu iedzīvotāju reģionā būtu jā sasniedz 0,5 EUR/gadā.

1.2. pasākums – Lietu un mantu apmaiņas centri pašvaldību teritorijā. Šādi centri ir nepieciešami katrā pašvaldībā, valstspilsētā Rīgā – vismaz katrā atkritumu apsaimniekošanas zonā. Centri nav jāveido no jauna, var izmantot jau esošo NVO izveidoto struktūru, taču pašvaldībai ir jānodrošina, ka tiek veikta centros nonākušo preču uzskaitē un informācija par centru darbību ir iedzīvotājiem publiski pieejama. Šo uzdevumu var uzticēt atkritumu apsaimniekošanas reģionālajam centram.

2.1.-2.4. pasākumi saistībā ar dalītās vākšanas sistēmas ieviešanu pašvaldību teritorijā nav pietiekami izvērtēti. Pasākumiem ir jābūt daudzaptverošākiem par atkritumu daudzumu un veidiem – gan uz jau vāktu materiālu grupām, piemēram, iepakojumu, gan jauniem atkritumu veidiem (tekstils, bioloģiskie atkritumi). Pašvaldībām pašām būtu jāizvēlas atkritumu savākšanas veids, taču skaidrs, ka ir nepieciešami ADV laukumi katrā pašvaldībā vai, ja pastāv pašvaldības dalījums zonās, katrā zonā, jo tikai tādā veidā ir iespējama atbrīvošanās no sadzīves bīstamajiem atkritumiem un videi bīstamām precēm. Ir jāpaplašina ADV sistēma, lai nodrošinātu pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem un reciklējamo atkritumu augstu vākšanas rādītāju, – Latvijai būtu jāveicina dažādu vākšanas režīmu kombinēšana ar dažādām vākšanas vietām un dažādām atkritumu plūsmām.

2.5. pasākums – Dārzu un parku atkritumu kompostēšana. Agrīnās brīdināšanas ziņojumā minēts, ka pieejamais finansējums būtu jānovirza bioloģisko atkritumu apstrādes jaudas palielināšanai un māsaimniecībās veiktās kompostēšanas atbalstīšanai¹³⁵. Mājkompostēšana samazina atkritumu apsaimniekošanas izmaksas un sagatavotais materiāls kļūst par labu augsnes uzlabotāju. Tāpat pašvaldību teritorijās pēc parku un kapu kopšanas veidojas atkritumu veids, kas piemērots kompostēšanai. Tādējādi pašvaldību teritorijās būtu ierīkojamas vietas dārzu un parku atkritumu pieņemšanai un kompostēšanai. Ne visas māsaimniecības nodarbošies ar dažādu dārzā radušos atkritumu kompostēšanu, tādēļ jāparedz iespēja nogādāt šāda veida atkritumus pašvaldību kompostēšanas vietās.

Ir nepieciešama veikto pasākumu uzskaites un reģistrācijas sistēmas izveide un uzturēšana – sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana ir pašvaldību pienākums, taču tās šo funkciju var deleģēt RAAC.

7.2. RAAC “Getliņi” plānotie pasākumi

RAAC Getliņi veicamo pasākumu apkopojums sniegts 11. pielikumā.

¹³⁴ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

¹³⁵ Eiropas Komisija. Agrīnās brīdināšanas ziņojums par Latviju. 2023.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=SWD%3A2023%3A187%3AFIN#> (skatīts 2023. gada jūlijā).

Ietvertās galvenās darbības ir:

- Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana;
- Lietu un mantu apmaiņas centri;
- Atkritumu pārstrāde un reģenerācija, to veicinoši pasākumi;
- Atkritumu apglabāšana;
- Poligona šūnu slēgšana un rekultivācija;
- Enerģētika,
- Citi iepriekš nekvalificēti pasākumi.

8. Pienākumu un atbildības sadalījuma novērtējums starp iesaistītajām pusēm, kas atbildīgas par VLRAAP izpildi

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktā ir noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir organizēt iedzīvotājiem ūdenssaimniecības, siltumapgādes un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

AAL 8. panta pirmajā daļā ir noteikta pašvaldības kompetence atkritumu apsaimniekošanas jomā, tajā skaitā pašvaldība atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot AAVP2028 un reģionālos plānus, organizē sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušo bīstamo atkritumu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu, apsaimniekošanu, kā arī organizē atkritumu dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Tāpat AAL 18. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķīrošanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā.

AAVP2028¹³⁶ norādīts, ka AARC nodrošina atkritumu poligonu apsaimniekošanu, saņemto atkritumu apstrādi un sagatavošanu pārstrādei, reģenerācijai, apglabāšanai, kā arī apglabāšanu un atbilstošās infrastruktūras uzturēšanu. AARC izveides pamatā ir sadzīves atkritumu poligoni, izmantojot pieejamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru un veicinot sadarbību starp reģiona komersantiem un pašvaldībām aprītes ekonomikas ieviešanai.

Savukārt saskaņā ar AAL 10¹. panta otro daļu pašvaldība, ievērojot normatīvo aktu par pašvaldībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma noteikumus, var deleģēt AARC šādus pārvaldes uzdevumus:

1) nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna ieviešanu, ņemot vērā AAL noteikto pašvaldību kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;

2) patstāvīgi vai sadarbībā ar attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām AAL 18. pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķīrošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķīrošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;

3) apkopot un pēc pieprasījuma sniegt valsts un pašvaldību institūcijām informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā centrā ietilpstošajā pašvaldībā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi.

¹³⁶ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

2023. gada 16. marta grozījumi AAL anotācijā norādīts, ka, ņemot vērā, ka AARC pildīs arī sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona funkcijas, tiek precizēta AAL 8. panta pirmās daļas 8. un 9. punkts (par veiktās pētniecības un attīstības darbības rezultātiem un to ieviešanu, un par iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā) un 8.panta 1.¹ daļa par AARC veiktās pētniecības un attīstības darbības rezultātu apstiprināšanu, 20.panta piektā un sestā daļa (attiecībā uz AARC iesaistīšanos atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas mērķu sasniegšanā), 21. panta pirmā daļa (attiecībā uz līgumu par sadzīves atkritumu apglabāšanu), kā arī 22. pants attiecībā uz AARC darbībām.

Ņemot vērā tiesību normās noteikto, kā arī analizējot reālo situāciju praksē, secināms, ka līdz AARC izveidei atkritumu apsaimniekošanas jomā ciešākā sadarbība ir starp pašvaldību un pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju, kurš pašvaldības teritorijā nodrošina atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus. Pēc AARC izveides Plāna izpildē un atkritumu apsaimniekošanas pasākumu nodrošināšanā pienākumu un atbildības sadalījums tiek sadalīts starp trīs subjektiem: AARC, pašvaldībām un pašvaldības izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju.

Vērtējot iepriekš norādītās tiesību normas, secināms, ka Plāna izpildē iesaistītajām pusēm ir paredzēta katrai sava kompetence un pienākumu apjoms, kas saistīts gan ar Plāna ieviešanu, gan ar atkritumu apsaimniekošanas pasākumu veikšanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Proti, AARC atbild par attiecīgā sadzīves atkritumu poligona darbību, savākto un poligona teritorijā nogādāto atkritumu apsaimniekošanu/apstrādi, kā arī koordinē un veicina VLAAR ietilpstošo pašvaldību un izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju savstarpējo komunikāciju, lai nodrošinātu ES un nacionālajos normatīvajos aktos noteikto mērķu izpildi. Pašvaldība veic kontroli par AARC darbību atbilstību Plāna mērķiem, atbild un iesaistās jautājumos, kas attiecas uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanu attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā, nosakot vadlīnijas un prasības, kuras ir jāievēro pašvaldības izraudzītajam atkritumu apsaimniekotājam, kas savukārt atbild par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanu attiecīgajā teritorijā.

Ņemot vērā gan normatīvajos aktos noteiktos pušu pienākumus, gan AAVP2028¹³⁷ un Plānā izvirzītos mērķus, nav šaubu, ka visām Plāna izpildē iesaistītajām pusēm ir savstarpēji jāsadarbojas. Ne visos gadījumos ir iespējams konkrēti nodalīt katras puses atbildību un pienākumus, jo noteiktos gadījumos, lai veiksmīgi īstenotu sasniedzamos mērķus, uzdevumi un konkrētie pasākumi ir īstenojami kopīgi, lai arī normatīvajos aktos ir paredzētas katras puses galvenās kompetences sfēras un ar to saistītie uzdevumi.

Vērtējot līdzšinējo sadarbību starp attiecīgo pašvaldību un tās izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju, kā arī abu iepriekš minēto pušu īstenotos pasākumus katrā pašvaldības administratīvajā teritorijā, secināms, ka Plānā iekļautās pašvaldības iesaistās un aktīvi risina ar atkritumu apsaimniekošanas jomu saistītos jautājumus. Tāpat secināms, ka pašvaldībām ir pietiekami resursi un atbilstošas zināšanas (piemēram, Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir izveidojusi atsevišķu struktūrvienību – Atkritumu apsaimniekošanas uzraudzības nodaļu –, kuras pienākumos ir uzraudzīt ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās darbības), lai sekmīgi

¹³⁷ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

spētu īstenot normatīvajos aktos noteiktos pašvaldības pienākumus atkritumu apsaimniekošanas jomā, kā rezultātā pastāv iespējamība, ka pašvaldībām nebūtu nepieciešams visus AAL 10.¹ panta otrajā daļā norādītos pārvaldes uzdevumus deleģēt AARC. Optimālākais šī brīža variants būtu, ja AARC veic un koordinē uzdevumus un pienākumus, kas tieši izriet no spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un saistās ar AARC sfērā ietilpstošo darbību nodrošināšanu, savukārt pašvaldības savas kompetences ietvaros turpina īstenot un nodrošināt ar ikdienas atkritumu apsaimniekošanu saistītos pasākumus, piesaistot publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju.

Attiecībā uz to, kā VLAAR ietilpstošās pašvaldības līdz šim ir izvēlējušās atkritumu apsaimniekotāju (Plāna 3.2. nodaļa), secināms, ka daudzas pašvaldības atkritumu apsaimniekotāju ir izvēlējušās, piemērojot kādu no Publisko iepirkumu likumā noteiktajiem iepirkuma procedūras veidiem, savukārt Publisko iepirkumu likuma 4. pantā ietvertais izvēles veids (*in-house* regulējums) VLAAR pašvaldību vidū ir piemērots reti. Ņemot vērā, ka pēc AARC izveides būs vērojama daudz lielāka VLAAR ietilpstošo pašvaldību savstarpējā sadarbība un arvien vairāk ar atkritumu apsaimniekošanu saistītie jautājumi varētu tikt risināti vairāku pašvaldību starpā, būtu vērtējams jautājums par to, ka atkritumu apsaimniekotājs/-i tiek izraudzīti, piemērojot publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvos aktus. Īstenojot publiskās un privātās partnerības procedūras, samazinātos pašvaldību administratīvais slogs, kā arī tiktu veicināta efektivitāte, jo vairākas pašvaldības varētu rīkot vienu kopēju partnerības iepirkuma procedūru, kuras ietvaros tiktu izraudzīti viens vai vairāki atkritumu apsaimniekotāji.

Vienlaikus visām VLAAR ietilpstošajām pašvaldībām savstarpēji būtu nepieciešams rast risinājumu attiecībā uz to, ka VLAAR ir paredzēts izveidot divus AARC uz sadzīves atkritumu poligona "Getliņi" un sadzīves atkritumu poligona "Brakšķi" bāzes. Lai pēc iespējas efektīvāk varētu īstenot sadarbību starp abiem AARC, kas tādējādi veicinātu gan nacionālo, gan starptautisko, gan Plānā noteikto mērķu sasniegšanu, viens no vieglāk realizējamiem variantiem būtu, ja visas VLAAR ietilpstošās pašvaldības izveido vienu kopīgu institūciju, piemēram, uzraudzības padomi, kuras pienākumos ietilptu uzraudzīt un koordinēt abu AARC savstarpējo komunikāciju un darbību sinhronizāciju.

VLAAP iekļauto īstenojamo pasākumu ieviešanas kopsavilkums un laika grafiks atspoguļots tabulā, skat. 14.pielikumu. Ieviešanas laika grafiks sagatavots, vadoties no normatīvajos aktos noteiktajiem termiņiem atsevišķu aktivitāšu īstenošanai.

9. Izvērtējums par VLRAAP paredzēto pasākumu īstenošanai pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu un tā avotiem (arī pašvaldību līmenī), tai skaitā izveidotās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas

Plānotās investīciju izmaksas aprakstītas 11. un 13. pielikumā.

2019. gadā Eiropas Komisija nāca klajā ar ziņojumu “Atkritumu apsaimniekošanas sektora investīciju vajadzību un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas ES dalībvalstīs izpēte”¹³⁸, kurā ir ietvertas arī prognozētās atkritumu apsaimniekošanas darbību ekspluatācijas izmaksas gan 2027., gan 2035. gadā. To salīdzinājums ES valstīs ir redzams 9.1. tabulā. Atkritumu apsaimniekošanas darbību izmaksas tika iegūtas no jaunākajiem datiem ES atsaucēs modelī. Šajā aprēķinā ir iekļautas darbības izmaksas par atkritumu savākšanu, sausu pārstrādājamo materiālu šķirošanu, ieņēmumiem no otrreizējās pārstrādes, bioloģisko atkritumu pārstrādi un atkritumu apglabāšanu (izņemot apglabāšanas nodokļus).

9.1. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas ekspluatācijas izmaksas uz iedzīvotāju, euro

	2014	2020	2027	2035	Change 2014 - 2020	Change 2020 - 2035
Austria	€48	€48	€49	€51	€0	€3
Belgium	€59	€61	€63	€65	€2	€4
Bulgaria	€19	€17	€17	€16	-€2	-€1
Croatia	€9	€29	€28	€28	€20	-€1
Cyprus	€18	€52	€53	€54	€34	€2
Czech Republic	€21	€20	€20	€20	-€1	€0
Denmark	€75	€74	€75	€77	-€1	€3
Estonia	€14	€15	€16	€15	€1	€0
Finland	€41	€42	€47	€45	€1	€3
France	€54	€54	€55	€55	€0	€1
Germany	€53	€52	€51	€51	-€1	-€1
Greece	€24	€49	€47	€44	€25	-€5
Hungary	€14	€18	€18	€18	€4	€0
Ireland	€58	€52	€56	€57	-€6	€5
Italy	€66	€63	€60	€58	-€3	-€5
Latvia	€20	€17	€18	€16	-€3	-€1
Lithuania	€15	€19	€20	€18	€4	-€1
Luxembourg	€52	€56	€58	€63	€4	€7
Malta	€10	€36	€38	€37	€26	€1
Netherlands	€55	€55	€55	€55	€0	€0
Poland	€14	€17	€18	€17	€3	€0
Portugal	€17	€37	€40	€39	€20	€2
Romania	€11	€16	€16	€15	€5	-€1
Slovakia	€8	€15	€16	€17	€7	€2
Slovenia	€34	€34	€32	€28	€0	-€6
Spain	€22	€37	€36	€34	€15	-€3
Sweden	€55	€59	€64	€70	€4	€11
United Kingdom	€48	€44	€45	€46	-€4	€2

¹³⁸ COWI, Directorate-General for Environment (European Commission), Eunomia. "Study on investment needs in the waste sector and on the financing of municipal waste management in Member States." 2019. (skatīts 2023. gada septembrī)

Eiropas Komisijas mērķis bija sniegt norādi par to, vai izmaiņas atkritumu apsaimniekošanā var izraisīt ievērojamu ekspluatācijas izmaksu pieaugumu vai samazināšanos, kas pēc tam varētu atspoguļoties tarifos un privātpersonu maksājumos.

Iegūtie rezultāti liecina, ka vairākās dalībvalstīs no 2014. līdz 2020. gadam ir palielinājušās darbības izmaksas. 9.1. tabulā apskatot periodu no 2020. gada līdz 2035. gadam, var secināt, ka atsevišķām dalībvalstīm nav novērojamas būtiskas darbības izmaksu izmaiņas. Kopš 2019. gada, kad Eiropas Komisija nāca klajā ar ziņojumu, ir notikušas būtiskas ekonomiskas svārstības. Tādi globālie notikumi kā Covid-19 pandēmija un Krievijas iebrukums Ukrainā ir izraisījuši globālo piegāžu ķēžu izmaiņas un būtisku inflāciju. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem patēriņa cenu indekss Latvijā 2023. gada 2. pusē bija vidēji par 20,4% augstāks nekā 2018. gadā, kad tika izstrādāts minētais ziņojums.

9.2. tabula. Kapitālās investīcijas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā 2020.-2027. mērķu realizācijai

Investīciju pozīcija	Eiropas Komisijas pētījuma pieņēmumi, milj. EUR	Investīcijas koriģētas saskaņā ar 2023. g. inflāciju (20,4%), milj. EUR
Atkritumu savākšanas transports (hooklift tipa)	11	13,64
Konteineri (lielgabarīta)	0	0
Konteineru savākšanas transports (pressmašīnas)	3	3,97
Atkritumu savākšanas konteineri (mājsaimniec.)	0,20	0,25
Dalīti vāktu atkritumu konteineri	0	0
Atklātas BNA kompostēšanas iekārtas	0	0
Slēgtas BNA kompostēšanas iekārtas	0	0
BNA anaerobās fermentēšanas iekārtas	0	0
Atkritumu šķirošanas infrastruktūra	0	0
NSA un dalīti vāktu polimēru iepakojuma pārstrāde	21	26,04
Tekstila pārstrāde	0	0

NSA priekšapstrāde pirms atkritumu sadedzināšanas	0	0
NSA MBT šķirošanas iekārtu uzlabošana	2,70	3,35
Atkritumu uzskaites digitalizācija	4	4,96
Investīcijas kopā	43	53,32

9.2. tabulā sniegtā informācija ir jāvērtē kristiski, jo pētījuma autoru informācijas un datu avoti nav bijuši pilnīgi. Piemēram, pētījuma autori Latvijas vajadzības BNA pārstrādes iekārtu izveidē vērtē summāri (EUR 0,00), savukārt Lietuvas vajadzības šo pašu atkritumu pārstrādes iekārtu izveidē tiek vērtētas kā EUR 17,5 milj., lai gan tur jau kopš 2016.-2017. gada atkritumu apsaimniekošanas reģionos tika veiktas investīcijas centralizētu BNA anaerobās fermentēšanas un kompostēšanas iekārtu izveidē.

Aktuālās ekspluatācijas izmaksas dažādām iekārtām un plānotajām darbībām tiks rēķinātas detalizētāk, gatavojoties VLRAAP pasākumu ieviešanai. Atbildīgais ir pasākuma ieviesējs (skat. VLRAAP 11. un 13. pielikumu).

VLRAAP ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas nav projekta tehniski ekonomiskais pamatojums ar konkrētiem risinājumiem, pasākumi nav definēti tik detalizēti, lai jau pašreiz būtu nepieciešama alternatīvu salīdzināšana. Tā ir sagaidāma, kad notiks konkrētā pasākuma tālāka izstrāde, bet tas nav VLRAAP jautājums. Savukārt SIA Getliņi EKO plānotie pasākumi tiks gatavoti atbilstoši plānotajam laika grafikam un atbilstošā detalizācijas pakāpē, iepriekš analizējot un izvērtējot konkrētos risinājumus, to apjomus un to, kādā mērā tas risina konkrēto problēmu.

10. Priekšlikumi reģiona sadalīšanai atkritumu apsaimniekošanas zonās, priekšlikumi par saistošo noteikumu pamatprasībām

Par VLAAR zonu jānorāda, ka AAVP2028 4.5. nodaļā “Kopsavilkums par atkritumu apsaimniekošanas reģionu robežu pārskatīšanu un reģionālās pieejas turpmāka attīstība”¹³⁹ norādīts, ka pašvaldības, izstrādājot atkritumu apsaimniekošanas plānus, tajos norāda atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadalījumu zonās atkarībā no poligonu skaita un izvietojuma un to, kuras pašvaldības ietilpst kurā zonā un uz kuru sadzīves atkritumu poligonu ved tās teritorijā savāktos nešķirotos atkritumus. Katrā zonā atkritumu apsaimniekošanas darbības veic viens AARC, un zonā ir vienots atkritumu apsaimniekošanas tarifs. VLAAR izveido divus AARC uz sadzīves atkritumu poligona “Getliņi” un sadzīves atkritumu poligona “Brakšķi” bāzes, un kuriem katram ir savs atkritumu apsaimniekošanas tarifs. AARC veido tās pašvaldības, kuras ietilpst vienā atkritumu apsaimniekošanas zonā. Atkritumu apsaimniekošanas reģiona ietvaros esošās pašvaldības var lemt, ka visās zonās nešķirotos atkritumus apsaimnieko viens AARC komersants.

Savukārt, ņemot vērā AAL 8. panta pirmās daļas 3. punktu, VLAAR ietilpstošo pašvaldību kompetencē ir noteikt savas administratīvās teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās. Papildu AAL 18. panta trešā daļa paredz, ka pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas.

Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas zonu dalījumu AAVP2028 2.5.1. apakšsadaļā¹⁴⁰ ir norādīts: ja pilsēta tiek dalīta vairāk nekā divās atkritumu apsaimniekošanas zonās, šķirotu atkritumu savākšanas laukums ierīkojams katrā atkritumu apsaimniekošanas zonā. Šajā kategorijā var tikt iekļautas tādas Latvijas lielās pilsētas kā Rīga, Liepāja, Jelgava un Daugavpils.

Vērtējot VLAARP ietilpstošo pašvaldību pašreizējo iedalījumu atkritumu apsaimniekošanas zonās (3.2. nodaļa), kā arī ņemot vērā, ka vairākas pašvaldības tuvākajā laikā plāno samazināt atkritumu apsaimniekošanas zonu skaitu, secināms, ka būtiskas izmaiņas atkritumu apsaimniekošanas zonu skaitā nebūtu nepieciešamas, jo pašreizējais atkritumu apsaimniekošanas zonu modelis ir uzskatāms par optimālu risinājumu starp iedzīvotāju un attiecīgās pašvaldības vēlmēm un vajadzībām. Tomēr gadījumā, ja VLAARP spēkā esamības laikā tiek konstatēta nepieciešamība samazināt VLAAR esošo pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas zonu skaitu, lai tādējādi nodrošinātu efektīvāku un lietderīgāku resursu izmantošanu, pašvaldības, pieņemot attiecīgo lēmumu, var veikt savas teritorijas sadalījuma atkritumu apsaimniekošanas zonā samazināšanu vai arī pašvaldības, savstarpēji par to vienojoties, var lemt par vairāku pašvaldību administratīvo teritoriju ietveršanu vienā

¹³⁹ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

¹⁴⁰ Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris. <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

atkritumu apsaimniekošanas zonā, bet, vērtējot pašreizējo situāciju, nebūtu nepieciešams samazināt VLAAR pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas zonu skaitu.

Attiecībā uz SN pamatprasībām jānorāda, ka AAL 8. panta pirmās daļas 3. punktā ir norādītas SN par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ietveramās sadaļas: pašvaldības teritorijas daļējums sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai un uzglabāšanai, prasības liela izmēra atkritumu, sadzīvē radušos bīstamo atkritumu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanai, prasības ADV organizēšanai, arī šo atkritumu savākšanas biežumam, un kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu.

Vērtējot VLAARP ietverto pašvaldību spēkā esošo SN par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu redakcijas, secināms, ka ikvienas pašvaldības izdotajos SN ir ietvertas visas nepieciešamās AAL noteiktās SN pamatprasības, kā arī visos pašvaldību SN iekļautās prasības attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nodrošināšanu un iesaistīšanos atkritumu apsaimniekošanas sistēmā ir līdzīgas. Ievērojot iepriekš minēto un ņemot vērā spēkā esošo normatīvo aktu regulējumu, secināms, ka būtiskas izmaiņas attiecībā uz SN pamatprasībām šobrīd nav nepieciešams veikt.

Neraugoties uz iepriekš minēto, SN būtu nepieciešams konkrēti un nepārprotami paredzēt, ka ikviena atkritumu radītāja un valdītāja pienākums ir iesaistīties ADV sistēmā. Proti, Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku 2020.-2027. gadam¹⁴¹ ir norādīts, ka atkritumu pārstrādes būtisks priekšnoteikums ir nodrošināt kvalitatīvu atkritumu dalīto savākšanu un labāka ADV un pārstrāde ļautu samazināt valsts atkarību no importētiem resursiem un ļautu atgriezt materiālu vērtību iekšzemes ekonomikā. MK 2021. gada 26. oktobra noteikumu Nr. 712 "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi" 3. punktā ir norādīti termiņi, kuros pašvaldībām, sadarbojoties ar atkritumu apsaimniekotājiem, ir jāievieš ADV sistēma dažāda veida atkritumiem. Lai veicinātu iedzīvotāju iesaisti ADV sistēmā, tādējādi veicinot aprites ekonomiku un normatīvajos aktos noteikto mērķu izpildi attiecībā uz atkritumu pārstrādes un reģenerācijas apjomiem, SN būtu jāparedz obligāta atkritumu radītāja vai valdītāja dalība ADV sistēmā, proti, prasība, ka attiecīgās pašvaldības iedzīvotāji sāk veikt/piedalīties ADV tīklīdz attiecīgā atkritumu veida ADV sistēma ir ieviesta pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Ņemot vērā, ka saskaņā ar AAL Pārejas noteikumu 61. punktu, kas paredz pienākumu pašvaldībai līdz 2023. gada 31. decembrim pārskatīt un, ja nepieciešams, precizēt SN par atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši AAL 8. panta pirmās daļas 3. punktam, būtu vērtējams arī jautājums par vienotu kritēriju iekļaušanu visu VLAARP iekļauto pašvaldību SN saistībā ar ADV pieejamības nodrošināšanu, īpašu vērību pievēršot tieši bioloģisko ADV infrastruktūras pieejamībai. Kā norādīts citās VLAARP sadaļās, šis atkritumu veids aizņem ievērojamu daļu no nešķirotu sadzīves atkritumu apjoma. Paredzot

¹⁴¹ Ministru kabinets. *Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.-2027. gadam*. 2020.

<https://likumi.lv/ta/id/317168-par-ricibas-planu-parejai-uz-aprites-ekonomiku-20202027-gadam> (skatīts 2023. gada jūlijā).

vienotu, labi izplānotu un visiem iedzīvotājiem pieejamu bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu, vienlaikus nosakot par pienākumu ikvienam atkritumu radītājam iesaistīties minētajā ADV sistēmā, tiktu panākts risinājums attiecībā uz bioloģisko atkritumu nodalīšanu no nešķirotajiem sadzīves atkritumiem jau atkritumu apsaimniekošanas procesa sākuma posmā. Savukārt tas ne tikai sekmētu aprites ekonomiku, bet arī veicinātu sasniegt Eiropas Savienības un nacionālajos normatīvajos aktos noteikto mērķi – samazināt poligonā apglabājamo atkritumu daudzumu un veicināt sadzīves atkritumu pārstrādi, jo, kā norādīts VLAARP iepriekšējās nodaļās, bioloģiskie atkritumi veido aptuveni 34 % no kopējās atkritumu plūsmas un to kvalitatīva pārstrāde nodrošinātu pārstrādes mērķrādītāju pieaugumu līdz 91 780 tonnām 2028. gadā jeb ~ 20% no kopējā mājražotniecību radītā atkritumu apjoma. Papildus apglabātā BNA apjoma samazinājumu nodrošinās mājkompostēšanas veicināšanas pasākumi.

Tāpat pašvaldībām, ņemot vērā AAVP2028 2.5.1. apakšnodaļā norādīto, iespējams, būtu jāvērtē, vai, izstrādājot SN par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nebūtu skaidri jādefinē vienoti kritēriji atkritumu konteineru piekļuves nodrošināšanai. Proti, kā tas ir norādīts AAVP2028, nepieciešams izvērtēt, vai šajā gadījumā nav nepieciešams izstrādāt papildu pakalpojumu izmaksu aprēķina metodiku, ievērojot privātā un publiskā sektora klientu specifiskās vajadzības pakalpojuma saņemšanai. Lai visā Latvijas teritorijā iedzīvotājiem nodrošinātu piemērotu ADV pakalpojumu, ir nepieciešama jauna vai papildu savākšanas infrastruktūra. Lai nodrošinātu skaidrāku izpratni, nepieciešama komunikācija ar iedzīvotājiem, jāattīsta regulāra iedzīvotāju izglītošana par atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem valsts līmenī, kas ļautu paaugstināt konteineros ievietotā materiāla kvalitāti.

VLRAAP spēkā esamības periodā beigsies esošais dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās pašvaldībās (skat. 3.2. nodaļu), kur tas noteikts uz konkrētu laiku. Turpmāka novadu teritoriju dalīšana zonās netiek plānota. Izņēmumu VLAAR veido Rīgas valstspilsēta, kur paredzams arī turpmāks dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās.

11. Izvērtējums par VLRAAP atbilstību normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā un to, kādā veidā plānā iekļautie pasākumi veicinās normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanu

VLRAAP pilnībā atbilst MK noteikumu Nr. 397 nosacījumiem, kas no izstrādātāju puses ir papildināti ar līdz šim nebijušu pieeju – VLRAAP ir iekļauti nosacījumi par AAVP2028 noteikto mērķu ieviešanu reģionālā līmenī (skat. Plāna 5. nodaļu un 10. pielikumu). Tāpat VLRAAP pilnībā atbilst arī citām valstī spēkā esošām atkritumu apsaimniekošanu regulējošām tiesību aktu normām, t.i., AAL un MK noteikumiem, citiem saistītiem likumiem un noteikumu prasībām.

AARC Getliņi plānotie pasākumi ietverti 11. pielikumā un plānā iekļauto pašvaldību plānotie pasākumi – 13. pielikumā. Mērķi, ko paredzēts sasniegt reģionālā līmenī, definēti 10. pielikumā, un VLRAAP 5. nodaļa sniedz ieskatu par mērķa rādītājiem attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu.

Jāņem vērā, ka attiecībā uz ADV ieviešanu pašvaldībās un valsts līmenī noteikto mērķu kaskadēšanu reģiona līmenī VARAM vēl tikai strādā pie MK noteikumu projektiem, tādējādi var veidoties neatbilstības. MK noteikumu izstrādes un apstiprināšanas termiņš ir 2023. gada beigās (līdzīgi kā VLRAAP izstrādes un apstiprināšanas termiņš).

1. pielikums. Savāktais sadzīves atkritumu daudzums pašvaldībās un atkritumu apsaimniekotāji to teritorijās 2021.gadā¹

Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekotājs	Atkritumu klase ²	Klases nosaukums	Daudzums, t
Rīga	SIA Eco Baltia vide	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	68238,04
Rīga	PS Lautus vide	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	29385,93
Rīga	SIA Pilsētvides serviss	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	1964,33
Rīga	SIA Nordic Plast	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	0,24
Rīga	SIA Gofre Baltija	200101	Papīrs un kartons	68,32
Rīga	SIA Gofre Baltija	150102	Plastmasas iepakojums	195,54
Rīga	SIA Gofre Baltija	150101	Papīra un kartona iepakojums	2775,74
Rīga	SIA Priekuļu bloks	150107	Stikla iepakojums	23957,86
Rīga	SIA Ķilupe	200307	Liela izmēra atkritumi	352,63
Rīga	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	10,40
Rīga	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	32,90
Ādažu novads	SIA Eco Baltia vide	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	4045,45
Ādažu novads	SIA Clean R	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	2548,89
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	4885,81
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	17,20
Bauskas novads	SIA Dzīvokļu komunālā saimniecība	200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	1917,38
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200307	Liela izmēra atkritumi	42,64
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200307	Liela izmēra atkritumi	35,42
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150106	Jauktais iepakojums	13,15
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150106	Jauktais iepakojums	399,05
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150107	Stikla iepakojums	263,84
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150107	Stikla iepakojums	14,82
Bauskas novads	SIA Dzīvokļu komunālā saimniecība	150107	Stikla iepakojums	39,62

¹ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

² Ministru kabinets. *Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus Nr. 302.* 2011.

<https://likumi.lv/ta/id/229148-noteikumi-par-atkritumu-klasifikatoru-un-ipasibam-kuras-padara-atkritumus-bistamus> (skatīts 2023. gada jūnijā). Ar * norādītas bīstamo atkritumu klases.

Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekotājs	Atkritumu klase ²	Klases nosaukums	Daudzums, t
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150104	Metāla iepakojums	0,14
Bauskas novads	SIA Dzīvokļu komunālā saimniecība	200101	Papīrs un kartons	12,75
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200102	Stikls	12,52
Bauskas novads	SIA Zemgales EKO	150102	Plastmasas iepakojums	1,46
Bauskas novads	SIA Zemgales EKO	200139	Plastmasa	1,36
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	21,05
Bauskas novads	SIA Vides serviss	170904	Būvniecības atkritumi	624,23
Bauskas novads	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	20,42
Bauskas novads	SIA Vides serviss	191216	Pāršķiroti būvniecības atkritumi	12,52
Bauskas novads	SIA Vides serviss	130205*	Nehlorētas minerālās eļļas	4,21
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas	28,58
Bauskas novads	SIA Vides serviss	170601*	Azbestu saturoši izolācijas materiāli	7,94
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200133*	Baterijas un akumulatori	0,68
Bauskas novads	SIA Vides serviss	160115	Antifrīza šķidrums	0,60
Bauskas novads	SIA Vides serviss	160306	Citi organiskie atkritumi	29,65
Bauskas novads	SIA Vides serviss	160103	Nolietotas riepas	6,16
Bauskas novads	SIA Vides serviss	160107*	Eļļas filtri	2,28
Bauskas novads	SIA Vides serviss	130208*	Citas motoreļļas	0,60
Bauskas novads	SIA Vides serviss	200121*	Luminiscentās spuldzes	0,41
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150202*	Absorbenti, filtru materiāli	0,11
Bauskas novads	SIA Vides serviss	160601*	Svina akumulatori	0,68
Bauskas novads	SIA Vides serviss	150110*	Iepakojums, kurš satur bīstamu vielu atlikumus vai ir ar tām piesārņots	0,91
Ķekavas novads	SIA Clean R	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	7619,48
Ķekavas novads	SIA Ķekavas nami	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	3064,00
Ķekavas novads (Baldone)	Ogres SIA Marss	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	1169,51
Ķekavas novads (Baldone)	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	101.12

Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekotājs	Atkritumu klase²	Klases nosaukums	Daudzums, t
Ķekavas novads	SIA Ķilupe	200307	Liela izmēra atkritumi	116,90
Ķekavas novads (Baldone)	Ogres SIA Marss	150102	Plastmasas iepakojums	13,70
Ķekavas novads (Baldone)	Ogres SIA Marss	150101	Papīra un kartona iepakojums	48,30
Ķekavas novads (Baldone)	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	12,00
Ķekavas novads (Baldone)	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	35,24
Ķekavas novads	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	41,65
Mārupes novads	SIA Eco Baltia vide	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	9282,89
Ogres novads	Ogres SIA Marss	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	1102,69
Ogres novads (Lielvārde)	Ogres SIA Marss	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	267,32
Ogres novads (Ķegums)	Ogres SIA Marss	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	801,95
Ogres novads	SIA Clean R	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	3162,55
Ogres novads	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	117,60
Ogres novads (Ikšķile)	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	39,52
Ogres novads	SIA Ķilupe	200307	Liela izmēra atkritumi	3560,12
Ogres novads	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	651,89
Ogres nov. (Lielvārde)	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	76,20
Ogres novads	Ogres SIA Marss	150101	Papīra un kartona iepakojums	89,70
Ogres novads	Ogres SIA Marss	150102	Plastmasas iepakojums	24,70
Ogres novads (Ķegums)	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	63,06
Ogres novads (Lielvārde)	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	157,50
Ogres novads (Ikšķile)	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	181,20
Ogres novads	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	458,87
Ogres novads (Ķegums)	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	56,76
Ogres novads (Lielvārde)	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	136,07
Ogres novads (Ikšķile)	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	52,53
Ogres novads	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	396,30
Olaines novads	SIA Zemgales EKO	150106	Jauktais iepakojums	89,52
Ropažu novads	SIA Clean R	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	3974,18
Ropažu novads	SIA Eco Baltia vide	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	69,42

Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekotājs	Atkritumu klase²	Klases nosaukums	Daudzums, t
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	3020,59
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	150106	Jauktais iepakojums	142,43
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	150101	Papīra un kartona iepakojums	9,22
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	160103	Nolietotas riepas	18,18
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	150102	Plastmasas iepakojums	2,74
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	200307	Liela izmēra atkritumi	82,15
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	227,43
Ropažu novads	SIA Garkalnes Komunālserviss	190801	Atkritumi no sietiem	4,75
Ropažu novads (Stopiņi)	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	3,12
Salaspils novads	SIA Eco Baltia vide	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	3935,15
Salaspils novads	Ogres SIA Marss	200307	Liela izmēra atkritumi	132,10
Salaspils novads	SIA Ķilupe	200307	Liela izmēra atkritumi	110,18
Salaspils novads	Ogres SIA Marss	170904	Būvniecības atkritumi	41,16
Salaspils novads	SIA Ķilupe	170904	Būvniecības atkritumi	33,10
Siguldas novads	SIA Clean R	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	1967,85
Siguldas novads	PSIA Jumis	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	4810,00
Siguldas novads	SIA ZAAO	200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	2493,11

2. pielikums. Pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās – paraugs

1. Atkritumu apsaimniekošanas organizēšana pašvaldības teritorijā, atbilstība normatīvajiem aktiem

Pašvaldības daļējums atkritumu apsaimniekošanas zonās (norādīt zonas, to daļējuma termiņus)		Atkritumu apsaimniekotājs, norādot pa zonām (ja atbilstoši)	Ar atkritumu apsaimniekotāju noslēgtā līguma termiņš
Zona	Termiņš		

2. Sadzīves atkritumu (SA)* daudzums pašvaldības teritorijā 2021. un 2022. gadā, tonnas

Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Savāktie SA		Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie SA		Pārstrādei nodotie SA		Reģenerācijai nodotie SA		Apglabāšanai nodotie SA	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022

***Sadzīves atkritumi (SA):** ir norādīti Atkritumu apsaimniekošanas likuma (AAL) 1.panta 3.punktā (**sadzīves atkritumi** — nešķiroti atkritumi un dalīti savākti atkritumi no mājāsaimniecībām, tai skaitā papīrs un kartons, stikls, metāli, plastmasa, bioloģiskie atkritumi, koksne, tekstilmateriāli, iepakojums, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi, bateriju un akumulatoru atkritumi, liela izmēra atkritumi, tostarp matračī un mēbeles, kā arī nešķiroti atkritumi un no citiem avotiem dalīti savākti atkritumi, kuru īpašības un sastāvs ir līdzīgs atkritumiem no mājāsaimniecībām. Par sadzīves atkritumiem neuzskata atkritumus no ražošanas, lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības, septiskajām tvertnēm un notekūdeņu kanalizācijas tīkla un attīrīšanas, tai skaitā notekūdeņu dūņas, nolietotus transportlīdzekļus vai būvdarbos un būvju nojaukšanas procesā radušos atkritumus.)

3. **Atkārtotai izmantošanai*** savāktie un nodotie materiālu daudzumi pašvaldības teritorijā 2021., 2022.gadā, tonnas

SA materiālu veidi	Savāktie materiāli		Nodotie materiāli	
	2021	2022	2021	2022
Būvgruži (no mājsaimniecībām)				
Lielgabarīts (mēbeles, matračī u.c.)				
Tekstilpreces				
Sadzīves priekšmeti				
Pārtika				
Elektriskās un elektroniskās iekārtas				
Citi (norādīt, kādi)				

***Atkārtota izmantošana:** ir definēta AAL 1.panta 16.punktā (**atkārtota izmantošana** — jebkura darbība, kuras rezultātā produktus vai to sastāvdaļas, kas nav atkritumi, izmanto vēlreiz tādā pašā nolūkam, kādam tie bija paredzēti). Informācija sniedzama par tiem SA materiālu veidiem, kas norādīti tabulā. Aizpildot norādīt atkritumu klases.

4. **Dalīti vāktu atkritumu (DVA) apsaimniekošana** pašvaldību teritorijā 2021. un 2022. gadā, tonnas (no kopējā SA daudzuma)

DVA veids	Savāktie DVA		Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie DVA		Pārstrādei nodotie DVA		Reģenerācijai nodotie DVA	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Iepakojums								
Citi DVA veidi								

5. **Atkritumu dalītās vākšanas nodrošinājums** pašvaldības teritorijā (nododamo atkritumu veidiem un pieņemto atkritumu daudzumam veidot jaunas rindas)

Pakalpojuma veids	Skaitis pašvaldības teritorijā	Apkalpoto iedzīvotāju skaits		Pieņemto atkritumu daudzums, tonnas	
		2021	2022	2021	2022
Dalītās vākšanas laukumi					
- iepakojums					
- bioloģiskie atkritumi					
- sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces					
- tekstils					
- cits (norāt, kādi)					
Dalītās vākšanas punkti					
- iepakojums					
- bioloģiskie atkritumi					
- sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)					
- tekstils					
- cits (norāt, kādi)					
Dalītās vākšanas maršruti					
- iepakojums					
- bioloģiskie atkritumi					

7. **Pašvaldību plānotie atkritumu apsaimniekošanas pasākumi** Viduslatvijas reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna darbības laikā (2023.-2028.gadā), sniegt īsu aprakstu

Nr.	Pasākums	Pasākumu skaits	Pasākumu ieviešanas laika grafiks	Plānotās izmaksas, EUR	Identificētie finansējuma avoti, %	Atbildīgais par ieviešanu
1.1.	Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana					
1.2.	Lietu un mantu apmaiņas centri pašvaldību teritorijā					
2.1.	Atkritumu dalītās vākšanas punktu skaita palielināšana					
2.2.	Atkritumu dalītās vākšanas laukumu skaita palielināšana					
2.3.	Atkritumu dalītās vākšanas maršrutu izveide					
2.4.	Pazemes un viedās atkritumu savākšanas sistēmas					
3.1.	Atkritumu pārstrādes pasākumi					
3.2.	Atkritumu reģenerācijas pasākumi					

8. Pašvaldību redzējums / viedoklis / ierosinājumi par to, **kas būtu iekļaujams Viduslatvijas reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plānā**, lai uzlabotu atkritumu apsaimniekošanas situāciju un virzītos uz valstī noteikto atkritumu apsaimniekošanas mērķu sasniegšanu

3. pielikums. Pašvaldību anketās sniegto datu apkopojums par sadzīves atkritumu daudzumiem 2021. un 2022. gads, t³

Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Savāktie SA		Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie SA		Pārstrādei nodotie SA		Reģenerācijai nodotie SA		Apglabāšanai nodotie SA	
		2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
	RĪGAS VALSTSPILSĒTA										
150101	Papīra un kartona iepakojums	195.35				195.35					
150102	Plastmasas iepakojums	33.57	3.14	3.14	3.14	32.37	2.04	1.2	1.09		
150103	Koka iepakojums	84.63				84.63					
150105	Kompozītmateriālu iepakojums	1.79								1.79	
150106	Jauktais iepakojums	16115.58	21170.91	14806.8	18564.17	15404.6	18765.28	710.98	2405.59		
150107	Stikla iepakojums	7250.15	8472.56	6927.35	7861.51	7250.15	8472.56				
200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	188593.5	182794.49							188594	182794
200303	Ielu tīrīšanas atkritumi	133.94	30.11							133.94	30.11
200399	Citur neminēti sadzīves atkritumi	11.91	7.54							11.91	7.54
200111	Tekstilizstrādājumi	282.5	397.33	282.5	372.13	282.5	397.33				
200108	Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi	17.24	180.76		115.7		115.7			17.24	65.06
200109	Mājsaimniecību, restorānu, sabiedriskās ēdināšanas iestāžu un mazumtirdzniecības telpu pārtikas atkritumi un citi tiem pielīdzināmi pārtikas ražošanas atkritumi	10.25								10.25	
200110	Drēbes		0.16								0.16
200125	Pārtikas eļļa un tauki	0.04	0.08							0.04	0.08
200140	Metāli	3.82	2.47		2.47	3.82	2.47				
200141	Skursteņu tīrīšanas atkritumi										
200199	Citi šīs grupas atkritumi	198.14	275.49							198.14	275.49

³ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

200134	Baterijas un akumulatori, kuri neatbilst 200133 klasei	15.76	22.86	15.76	22.86	15.76	22.86				
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	227.02	314.646	227.02	314.46	227.02	314.646				
200138	Koksne, kas neatbilst 200137 klasei	65.9	69.85		18.49	65.9	69.85			10.2	3.22
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	2550.99	4452.37	157.75		703.77	637.4			1847.22	2468.57
200202	Augsne un akmeņi	1.3								1.3	
200203	Citi bioloģiski nenoārdāmi atkritumi	7.14								7.14	
200307	Liela izmēra atkritumi	8588.95	10337.7	613.69	2286.95	766	2581.49			7822.95	7756.21
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	103.52	814.62	6.3	333.64	103.52	155.98				358.64
	ĀDAŽU NOVADS										
150106	Jauktais iepakojums	342.58	482.23	342.58	482.23	333.09	543.14	9.48	29.09		
150107	Stikla iepakojums	155.04	193.68	155.04	193.68	155.04	193.68				
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	8005.82	7873.52							8005.82	7873.52
200140	Metāli		1.6		1.6		1.6				
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	7.31	11.63	7.31	11.63	7.31	11.63	0	0	0	0
200138	Koksne, kas neatbilst 200137 klasei										
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	613.82	583.32	0	12.98	0	12.98	0	0	613.82	570.34
200307	Liela izmēra atkritumi	36.52	62.7	0	12.98	0	12.98	0	0	36.52	21.56
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	14.24	12.52	1.34	0.93	1.34	0.93	0	0	12.9	11.59
200111	Tekstilizstrādājumi	70.05	92.45	70.05	92.45	70.05	92.45	0	0	nav datu	nav datu

200140	Metāli	11.68	11.68								
200134	Baterijas un akumulatori, kuri neatbilst 200133 klasei	0.13	0.13								
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	16.22	21.27				5.05				
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi		34.36				34.36				
200307	Liela izmēra atkritumi	163.66	334.81			29.06	217.67				
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei (Ogres SIA Marss)	76.89	97.66								
	MĀRUPES NOVADS										
150106	Jauktais iepakojums	1667.76	1704.16	1667.76	1704.16	1667.76	1704.16	nav datu	nav datu	0	0
150107	Stikla iepakojums	529.68	520.98	529.68	520.98	529.68	520.98	0	0	0	0
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	9282.89	9489.84	0	0	0	0	0	0	9282.89	9489.84
200111	Tekstilizstrādājumi	52.5	112	52.5	112	52.5	112	0	0	nav datu	0.26
200134	Baterijas un akumulatori, kuri neatbilst 200133 klasei	0.3	0.5	0.3	0.5	0.3	0.5	0	0	0	0
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	50.56	34.65	50.56	34.65	50.56	34.65	0	0	0	0
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	385.01	403.89	0	0	0	0	0	0	385.01	403.89
200307	Liela izmēra atkritumi	169.75	130.17	0	0	0	0	0	0	169.75	130.17
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	0	33.06	0	0	0	0	0	0	0	33.06
	OLAINES NOVADS										
150106	Jauktais iepakojums					201.76	191.28				
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	5519.44	5509.41							5519.44	5509.41

200302	Tirgus atkritumi										
200303	Ielu tīrīšanas atkritumi	0	8.64							0	8.64
200399	Cituro neminēti sadzīves atkritumi										
200102	Stikls	3.53	0							3.53	0
200140	Metāli	2.41				2.41	5.015				
200199	Citi šīs grupas atkritumi	22.71	15.45							22.71	15.45
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	42.95	0.35			119.24				42.95	0.35
200307	Liela izmēra atkritumi	2137.76	1557.25							2137.76	1557.25
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei										
	ROPAŽU NOVADS										
150101	Papīra un kartona iepakojums	88.5	88.3	88.5	88.3	88.5	88.3				
150102	Plastmasas iepakojums	20.72	11.95	20.72	11.95	20.72	11.95				
150106	Jauktais iepakojums	289.27	317.2	289.27	317.2	101.24	114.58	180.02	202.61		
150107	Stikla iepakojums	231.04	177.46	231.04	177.46	231.04	177.46				
150109	Auduma iepakojums										
200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	5923.14	6571.89	1948.96	2351.23		2351.23			5923.14	4220.66
200102	Stikls										
200108	Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi		32.75		32.75		32.75				
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	5.7	6.3	5.7	6.3		6.3			5.7	
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	167.98	160.19	167.98	160.19	3.02	160.98			164.96	
200307	Liela izmēra atkritumi	94.68	193.75	94.68	193.75	94.68	83.05			68.9	
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	454.33	466.73	454.33	466.73		466.73			454.33	

SALASPILS NOVADS											
150106	Jauktais iepakojums	342.91	631.3	342.91	631.3	342.91	631.3	nav datu	nav datu	0	0
150107	Stikla iepakojums	153.56	132.43	153.56	132.43	153.56	132.43	0	0	0	0
200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	6477.95	6849.22	0	0	0	0	0	0	6477.95	6849.22
200111	Tekstilizstrādājumi	157.44	194.56	157.44	194.56	157.44	194.56	0	0	nav datu	nav datu
200139	Plastmasa	0	2.58	0	2.58	0	2.58	0	0	0	0
200140	Metāli	0	3.34	0	3.34	0	3.34	0	0	0	0
200134	Baterijas un akumulatori, kuri neatbilst 200133 klasei	0.44	0.51	0.44	0.51	0.44	0.51	0	0	0	0
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	21.3	16.22	21.3	16.22	21.3	16.22	0	0	0	0
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	3.1	7.56	0	0	0	0	0	0	3.1	7.56
200307	Liela izmēra atkritumi	429.28	126.31	0	0	0	0	0	0	429.28	126.31
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	171.3	50.55	0	0	162.36	35.5	0	0	8.94	15.05
SIGULDAS NOVADS											
150102	Plastmasas iepakojums	17.99	40.46			17.04	35.65				
150106	Jauktais iepakojums	1,051.4	909.23	122.14	72.76	957.54	838.47	85.5	47.29	12.27	20.511
150107	Stikla iepakojums	555.48	489.728	69.9	28.14	580.02	490.558			8.6	0
	Stikls										
200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	7,729.4	6,154.15			4810	4410.32	480.8	917.35	2,389.23	1,235.209
200108	Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi	-	113.48			-	113.48				
200111	Tekstilizstrādājumi	59.701	85.642			64.801	82.822				
200136	Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	35.984	34.597			37.654	25.117				
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	326.64	368.99		8.78	309.39	362.75	17.25	6.24		
200307	Liela izmēra atkritumi	1109.18	630.16	2.57	8.86	2.57		60.79	52.86	919.74	582.157

4. pielikums. Darbības ar sadzīves atkritumiem pašvaldību teritorijā 2021. - 2022. gadā, t⁴

Pašvaldība	Savāktie SA		Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie SA		Pārstrādei nodotie SA		Reģenerācijai nodotie SA		Apglabāšanai nodotie SA	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Rīgas valstspilsēta	224493	229347.09	23040.32	29895.52	25135.39	31537.606	712.18	2406.68	198655.7	193760
Ādažu novads	9246	9316.84	576.94	811.67	567.45	872.58	9.48	29.09	8669.06	8477.01
Bauskas novads	6428.22	8901.42				31.47	1541.42	1352.9	4886.8	7517.05
Ķekavas novads	9402.04	9814.71			152.22	827.91	113.51	205.01	761.48	7224.86
Mārupes novads	12143.48	12429.25	2300.8	2372.29	2300.8	2372.29			9842.68	10057.22
Ogres novads	29529									

⁴ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

Olaines novads	7728.8	7091.1			323.41	196.295			7726.39	7091.1
Ropažu novads	7275.36	8026.52	3301.18	3805.86	539.2	3493.33	180.02	202.61	6617.03	4220.66
Salaspils novads	7757.28	8014.58	675.65	980.94	838.01	1016.44			6919.27	6998.14
Siguldas novads	11821.54	9462.627	194.61	158.76	7455.675	6733.967	690.03	1119.14	3459.2	2403.308
Kopā (bez OGRES)	296295.7	302404.1	30089.5	38025.04	37312.16	47081.89	3246.64	5315.43	247537.6	247749.3

5. pielikums. Iegūtie dati par dalīti vākto atkritumu (DVA) apjomiem 2021.-2022.gadā, t⁵

Pašvaldība	2021.gads					2022.gads			
	DVA klase	Savāktie DVA	Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie DVA	Pārstrādei nodotie DVA	Reģenerācijai nodotie DVA	Savāktie DVA	Pārstrādei un reģenerācijai sagatavotie DVA	Pārstrādei nodotie DVA	Reģenerācijai nodotie DVA
Rīgas valstspilsēta	150102 Plastmasas iepakojums	33.57	3.44	32.37	1.2	3.14	3.14	3.14	
	150101 Papīra un kartona iepakojums	195.35		195.35					
	150107 Stikla iepakojums	7122.7	6927.35	7122.7		7861.51	7861.51	6651.41	1210.1
	150104 Metāla iepakojums	3.82		3.82					
	150103 Koka iepakojums	84.63		84.63					
	150106 Jauktais iepakojums	14084.2	12775.43	14084.2		21170.91	18564.17	16359.72	4811.19
	200111 Tekstilizstrādājumi	282.5	282.5	282.5		397.33	372.13	397.33	
	200108 Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi	12.4		12.4		117.01	115.7	1158.31	
	200113 Šķīdinātāji	2.233		2.233		1.32		1.32	
	200121 Luminiscētas spuldzes un citi dzīvsudrabu saturoši atkritumi	15.506		15.506		15.9		13.2	

⁵ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

200133 Baterijas un akumulatori, kas iekļauti 16 06 01, 16 06 02 vai 16 06 03 klasē, un nešķirotas baterijas un akumulatori, kas satur šīs baterijas	5.579		5.579		5.573	0.08	5.573	
200135 Bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121 un 200123 klasei	0.95		0.95		0.201		0.201	
200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	227.02	227.02	227.02		313.366	313.18	313.366	
150110 Iepakojums, kurš satur bīstamu vielu atlikumus vai ir ar tām piesārņots	3.017		101.0388		2.801		2.801	
170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	103.52	6.3	103.52		814.62	333.64	455.98	

	Citi (nav norādīti, kādi)	101.0388		89.903		96.177		86.56	
Ādažu novads	150107 Stikla iepakojums	155.04	155.04	155.04		193.68	193.68	193.68	
	150106 Jauktais iepakojums	342.58	342.58	333.09		582.23	582.23	582.23	
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	14.24	1.34	1.34		12.52	0.93	0.93	
	200111 Tekstilizstrādājumi	70.05	70.05	70.05		92.45	92.45	92.45	
	200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	7.31	7.31	7.31		11.63	11.63	11.63	
	Bauskas novads	150107 Stikla iepakojums	289.6			289.6	334.86		
	200102 Stikls	12.86			12.86				
	150104 Metāla iepakojums	1.4			1.4				
	150106 Jauktais iepakojums	434.75			434.75	517.15			517.15
	200111 Tekstilizstrādājumi	6.8			6.8	20.94			20.94
	200121 Luminiscentās spuldzes un citi	0.407			0.56	0.3			0.59

	dzīvsudrabu saturoši atkritumi								
	160601 Svina akumulatori	0.684			1.02	1.1495			1.1
	150110 Iepakojums, kurš satur bīstamu vielu atlikumus vai ir ar tām piesārņots	0.9			0.9	0.26			0.26
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	624.98			624.98	215			213
	191216 Šķiroti būvgruži	12.52			12.52				
	200307 Lielgabarīta atkritumi	93.04			93.04	65.37			65.37
	160103 Riepas	51.5			51.5	32.8			32.8
	150202 Absorbentu filtri, lupatas	0.11			0.255				
	160107 Izlietoti eļļas filtri	2.28			2.59	2.7			1.85
	130208 Atstrādātas motoreļļas	0.6			0.6				
	130205 Atstrādātas motoreļļas	4.206			6.545	5.78			5.2
	160603 Baterijas	0.68			0.3				
	160115 Dzesēšanas šķidrums	0.6			0.6				
	160306 Ražošanas atkritumi	29.65			29.65	29.64			29.64
	170605 Azbests	7.94			7.94	3.84			3.84

	200201 Parku, dārzu bioloģiskie atkritumi	36			36	24.58			24.58
	200102 Logu stikls	12.86			12.86				
	160210 Elektronika	29.04			29.04	29.37			29.37
Ķekavas novads	150107 Stikla iepakojums	62.04	62.04	62.04		190.10		190.10	
	150106 Jauktais iepakojums	174.64	174.64	61.12	113.51	585.74		380.73	205.01
	200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei					5.05		5.05	
	150110 Iepakojums, kurš satur bīstamu vielu atlikumus vai ir ar tām piesārņots	0.10	0.10	0.10		0.10	0.10	0.10	
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	76.89	76.89	76.89		91.66	91.66	91.66	
	200108 Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi					34.36		34.36	
Mārupes novads	150107 Stikla iepakojums	529.68	529.68	529.68		520.98	520.98	520.98	

	150106 Jauktais iepakojums	1667.76	1667.76	1667.76		1704.16	1704.16	1704.16	
	200111 Tekstilizstrādājumi	52.5	52.5	52.5		112	112	112	
	200108 Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi	5.03							
	200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	50.56	50.56	50.56		34.65	34.65	34.65	
Olaines novads	150107 Stikla iepakojums	120				118			
	150106 Jauktais iepakojums	130				141			
Ropažu novads	150107 Stikla iepakojums	183.08	183.08	183.08		110.7	110.7	110.7	
	150106 Jauktais iepakojums	289.27	289.27	101.24	180.02	311.72	311.72	109.1	202.61
	200108 Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi					32.75	32.75	32.75	
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	454.33	454.33	454.33	0	466.73	466.73	466.73	0

	160103 Nolietotas riepas	11.6	11.6	11.6		11.85	11.85	11.85	
Salaspils novads	150106 Jauktais iepakojums	342.91	342.91	342.91		631.3	631.3	631.3	
	200111 Tekstilizstrādājumi	157.44	157.44	157.44		194.56	194.56	194.56	
	200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	21.3	21.3	21.3		16.22	16.22	16.22	
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	8.94				15.05			
Siguldas novads	150102 Plastmasas iepakojums	17.99	0	17.04	0	40.46	0	35.92	0
	150107 Stikla iepakojums	555.48	69.9	580.02	0	489.728	28.14	490.558	0
	150106 Jauktais iepakojums	1,051.66	122.14	957.54	85.5	909.23	72.76	813	72.76
	200102 Stikls					6.2		6.2	
	200111 Tekstilizstrādājumi	59.701	0	64.801	0	85.642	0	82.822	0
	200110 Drēbes	0.73		0					
	200201 Bioloģiski noārdāmi atkritumi	326.64	0	309.39	17.25	368.99	8.78	362.75	6.24
	200121 Luminiscentās	0.575	0	0.685	0	0.81	0	0.75	0

	spuldzes un citi dzīvsudrabu saturoši atkritumi								
	200123 Hlorfluorūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas	35.25	0	32.77	0	24.98	0	22.64	0
	200133 Baterijas un akumulatori, kas iekļauti 16 06 01, 16 06 02 vai 16 06 03 klasē, un nešķirotas baterijas un akumulatori, kas satur šīs baterijas	1.616	0	1.286	0	0.511	0	0.831	0
	200135 Bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121 un 200123 klasei	14.44	0	14.63	0	14.19	0	7.69	0
	200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei	35.984	0	37.654	0	35.037	0.44	25.557	0
	150110 Iepakojums, kurš satur bīstamu vielu	0.2	0	0.2	0	0.18	0	0.18	0

	atlikumus vai ir ar tām piesārņots								
	170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	154.09			42.1	163.49	40.22		104.58

6. pielikums. *Iegūtie dati par atkritumu dalītās vākšanas (ADV) nodrošinājumu pašvaldības teritorijā 2021. un 2022. gadā, apmeklētāju skaits un t⁶*

Pakalpojuma veids	Skaits pašvaldības teritorijā	Pieņemto atkritumu daudzums, tonnas		Apkalpoto iedzīvotāju skaits	
		2021	2022	2021	2022
Rīgas valstspilsēta, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem⁷ – 10					
DV punkti	33	237.5238	331.94	-	-
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	3128	109.2	210.048	-	-
bioloģiskie atkritumi	703			-	-
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	153	128.3238	121.892	-	-
tekstils	49			-	-
DV maršruti	4787	32073.8438	32388.942	3180	3913
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	7	27583.25	17823.83	2644	3047
bioloģiskie atkritumi	1	3776.97	13635.27	311	356
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	154	398.1038	519.212	225	510
tekstils	1	282.5	372.83		
cits (būvgruži ar piejaukumu)		33.02	33.02		
riepas			4.78		
Pazemes un viedās DV sistēmas, savākto atkritumu veidi	6	0	0	0	0
Ādažu novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – 10					
DV laukumi	1	54.11	105.47		

⁶ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

⁷ skalā 1 līdz 10, kur 1 nozīmē pakalpojums pieejams mazāk kā 10 % lietotājiem un 10 nozīmē, ka pakalpojums ir pieejams 100% lietotājiem

tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	1	22.63	21.25	nav datu	nav datu
bioloģiskie atkritumi	0	0	0	0	0
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces	1	6.7	54.11	nav datu	nav datu
tekstils	1	1.05	1.95	nav datu	nav datu
cits - lielgabariņa atkritumi	1	23.73	28.16	430	444
cits - stikls	1	0.29	0.59	2	7
cits - plastmasa	1	0	0.4	0	50
cits - papīrs un kartons	1	0.08	1.84	16	125
DV punkti (Carnikava)	12				
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		41.34	43.19		
DV punkti (Ādaži)					
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	Ir 260 adreses, kur vismaz 1 šķiroto atkritumu konteiners un 54 publisko šķirošanas punktu adreses	nav datu	nav datu		
bioloģiskie atkritumi	Bija 64 adreses pirms publisko konteineru novākšanas	nav datu	nav datu		
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	1 mazās elektronikas un bateriju kaste	nav datu	nav datu		
tekstils	13	70.05	92.45		
cits (norādīt, kādi)					
DV maršruti (Ādaži)	5	1145.18	1286.45		
tajos savākto atkritumu veidi:					

iepakojums	4	453.75	619.16	220	348
bioloģiskie atkritumi	1	613.82	570.34	18	20
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	1	7.56	4.5	nav datu	nav datu
tekstils	1	70.05	92.45	nav datu	nav datu
Bauskas novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – 3					
DV laukumi	2	562.27	313.54	4110	4530
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		27.97	28.64	1200	1500
bioloģiskie atkritumi		12	8	70	100
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces		111.5	90.8	2000	2000
tekstils		6.8	5.2	100	100
lielgabari		62.4	30.8	700	800
būvgruži		341.6	150.1	40	30
DV punkti	138	800.68	695.14		
iepakojums		696.84	621.47		
bioloģiskie atkritumi		0	6.58		
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)		7.6	10.4		
tekstils		0	15.74		
lielgabari		25.44	30.25		
būvgruži		70.8	10.7		
DV maršruti	Nav norādīts	290.46	87.96	400	365
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		12.4	14.8	200	200
bioloģiskie atkritumi		24	10	30	30

sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)		23.76	4.64	100	80
tekstils		0	0	0	0
lielgabarīts		5.2	4.32	40	40
būvgruži		225.1	54.2	30	15
Ķekavas novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem SIA CleanR – 9, Ogres SIA Marss – 7					
DV laukumi	1	300.26	331.05	0	0
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		64.91	64.91		
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces		29.25	29.25		
lielgabarīts		101.12	117.14		
metāli		11.68	11.68		
būvniecības atkritumi		76.89	91.66		
nolietotas riepas		10.91	10.91		
eļļas		5.5	5.5		
DV punkti	16				
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		51.62	52.19		
Mārupes novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – 10					
DV punkti					
tajos savākto atkritumu veidi:					
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	Pašlaik 5 adresēs izvietotas mazās elektronikas un bateriju savākšanas kastes	0.7	0.9		
tekstils		52.5	112		
DV maršruti	11	2714.52	2800.28		
tajos savākto atkritumu veidi:					

iepakojums	6	2197.44	2225.14	3563	3956
bioloģiskie atkritumi	1	390.04	403.89	174	241
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)	3	74.54	59.25	nav datu	nav datu
tekstils	1	52.5	112	nav datu	nav datu
Pazemes un viedās DV sistēmas, savākto atkritumu veidi	1				
Olaines novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – 7					
DV punkti	51	0	0		
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	40				
bioloģiskie atkritumi	5				
tekstils	5				
DV maršruti	1				
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums	1				
Ropažu novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – nav sniegts					
DV laukumi	1	72.355	50.167	0	0
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		16.177	18.58		
bioloģiskie atkritumi		1.95	0.36		
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces		5.088	2.827		
cits (norādīt kāds)		42.769	22.275		
cits (norādīt kāds)		6.371	6.125		
DV punkti	10	18.78	24.178		
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		17.75	19.89		
bioloģiskie atkritumi		1.03	4.288		

Salaspils novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – 7					
DV laukumi	1	372.53	345.92		
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		25.54	29.56	nav datu	nav datu
bioloģiskie atkritumi		57.45	23.57	653	412
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces		266.12	254.91	879	621
tekstils		3.15	7.8	nav datu	nav datu
cits - lielgabariņa atkritumi		20.27	30.08	314	234
cits- būvgruži		13.29	24.9	105	162
cits- stikls		10.63	1.82	56	23
DV punkti					
tajos savākto atkritumu veidi:					
tekstils		157.44	194.54		
DV maršruti	5	663.71	969.73		
tajos savākto atkritumu veidi:					
iepakojums		496.47	763.73	204	255
bioloģiskie atkritumi		3.1	7.56	1	5
sadzīves bīstamie atkritumi / videi kaitīgas preces (piemēram, baterijas, neizlietotie medikamenti u.c.)		6.7	3.9	nav datu	nav datu
tekstils		157.44	194.54	nav datu	nav datu
Siguldas novads, vērtējums par dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību lietotājiem – vērtējums pa zonām no 6 līdz 9					
DV laukumi	2	283.7889	261.825	2920	3140
tajos savākto atkritumu veidi:					
Iepakojums (CleanR)		15.345	13.754		
150104 Metāla iepakojums		0.8257	0		
150107 Stikla iepakojums		29.335	27.812		
170202 Stikls			6.747		
200110 Drēbes		3.96			
200111 Tekstilizstrādājumi		3.1282	3.672		

200307 Liela izmēra atkritumi		6.5	15.848		
200201 Bioloģiskie atkritumi		0.733	2.254		
170107 Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi		9.5	21.465		
<i>170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei</i>		17.75	19.838		
Atsev. savāktie atkr. veidi (ZAAO)		0.625	2.832		
160103 Nolietotas riepas		85.13	63.942		
200121 Luminiscentās spuldzes un citi dzīvsudrabu saturoši		0.595	0.815		
200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei		36.005	30.517		
200135 Bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas		14.391	10.365		
200123 Hlorfluorūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas		35.25	21.88		
200133 Baterijas un akumulatori		1.611	0.509		
130208 Citas motoreļļas, pārneseļļas, smēreļļas		2.3	2.614		
130205 Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārneseļļas un smēreļļas		0	0.11		
160213 Nederīgas iekārtas, kuras satur citus bīstamus komponentus		0.05	0.03		
160107 Eļļas filtri		0.07	0.14		
150110 Iepakojums, kurš satur bīstamu vienu atlikumu vai ir ar tām piesārņots		0.2	0.18		
080111 Organiskos šķīdinātājus vai citas bīstamas vielas saturošu krāsu un laku atkritumi		0.3	0.25		
DV punkti	104	605.7238	567.343		
tajos savākto atkritumu veidi:					
Iepakojums (CleanR)		165.18	100.9		
150107 Stikla iepakojums		365.303	283.403		

150106 Jauktais iepakojums		158.743	172.538		
200111 Tekstilizstrādājumi		57.1878	81.982		
200201 Bioloģiskie atkritumi			8.78		
DV maršruti	9	1027.326	871.67		
tajos savākto atkritumu veidi:					
170904 Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei		1.34	50.66		
150106 Jauktais iepakojums		643.216	552.838		
150107 Stikla iepakojums		25.899	65.568		
150102 Plastmasas iepakojums		27.903	51.315		
150101 Papīra un kartona iepakojums		0.019			
200101 Papīrs un kartons		1.96	1.537		
200108 Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi			113.48		
200201 Bioloģiski noārdāmi atkritumi		309.39	91.49		
200136 Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei		2.472	4		
200135 Bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas		0.962	5.525		
160103 Nolietotas riepas		15.48	0		
200133 Baterijas un akumulatori		0.025			
170605 Azbestu saturoši būvmateriāli		41.1	30.83		
Pazemes un viedās DV sistēmas, savākto atkritumu veidi	18	136.26	158.22		
tajos savākto atkritumu veidi:					
150106 Jauktais iepakojums		71.01	81.31		
150107 Stikla iepakojums		65.25	76.91		

7. pielikums. Poligonā Getliņi apglabātie atkritumi 2021. gadā (kodi D1; D5⁸), t⁹

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
150203	Absorbenti, filtru materiāli, slaucīšanas materiāls un aizsargtērpi, kuri neatbilst 150202 klasei	408.07
040222	Apstrādātu tekstilšķiedru atkritumi	75.88
050117	Asfalts (bitumens)	0.16
170302	Asfaltu saturoši maisījumi, kuri neatbilst 170301 klasei	5.40
190801	Atkritumi no sietiem	1708.99
190802	Atkritumi no smilšu uztvērējiem	1358.49
180104	Atkritumi, kuru savākšanai un apglabāšanai nav nepieciešami infekcijas novēršanas pasākumi (piemēram, veļa, vienreizējas lietošanas apģērbs, autiņi, autiņbikses)	4.55
191212	Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi (arī materiālu maisījumi), kuri neatbilst 191211 klasei	1664.43
191212	Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi (arī materiālu maisījumi), kuri neatbilst 191211 klasei	52973.63
150109	Auduma iepakojums	322.64
200202	Augsne un akmeņi	1.30
170504	Augsne un akmeņi, kas neatbilst 170503 klasei	15.0
160106	Automašīnu vraki, kuri nesatur šķidrums un citus bīstamus komponentus	74.47

⁸ Ministru kabinets. *Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem Nr. 319*. 2011. gada 26. aprīlis.

<https://likumi.lv/ta/id/229378-noteikumi-par-atkritumu-regeneracijas-un-apglabšanas-veidiem> (skatīts 2023. gada jūnijā).

⁹ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. *Valsts statistiskā pārskata "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" kopsavilkums par 2021.g.* Rīga: LVĢMC, 2022.

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
170107	Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi, kuri neatbilst 170106 klasei	358.30
170101	Betons	23.33
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	4072.96
191213	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	13.79
170802	Būvmateriāli uz ģipša bāzes, kuri neatbilst 170801 klasei	74.04
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	22206.73
010306	Citi atlikumi, kuri neatbilst 010304 vai 010305 klasei	73.18
101310	Citi azbestcimenta ražošanas atkritumi, kuri neatbilst 101309 klasei	0.89
200203	Citi bioloģiski nenoārdāmi atkritumi	7.14
101311	Citi kompozītu cementa materiāli, kuri neatbilst 101309 vai 101310 klasei	7.96
160306	Citi organiskie atkritumi, kuri neatbilst 160305 klasei	29.65
030199	Citi šīs grupas atkritumi	105.29
020399	Citi šīs grupas atkritumi	130.71
160199	Citi šīs grupas atkritumi	31.65
030399	Citi šīs grupas atkritumi	12.09
200199	Citi šīs grupas atkritumi	545.90
010399	Citi šīs grupas atkritumi	44.61

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
020199	Citi šīs grupas atkritumi	259.92
020299	Citi šīs grupas atkritumi	0.21
020499	Citi šīs grupas atkritumi	0.27
010499	Citi šīs grupas atkritumi	0.96
120199	Citi šīs grupas atkritumi	52.85
080499	Citi šīs grupas atkritumi	0.77
200399	Citur neklasificēti sadzīves atkritumi	11.91
160222	Citur neminēti komponenti	34.03
101105	Daļiņas un putekļi	1.36
170103	Flīzes, kārniņi un keramika	0.13
200303	Ielu tīrīšanas atkritumi	133.94
170604	Izolācijas materiāli, kuri neatbilst 170601 un 170603 klasei	20.41
150106	Jauktais iepakojums	2194.08
190203	Jaukti atkritumi, kuri nesatur bīstamos atkritumus	292.49
101208	Keramikas izstrādājumu, ķieģeļu, flīžu un celtniecības produktu atkritumi (pēc termiskās apstrādes)	8.21
150103	Koka iepakojums	2.22

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
170201	Koks	0.33
191207	Koksne, kas neatbilst 191206 klasei	2.40
200138	Koksne, kas neatbilst 200137 klasei	10.20
040209	Kompozītmateriālu (piemēram, impregnētie audumi, elastomēri, plastomēri) atkritumi	23.91
150105	Kompozītmateriālu iepakojums	1.79
101003	Krāsns pelni	615.45
080112	Krāsu un laku atkritumi, kuri neatbilst 080111 klasei	14.21
100101	Kurtuvju pelni	325.45
200307	Liela izmēra atkritumi	22761.12
080410	Līmju un tepju atkritumi, kuri neatbilst 080409 klasei	121.05
120102	Melno metālu putekļi un cietās daļiņas	28.02
020110	Metāla atkritumi	0.16
020107	Mežizstrādes atkritumi	3.81
200109	Mājsaimniecību, restorānu, sabiedriskās ēdināšanas iestāžu un mazumtirdzniecības telpu pārtikas atkritumi un citi tiem pielīdzināmi pārtikas ražošanas atkritumi	3.95
010409	Mālu un smilti saturoši atkritumi	2.32
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	18790.53

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
100318	Oglekli saturoši anodu ražošanas atkritumi, kuri neatbilst 100317 klasei	0.89
150101	Papīra un kartona iepakojums	60.61
191201	Papīrs un kartons	158.46
200101	Papīrs un kartons	254.41
020203	Patēriņam vai apstrādei nederīgi materiāli	146.12
020304	Patērēšanai vai apstrādei nederīgi materiāli	296.18
200139	Plastmasa	213.58
170203	Plastmasa	29.84
160119	Plastmasa	79.90
191204	Plastmasa un gumija	4925.36
070213	Plastmasas atkritumi	79.34
020104	Plastmasas atkritumi (izņemot iepakojumu)	66.35
150102	Plastmasas iepakojums	9748.05
120105	Plastmasu virsmas apstrādes un formēšanas atkritumi	84.79
200125	Pārtikas eļļa un tauki	0.04
191216	Pāršķiroti būvniecības atkritumi, kas paredzēti turpmākai izmantošanai (piemēram, ceļu būvē)	0.39
190812	Rūpniecisko notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas dūņas, kas neatbilst 190811 klasei	18.17

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Apglabātais daudzums, t
190805	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	283.92
101112	Stikla atkritumi, kuri neatbilst 101111 klasei	0.33
150107	Stikla iepakojums	9.95
191205	Stikls	2.74
170202	Stikls	4.26
160120	Stikls	6.26
200102	Stikls	18.59
090107	Sudrabu vai sudraba savienojumus saturošas fotofilmas un fotopapīrs	1.26
191208	Tekstila atkritumi	269.87
200111	Tekstilizstrādājumi	5.45
191004	Vieglā frakcija, kas neatbilst 191003 klasei	41.29
030105	Zāģskaidas, koksnes atgriezumi, sabojāta koksne un koksnes daļiņas, kuras neatbilst 030104 klasei	24.52
170102	Ķieģeļi	8.41
190902	Ūdens attīrīšanas atkritumi	7.22
Kopā		148 916.2

8. pielikums. VVD pārbažu rezultāti saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu 2021. - 2022. gadā (piesārņojuma kategorija A), par ko pieejami iekārtas pārbaudes saīsinātie ziņojumi¹⁰

Pārbaudītais uzņēmums, adrese	Atļauja Nr.	Pārbaude veikta	Pārbaudes ziņojums	Pārbaudes rezultāti, secinājumi
SIA ALL RECYCLING, Granīta iela 31 k-5, Acone, Salaspils novads, LV-1039	RI121A0002	08.03.2021.	18.01.2022. Nr. 208-18/2021	Tiks uzsākta administratīvā pārkāpuma process par atļaujas nosacījumu neievērošanu
		08.06.2022.	04.07.2022. Nr. 199-49/2022	Dienests lems par Atļaujas nosacījumu piespiedu izpildes uzsākšanu
		12.07.2022.	11.08.2022. Nr. 066-80/2022	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu par atļaujas nosacījuma neievērošanu
		04.04.2023.	02.06.2023. Nr. 208-30/2023	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu un izpildrīkojuma par piespiedu izpildi izdošanu saskaņā ar izdoto brīdinājumu par piespiedu izpildi
SIA Eko Osta, Tvaika iela 39, Rīga	RI121A0003	07.09.2022.	27.10.2022. Nr. 199-80/2022	Dienests lems par brīdinājuma par Atļaujas nosacījumu piespiedu izpildi izdošanu.
SIA Kronospan, Daugavgrīvas šoseja 7B, 7 k-1, 7J un 7, Rīga, LV-1016	RI101A0003	12.10.2021.	07.01.2022. Nr. 199-113/2021	Dienests lems par Brīdinājuma par piespiedu izpildi Atļaujas nosacījumu nodrošināšanai izdošanu

¹⁰ Valsts vides dienests. Ziņojumi par A, B un C iekārtu pārbaudes rezultātiem. 2023.

SIA Uzvara-Strauti, "Strauti", Gailīšu pagasts, Bauskas novads, LV-3931	JE19IA0001	15.07.2021.	20.09.2022. Nr. 192-28/2021	Izvērtējot konstatētās neatbilstības tiks uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība par Atļaujas nosacījumu neievērošanu
		08.11.2022.	30.12.2022. Nr. 229-54/2022	Tiks uzsākta piespiedu izpildes procedūra atbilstoši VVD 26.01.2022 Nr.2.4/194/ZE/2022 izdotajam brīdinājumam par administratīvā akta piespiedu izpildi.
SIA Gaižēni, "Brūveri", Brunavas pagasts, Bauska novads, LV-3907	JE12IA0006	06.10.2022.	14.12.2022. Nr. 226-48/2022	Tiks sagatavots brīdinājums par administratīvā akta piespiedu izpildi

9. pielikums. VVD pārbaužu rezultāti saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu 2021. - 2022. gadā (piesārņojuma kategorija B), par ko pieejami iekārtas pārbaudes saīsinātie ziņojumi ¹¹

Pārbaudītais uzņēmums, adrese	Atļauja Nr.	Pārbaude veikta	Pārbaudes ziņojums	Pārbaudes rezultāti, secinājumi
SIA A AUTO, Laimdotas iela 37, Lielvārde, Ogres novads	RI13IB0082	01.11.2022.	22.12.2022 Nr. 074-104/2022	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
		04.07.2023.	24.07.2023 Nr. 199-44/2023	Dienests lems par atkārtotu Lēmuma piespiedu izpildes piemērošanu.
SIA Auto Trans Line, Salaspils, Lazdu iela 1	RI15IB0039	28.06.2023.	19.07.2023 Nr. 074-036/2023	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu un izdos lēmumu par veicamām rīcībām
SIA New View Estates Latvia	RI12IB0001	06.06.2023.	09.06.2023 Nr. 206-26/2023	Dienests lems par izpildrīkojuma par piespiedu naudu izdošanu
SIA Rauko, "Rauko", Jaunolaine, Olaines pagasts, Olaines novads	RI13IB0006	31.08.2022.	09.09.2022 Nr. 206-58/2022	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanu
		11.01.2023.	13.01.2023 Nr. 206-2/2023	Dienests lems par nelabvēlīga administratīvā akta izdošanu, izdodot izpildrīkojumu par piespiedu naudu.
		05.06.2023.	05.06.2023 Nr. 206-25/2023	Dienests izdodos izpildrīkojumu par piespiedu naudu.
SIA Eko Recycling, Uriekstes iela 4 a, Rīga	RI20IB0003	15.03.2021.	29.08.2022 Nr. 074-010/2021	Dienests uzsāks Administratīvā pārkāpuma procesu
		01.06.2021.	21.04.2022 Nr. 074-027/2021	Dienests uzsāks Administratīvā pārkāpuma procesu
		08.07.2021.	21.04.2022 Nr. 074-037/2021	Dienests piemēros Izpildrīkojumu par piespiedu naudu
		03.02.2022.	18.02.2022 Nr. 208-49/2022	Dienests norāda, ka izdos jaunu brīdinājumu par piespiedu izpildi

¹¹ Valsts vides dienests. *Ziņojumi par A, B un C iekārtu pārbaudes rezultātiem.* 2023.

		06.07.2022.	20.07.2022 Nr. 208-111/2022	Dienests lems par izpildrīkojuma izdošanu par neatbilstošu atkritumu izmantošanu un administratīvās lietvedības uzsākšanu
SIA Eco field, Uriekstes iela 4A, Rīga	RI12IB0044	20.09.2022.	03.10.2022 Nr. 208-153/2022	Dienests lems par izpildrīkojuma par piespiedu naudu izdošanas un Brīdinājumu, administratīvās lietvedības uzsākšanu, kā arī par Operatoram izsniegto saskaņoto paziņojumu atsaukšanu
		13.10.2022.	26.10.2022 Nr. 208-171/2022	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu un Brīdinājumu, kā arī lems par administratīvās lietvedības uzsākšanu un par Operatoram izsniegto saskaņoto paziņojumu atsaukšanu
		22.05.2023.	30.05.2023 Nr. 199-36/2023	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA MD Serviss, Indrāni 11, Inčukalna pagasts, Siguldas novads	RI10IB0107	29.04.2021.	18.01.2022 Nr. 075/027/2021	Tiks gatavots izpildrīkojums par piespiedu naudu
		07.09.2021.	18.01.2022 Nr. 075-044/2021	Tiks gatavots izpildrīkojums par piespiedu naudu
		25.02.2022.	16.03.2022 Nr. 066-22/2022	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu
		10.05.2023.	22.05.2023 Nr. 199-33/2023	Dienests uzsāks atkārtotu Lēmuma piespiedu izpildi.
SIA Mariņas, Lielā iela 76, Mārupe, Mārupes novads	RI11IB0041	29.07.2021.	30.05.2022 Nr. 199-086/2021	Dienests lems par atkārtota Izpildrīkojuma par piespiedu naudu izdošanu
		15.02.2023.	09.03.2023 Nr. 199-20/2023	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA All Recycling, Granīta iela 31 k-19, Acone, Salaspils novads	RI11IB0128	08.03.2021.	18.01.2022 Nr. 208-25/2021	Tiks uzsākta administratīvā pārkāpuma lieta par atļaujas nosacījumu neievērošanu.
		11.08.2021.	18.01.2022 Nr. 208-70/2021	Dienests izdos Brīdinājumu par piespiedu izpildi

		08.06.2022.	05.07.2022 Nr. 199-48/2022	Dienests lems par Atļaujas nosacījumu piespiedu izpildes uzsākšanu
		25.01.2023.	01.03.2023 Nr. 199-11/2023	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA Bitumen, Maskavas iela 445I, Rīga	RI15IB0055	30.11.2022.	28.12.2022 Nr. 208-194/2022	Dienests lems par lēmuma par darbības apturēšanu izdošanu un administratīvās lietvedības uzsākšanu par bīstamo atkritumu apsaimniekošanu bez Dienesta izsniegtas atļaujas.
SIA Elkšņi-95, „Elkšņi”, Tīnūžu pagasts, Ikšķiles novads	RI14IB0108	02.03.2021.	29.07.2022 Nr. 199-021/2021	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
		28.10.2021.	18.01.2022 Nr. 199-117/2021	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu
		07.11.2022.	02.12.2022 Nr. 199-100/2022	Dienests lems par atkārtota izpildrīkojuma par piespiedu naudu piemērošanu Lēmuma rīcības izpildes nodrošināšanai.
SIA Lautus, Gurnicas, Ķekavas novads	RI10IB0152	08.01.2021.	02.08.2022 Nr. 066-1/2021	Dienests izdot Brīdinājumu par piespiedu izpildi
		29.06.2022.	20.07.2022 Nr. 208-101/2022	Dienests lems par izpildrīkojuma par piespiedu izpildi izdošanu, kā arī jauna brīdinājuma par piespiedu izpildi
SIA SV AutoHof, Maskavas iela 465, Rīga	RI10IB0096	04.01.2022.	13.01.2022 Nr. 199-1/2022	Dienests izdos atkārtotu izpildrīkojumu par piespiedu naudu
		02.03.2021.	18.01.2022 Nr. 199-022/2021	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu.
SIA GL Metāls, Krustpils iela 70a, Rīga	RI13IB0017	14.06.2022.	22.06.2022 Nr. 074-049/2022	Dienests izdos Izpildrīkojumu par piespiedu naudu
SIA Marsels Auto, Ziedkalnu iela 1, Vālodzes, Stopiņu pagasts	RI10IB0034	08.03.2021.	18.01.2022 Nr. 208-17/2021	Dienests lems par Administratīvā procesa uzsākšanu
SIA Refonda, Lēdurgas iela b/n, Rīga	RI13IB0057	30.06.2021.	18.01.2022 Nr. 208-52/2021	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA Metalekspo, Rencēnu iela 32, Rīga	RI11IB0134	10.08.2021.	28.09.2022 Nr. 066-58/2021	Dienests izdot Brīdinājumu par piespiedu izpildi

SIA Fanord, Diānas, Suntažu pagasts, Ogres novads	RI14IB0062	27.07.2021.	07.01.2022 Nr. 199-092/2021	Dienests lems par atkārtotu izpildrīkojumu par piespiedu naudu izdošanu
SIA VA GROUP, Siljēkas 1, Siguldas pagasts, Siguldas novads	RI17IB0009	07.09.2021.	19.08.2022 Nr. 074-056/2021	Dienests lems par Izpildrīkojuma par piespiedu naudu izdošanu
SIA Tolmets Rīga, Lēdurgas iela 1, Rīga	RI10IB0033	15.09.2021.	18.01.2022 Nr. 208-75/2021	Tiks izdots brīdinājums par piespiedu izpildi par atļaujas nosacījumu pārkāpumiem.
AS Olaines ūdens un siltums, Celtnieku iela 3a, Olaine	RI13IB0072	16.09.2021.	13.10.2022 Nr. 208-77/2021	Dienests gatavos brīdinājumu par piespiedu izpildi par Atļaujas nosacījumu neievērošanu.
SIA VRV Motors, Vecozolu iela 101, Mārupes novads, Tīraine	RI11IB0070	09.11.2021.	14.12.2021 Nr. 199-132/2021	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu
SIA Raids, Sāremas iela 1A, Rīga	RI11IB0097	16.02.2022.	09.03.2022 Nr. 208-57/2022	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA Euro Lom, Jūrmalas gatve 16B un 20, Rīga	RI14IB0017	23.03.2022.	07.04.2022 Nr. 066-34/2022	Dienests izdos Brīdinājumu par piespiedu izpildi
		25.10.2022.	29.11.2022 Nr. 066-125/2022	Dienests pēc atkritumu uzskaites žurnāla saņemšanas lems par Administratīvā procesa uzsākšanu
SIA Euro Lom, Grietēni, Spilve, Babītes novads	RI14IB0104	30.05.2022.	08.06.2022 Nr. 066-63/2022	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu
SIA Sandi Holding, Katlakalna ielā 11, Rīga	RI12IB0030	20.04.2022.	02.05.2022 Nr. 074-026/2022	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu
SIA Nereta.lv, Neretas iela 1, Rīga	RI10IB0129	28.07.2022.	01.08.2022 Nr. 206-53/2022	Dienests izdos izpildrīkojumu par piespiedu naudu
SIA BASIC, "Vecozoli", Salaspils p., Salaspils nov.	RI10IB0068	15.08.2022.	21.09.2022 Nr. 208-138/2022	Dienests lems par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu un izdos brīdinājumu

10. pielikums. Valsts atkritumu apsaimniekošanas mērķi reģiona līmenī ¹²

Valsts līmenī noteiktais mērķis	Atkritumu veids	Risinājums vai kvantitatīvais sasniedzamais rādītājs VLAAR līmenī
1.1.Mērķis: līdz 2023. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma tekstilmateriāliem	tekstilmateriāli	Tekstilmateriālu savākšanai jābūt pieejamai katrā dalītās vākšanas laukumā un papildus konteineri izvietojami pie publiski pieejamām ēkām (piemēram, tirdzniecības centriem, bibliotēkām utt.). Jāņem vērā, ka plāna periodā paredzēta ne tikai tekstilmateriālu dalīta vākšanas ieviešana, bet arī ražotāja atbildības sistēmas radīšanu sākot ar 2024.gada 1.janvāri (AAL 37.3 un 37.4 pants, AAL Pārejas noteikumu 57.punkts), tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbības ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitēi, ko tās var deleģēt AARC.
1.2.Mērķis: līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināts vismaz līdz 55 % pēc masas	sadzīves atkritumi	Plāna 4.sadaļā prognozētais sadzīves (mājsaimniecību un tiem pielīdzināmo) atkritumu daudzums VLAAR 2025.gadā veido 527 544 tonnas. Tātad 2025.gadā atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoms jāpalielina vismaz līdz 290 149 tonnām.
1.3.Mērķis: nodrošināta virzība uz mērķi, ka līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoms tiek palielināts vismaz līdz 60 % pēc masas	sadzīves atkritumi	Plāna 4.sadaļā prognozētais sadzīves (mājsaimniecību un tiem pielīdzināmo) atkritumu daudzums VLAAR ir prognozēts tikai plāna periodam – līdz 2028.gadam. 2028.gadā tas veido 529 696 tonnas. Tātad 2028.gadā atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjoms jāpalielina vismaz par 58%, t.i. vismaz līdz 307 224 tonnām.

¹² Ministru kabinets. *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*. 2021. gada 22. janvāris.

<https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atskritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam> (skatīts 2023. gada jūnijā).

<p>1.4.Mērķis:</p> <p>līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem</p>	<p>sadzīves bīstamie atkritumi</p>	<p>Sadzīves bīstamo atkritumu savākšanai jābūt pieejamai katrā dalītās vākšanas laukumā un papildus konteineri vai tvertnes izvietojami pie publiski pieejamām ēkām (piemēram, tirdzniecības centriem, bibliotēkām utt.) atsevišķu sadzīves bīstamo atkritumu savākšanai. Latvijā attiecībā uz šo atkritumu grupu (videi kaitīgas preces) darbojas ražotāja atbildības sistēmas, tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbojas ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitē, ko tās var deleģēt AARC.</p>
<p>1.5.Mērķis:</p> <p>līdz 2023. gada 31. decembrim nodrošināts, ka bioloģiskie atkritumi ir vai nu pārstrādāti rašanās vietā, vai dalīti savākti un nodoti pārstrādei</p>	<p>bioloģiskie atkritumi</p>	<p>Bioloģisko atkritumu konteineriem dalītai šo atkritumu savākšanai vai iespējām kompostēt šos atkritumus uz vietas ir jābūt pieejamām visiem VLAAR iedzīvotājiem, šī veida atkritumi veido aptuveni 35% no kopējā daudzuma. Pašvaldībām ir jāveic arī šo darbību (savākšana, kompostēšana, pārstrāde) uzskaitē, ietverot gan no iedzīvotājiem savāktu materiālu daudzumus, gan mājkompostēšanā, gan biogāzes stacijās pārstrādātos daudzumus. Funkciju iespējams deleģēt AARC.</p>
<p>1.6.Mērķis:</p> <p>vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai</p>	<p>nebīstamie būvniecības un ēku nojaukšanas atkritumi</p>	<p>Pašvaldībām jānodrošina ar nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanu saistīto darbību uzskaitē. Būvgruži veido aptuveni 2% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma, tādējādi tas attiecas uz aptuveni 17,0 -17,8 tūkstošiem tonnu atkritumu. Funkciju iespējams deleģēt AARC. Pa gadiem šis sasniedzamais rādītājs veido attiecīgi:</p> <p>2023.gadā – 17 055 tonnas 2024.gadā – 17 399 tonnas 2025. gadā – 17 742 tonnas 2026. gadā – 17 839 tonnas 2027.gadā – 17 812 tonnas 2028. gadā – 17 785 tonnas</p>

<p>2.1.Mērķis:</p> <p>nodrošināta virzība uz mērķi līdz 2035. gadam nodrošināt, ka poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara)</p>	<p>sadzīves atkritumi</p>	<p>Mērķa kvantitatīvie rādītāji nosakāmi nākamajā VLAAR plānā.</p>
<p>3.1.Mērķis:</p> <p>līdz 2025.gada 31.decembrim tiek pārstrādāti 65% no izlietotā iepakojuma gadā un tiek sasniegti normatīvajos aktos noteiktie minimālie pārstrādes mērķi konkrētām atkritumu plūsmām</p>	<p>iepakojums</p>	<p>Sasniedzamais mērķis attiecināms uz 25,55% sadzīves (mājsaimniecību un tiem pielīdzināmo) atkritumu. Tādējādi 2025.gadā sasniedzamais rādītājs veido 89 562 tonnas.</p>
<p>3.2.Mērķis:</p> <p>nodrošināta virzība uz mērķi, ka līdz 2030. gada 31. decembrim tiek pārstrādāti 70% no izlietotā iepakojuma gadā un tiek sasniegti normatīvajos aktos noteiktie minimālie pārstrādes mērķi.</p>	<p>iepakojums</p>	<p>Plāna 4.sadaļā prognozētais sadzīves (mājsaimniecību un tiem pielīdzināmo) atkritumu daudzums VLAAR ir prognozēts tikai plāna periodam – līdz 2028.gadam. 2028.gadā tas veido 529 696 tonnas. Sasniedzamais mērķis attiecināms uz 25,55% sadzīves atkritumu. Tādējādi 2028.gadā sasniedzamais rādītājs veido 94 736 tonnas.</p>
<p>4.1.Mērķis:</p> <p>NTL savākšanas apmērs ir ne mazāk kā 50 % no attiecīgajā gadā realizēto transportlīdzekļu skaita</p>	<p>NTL</p>	<p>Neattiecas uz pašvaldību funkcijām. Latvijā attiecībā uz šo atkritumu grupu darbojas ražotāja atbildības sistēmas, tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbojas ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitē, ko tās var deleģēt AARC.</p>

<p>4.2.Mērķis:</p> <p>visu savākto NTL sastāvdaļu un materiālu atkārtota izmantošana un pārstrāde notiek vismaz 85 % apmērā no NTL vidējās pašmasas</p>		
<p>4.3. Mērķis:</p> <p>savākto NTL sastāvdaļu un materiālu atkārtota izmantošana un reģenerācija notiek vismaz 95 % apmērā no nolietotu transportlīdzekļu vidējās pašmasas</p>		
<p>5.1.Mērķis:</p> <p>līdz 2021.gada 13.augustam ir palielināts EEIA savākšanas apjoms līdz 40-45 % gadā, no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados</p>	EEIA	Latvijā attiecībā uz šo atkritumu grupu darbojas ražotāja atbildības sistēmas, tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbojas ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitēi, ko tās var deleģēt AARC.
<p>5.2.Mērķis:</p> <p>no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados</p>	EEIA	

<p>5.3.Mērķis:</p> <p>EEIA reģenerācija un pārstrāde notiek atbilstoši normatīvo aktu prasībām</p>	<p>EEIA</p>	
<p>6.Mērķis:</p> <p>tiek savākti 45 % no iepriekšējos trīs gados tirgū laistā pārnēsājamo bateriju un akumulatoru vidējā svara Minētajā regulas projektā ir ietverti būtiski augstāki pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķi, tomēr pašreizējā normatīvā akta izstrādes fāzē nav iespējams noteikt minēto mērķu apmēru un to sasniegšanas termiņu</p>	<p>Baterijas</p>	<p>Latvijā attiecībā uz šo atkritumu grupu darbojas ražotāja atbildības sistēmas, tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbojas ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitēi, ko tās var deleģēt AARC.</p>
<p>7.1. Mērķis:</p> <p>līdz 2025. gadam nodrošināta dalīta izlietotā vienreiz lietojamā plastmasas dzērienu iepakojuma savākšana 77 % no attiecīgajā gadā tirgū laisto dzērienu attiecīgā iepakojuma apjoma pēc masas</p>	<p>iepakojums</p>	<p>Latvijā attiecībā uz šo preču kategoriju darbojas depozīta iepakojuma operators, tādējādi pašvaldībām ir jāsadarbojas ar VVD un šīm sistēmām un jāseko uzskaitēi, ko tās var deleģēt AARC.</p>
<p>7.2.Mērķis:</p> <p>līdz 2029. gadam nodrošināta dalīta izlietotā vienreiz lietojamā plastmasas dzērienu iepakojuma savākšana 90 % no attiecīgajā gadā tirgū laisto dzērienu attiecīgā iepakojuma apjoma pēc masas</p>	<p>iepakojums</p>	

11. pielikums. Pasākumi AARC "Getliņi"

Nr.	Darbība	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Finansējuma avots, indikatīvi	
G1.1.	Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana													
	Izglītības kompetences centra izveide un esošā vides izglītības centra darba pilnveide (atjaunots saturs)		2,000,000											SAM 2.2.2. ¹³ ES fondi 85% tikai izglītības centra darba pilnveidei, pārējais pašu un ārēji resursi
G1.2.	Lietu un mantu apmaiņas centri													
	Preču apmaiņas un labošanas punkta izveide		200,000											SAM 2.2.2. ES fondu komerclikme atkarībā no izvēlētā valsts atbalsta regulējuma, pašu un ārēji resursi
G2.-3.	Atkritumu pārstrāde un reģenerācija, to veicinoši pasākumi													
G2.1.	Kompostēšanas laukuma būvniecība			4,500,000										SAM 2.2.2. ES fondu 85%, pašu un ārēji resursi
G2.2.	Būvniecības un lielgabarīta atkritumu pārstrādes līnijas modernizācija		700,000											SAM 2.2.2. ES fondu komerclikme atkarībā no izvēlētā valsts atbalsta regulējuma, pašu un ārēji resursi
G2.3.	Sadzīves atkritumu pārstrādes iekārtas laukuma izbūve	600,000												Pašu un ārēji resursi
G2.4.	Polimēru saturošu atkritumu depolimerizācijas iekārtu būvniecība			20,000,000										SAM 2.2.2. ES fondu komerclikme atkarībā no izvēlētā valsts atbalsta regulējuma, pašu un ārēji resursi

¹³ Šeit un tālāk tabulā: VARAM 2.2.2. SAM "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana"

G3.1.	Esošās šķirošanas rūpnīcas ēkas iegāde un transformācija par atkritumu apsaimniekošanas klasteri		1,000,000								Pašu un ārēji resursi
G3.2.	Katlu mājas-koka atkritumu sadedzināšanas iekārtas izbūve (uzņēmuma pašpatēriņam un ūdeņraža ražošanai)		32,000,000								Pašu un ārēji resursi
G3.3.	Atkritumu reģenerācijas iekārta					120,000,000					Pašu un ārēji resursi
G4.	Atkritumu apglabāšana										
G4.1.	Jaunu atkritumu apglabāšanas šūnu būvniecība		18,000,000								Pašu un ārēji resursi
G4.2.	Poligona "Getliņi" notekūdeņu (t.sk. infiltrāta) attīrīšanas iekārtu un sistēmas rekonstrukcija		8,000,000								Pašu un ārēji resursi
G5.	Izgāztuvju un poligonu slēgšana un rekultivācija										
G5.1.	Aktīvās atkritumu apglabāšanas šūnas slēgšana		2,000,000								Pašu un ārēji resursi
G5.2.	Poligona "Getliņi" vecā atkritumu kalna (izgāztuves daļas) sanācija piesārņojuma līmeņa mazināšanai		līdz 100 000 000 (atkarīgs no izvēlētās tehnoloģijas)								Pašu un ārēji resursi
G6.	Enerģētika										
G6.1.	Biometāna ražošanas iekārtas būvniecība		12,000,000								SAM 2.1.2. ¹⁴ ES fondu, pašu un ārēji resursi
G6.2.	Iekārtas biometāna nodošanai sadales tīklā		2,000,000								Pašu un ārēji resursi
G7.	Citi iepriekš nekvalificēti pasākumi										
G7.1.	Papildus biroja ēkas un noliktavu izbūve		3,000,000								Pašu un ārēji resursi

¹⁴ Klimata un enerģētikas ministrija. 2.1.2.SAM "Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – biometāns"

G7.2.	Apsardzes ēkas pārbūve		400,000										Pašu un ārēji resursi
G7.3.	Mūsdienīga klientu sistēmas portāla izstrāde un nākotnes procesu automatizācija	800,000											Pašu un ārēji resursi
G7.4.	Zemes iegāde atkritumu poligona paplašināšanai	2,000,000										Pašu un ārēji resursi	
G7.5.	Tehnikas un tehnoloģisko iekārtu iegāde	15,000,000										Pašu un ārēji resursi	
G7.6.	Personāla prasmju attīstīšana (apmācības, mentorings)	300,000										Pašu un ārēji resursi	
G7.7.	Cita veida inovācijas (piemēram, IT risinājumi atkritumu plūsmu uzskaitē)	10,000,000										Pašu un ārēji resursi, IT risinājumiem arī SAM 2.2.2. ES fondu komerclikme atkarībā no izvēlētā valsts atbalsta regulējuma	

12. pielikums. Pašvaldību un AARC Getliņi plānotie pasākumi atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas hierarhijai¹⁵

Nr.	Pasākumu virziens	Apraksts	Pasākums Nr.	Pasākums
P1.	Atkritumu rašanās novēršana	Ar atkritumu rašanās novēršanu būtu saprotamas darbības, kas veicamas, lai jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties, nekļūtu par atkritumu.	P.1.1.	Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana
			P1.2.	Lietu un mantu apmaiņas centri pašvaldību teritorijā
	Radīto atkritumu daudzuma (apjoma) un bīstamības samazināšana	Mērķis nav tieši attiecināms uz pašvaldību darbību; tas skar rūpniecību, kur notiek preču dizaina izstrāde, taču šis virziens ir iekļaujams 1.1. pasākumā.		
	Atkritumu atkārtota izmantošana	Saistīta ar pasākumu 1.2., jo atbilstoši AAL definīcijai atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai ir atkritumu reģenerācijas darbība, kurā par atkritumiem kļuvušu produktu vai tā sastāvdaļas pārbauda, tīra vai labo, lai varētu atkārtoti lietot bez turpmākas priekšapstrādes.		
	Pienācīgi sagatavotu atkritumu atkārtota izmantošana	Saistīta ar pasākumu 1.2., jo atbilstoši AAL definīcijai atkārtota izmantošana ir jebkura darbība, kuras rezultātā produktus vai to sastāvdaļas, kas nav atkritumi, izmanto vēlreiz tādā pašā nolūkam, kādam tie bija paredzēti.		
P2.	Atkritumu pārstrāde	Pašvaldības pašas neveic atkritumu pārstrādi, taču var veicināt pārstrādi, organizējot atkritumu sagatavošanu pārstrādei, kas atbilstoši AAL definīcijai ir atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos,	P2.1.	Atkritumu dalītās vākšanas punktu skaita palielināšana

¹⁵ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

		materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai. Vienīgais pārstrādes veids, ko dažās pašvaldībās veic pati pašvaldība, ir tā saucamo “zaļo” (dārzu-parku) atkritumu kompostēšana.	P2.2.	Atkritumu dalītās vākšanas laukumu skaita palielināšana
			P2.3.	Atkritumu dalītās vākšanas maršrutu izveide
			P2.4.	Dārzu parku atkritumu kompostēšana
G3.	Atkritumu reģenerācija citos veidos, piemēram, iegūstot enerģiju	Šobrīd iekļautajās pašvaldībās nenotiek atkritumu liela apjoma reģenerācija iegūstot enerģiju. Informācija par biogāzes ražošanas uzņēmumiem sniegta 3. nodaļā.		
G4.	Atkritumu apglabāšana tādā veidā, lai netiktu apdraudēta vide, cilvēku dzīvība un veselība	Iekļautās pašvaldības apkalpo poligons Getliņi, kur atkritumu apglabāšana tiek veikta atbilstoši saņemtajai atļaujai Nr. RI10IA0002.		
G5.	Izgāztuvju slēgšana saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas plāniem, kā arī slēgto izgāztuvju un atkritumu poligonu rekultivācija	Pašvaldību teritorijās nav darbojošu izgāztuvju, tādējādi to slēgšana nav nepieciešama. Atbilstoši AAL 22.panta 1.daļas 3.punktam atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs veic pasākumus un sedz izdevumus, kas saistīti ar atkritumu poligona vai izgāztuves slēgšanu un rekultivāciju, slēgta poligona monitoringu un uzturēšanu (slēgta poligona teritorijas uzturēšana atbilstoši ugunsdrošības prasībām un rekultivētā poligona krātuves virskārtas izolējošā seguma uzturēšana atbilstoši normatīvajos aktos par poligonu apsaimniekošanu noteiktajām prasībām), kā arī ar atkritumu reģenerācijas vai atkritumu apglabāšanas iekārtas darbības izbeigšanu. Var attiekties uz poligona Getliņi darbību.		

G6.	Enerģētika un siltumnīcu darbība	Nav tieši attiecināma uz atkritumu apsaimniekošanas darbībām, bet ir saistīta ar RAAC Getliņi darbību.
G7.	Cita neklasificēta darbība	Atkritumu apsaimniekošana ir cieši saistīta ar citām darbībām, kas jāveic atkritumu saimniecības darbības nodrošināšanai.

13. pielikums. Pasākumi pašvaldību teritorijās pēc veiktās pašvaldību aptaujas¹⁶

Nr.	Pasākums	Pasākumu skaits katrā pašvaldībā		Investīciju apjoms, EUR	Finansējuma avots
P1.1.	Atkritumu radītāju informēšana, izglītošana, apziņas celšana	Rīgas valstspilsēta	Priekšnosacījumu izpilde pašvaldības dalībai bezatkritumu pilsētu (Zero Waste Cities) kustībā;	12 250	Pašvaldības budžets (100%)
			Vienreizlietojamo produktu samazināšana	60 000	
		Ādažu novads	Vismaz 1 klātienes pasākums svētku ietvaros vai izglītības iestādēs + vismaz 1x gadā pie rēķiniem info par šķirošanu + relīzes / publikācijas / akcijas		Atkritumu apsaimniekotāja
		Bauskas novads	2X gadā šķirošanas veicināšanas pasākumi		Atkritumu apsaimniekotāja
		Ķekavas novads	līdz 50 publikācijām pašvaldības plašsaziņas līdzekļos		Pašvaldības Īpašumu pārvalde
		Mārupes novads	Vismaz 1 klātienes pasākums pilsētvidē vai izglītības iestādēs+ vismaz 1x gadā pie rēķiniem info par šķirošanu + relīzes/publikācijas/akcijas.		Atkritumu apsaimniekotājs, pašvaldība, AARC
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
Ropažu novads	Nav plānots				

¹⁶ Pašvaldību aptaujas anketa par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. 2023.

		Salaspils novads	Vismaz 1 klātienes pasākums svētku ietvaros vai izglītības iestādēs + vismaz 1x gadā pie rēķiniem info par šķirošanu + relīzes/publikācijas/akcijas		Atkritumu apsaimniekotājs vienojoties ar pašvaldību
		Siguldas novads	20 reizes (4 x gadā, 5 gadi)	100 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
P1.2.	Lietu un mantu apmaiņas centri pašvaldību teritorijā	Rīgas valstspilsēta	Lielgabarīta atkritumu un elektroierīču atkārtotas izmantošanas veicināšana		
			Pilsētu resursu centri būvmateriālu atkārtotai izmantošanai		
		Ādažu novads	Nav plānots		
		Bauskas novads	Nav plānots		
		Ķekavas novads	Nav plānots		
		Mārupes novads	Rezervēts īpašums "Ozolkalni-5", kad.apz. 80760060139, kurā I.kārtā (2023.-2024.) paredzēts šķirotu atkritumu savākšanas laukums, II.kārtā (2025.-2028.) lietu atkārtotas izmantošanas un labošanas, vides izglītības centrs		Pašvaldība, ES fondi
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
		Ropažu novads	Plānots lietu un mantu remonta un apmaiņas punkts (LIFE projekta ietvaros)		SIA Eco Baltia vide, LIFE programma
		Salaspils novads	Nav plānots		

		Siguldas novads	5 jauni konteineratipa punkti esošajos un plānotajos atkritumu šķirošanas laukumos (2025.-2028.)	85 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
			1 centrs (telpas, darbinieks) – 2026.-2028.	100 000	Pašvaldība sadarbībā ar sociālo dienestu un /vai nevalstiskām organizācijām
P2.1.	Atkritumu dalītās vākšanas punktu skaita palielināšana ✓ DP SAM 2.2.2. ES fondu līdzfinansējums konteineru iegādei	Rīgas valstspilsēta	Publisko šķirošanas punktu izveide	36 454.54	Rīgas domes Vides aizsardzības fonds (100%)
			Konteineru izvietošana tekstilmateriālu savākšanai	15 600	Pašvaldības budžets (100%)
			Bīstamo atkritumu dalītās vākšanas punktu izveide	29 000	Rīgas domes Vides aizsardzības fonds (100%)
		Ādažu novads	Pēc pašvaldības vai klienta pieteikuma		Atkritumu apsaimniekotājs
		Bauskas novads	Pēc pašvaldības vai klienta pieteikuma		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ķekavas novads	Līdz 20 punktiem, 5 punkti gadā		Pašvaldības Īpašumu pārvalde
		Mārupes novads	Pašvaldība (arī atkritumu apsaimniekotāji) neveidos publiski pieejamus atkritumu dalītās vākšanas punktus, bet mudinās, un ar dažādiem atbalsta mehānismiem veicinās, tādu veidošanu, īpaši daudzdzīvokļu namu pagalmos		
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	2 dalītās atkritumu vākšanas punktu papildināšana dārzkopības kooperatīvos (stikls/kartons/plastmasa)		AS Olaines ūdens un siltums
			10 jauni tekstila atkritumu vākšanas konteineri Olaines novadā		
Ropažu novads	Nav plānots				

		Salaspils novads	Tekstila konteineru skaita palielināšana		Atkritumu apsaimniekotājs
			Privātmājām šķirošanas iespēju nodrošināšana		
			Pārējiem klientiem punktu skaita palielināšana pēc pieprasījuma		
		Siguldas novads	20 Publiski pieejamu atkritumu dalītās vākšanas punktu infrastruktūras sakārtošana - labiekārtošana, modernizēšana, uzraudzība (2024.-2028.)	500 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
P2.2.	Atkritumu dalītās vākšanas laukumu skaita palielināšana ✓ DP SAM 2.2.2. ES fondu līdzfinansējums	Rīgas valstspilsēta	8 atkritumu šķirošanas laukumu izbūve	2 400 000.00 - 3 000 000.00	Pašvaldības budžets + kohēzijas fonds (% nav vēl zināms)
		Ādažu novads	Nav plānots		
		Bauskas novads	Pēc pašvaldības vai klienta pieteikuma		Veic pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju, piesaistot fondu finansējumu
		Ķekavas novads	Jauni laukumi Baložos un Baldonē		Domes Īpašumu pārvalde
		Mārupes novads	Laukums "Ozolkalni-5" (2023.-2034.), vēl 4 laukumi dažādās novada vietā (pakāpeniski, 2 laukumu veidošana varētu būt pēc 2028.gada) - pēc jaunā Mārupes novada teritorijas plānojuma 2024.-2036.gadam spēkā stāšanās		Pašvaldība, ES fondi
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
		Ropažu novads	Nav plānots		
		Salaspils novads	Nav plānots		

		Siguldas novads	2 laukumu izbūve	400 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
P2.3.	Atkritumu dalītās vākšanas maršrutu izveide	Rīgas valstspilsēta	Ir jau izveidots un tiek nodrošināts jauktā iepakojuma, stikla iepakojuma, BIO, tekstila un nolietotās elektronikas / bateriju maršruti; nepieciešamības gadījumā tiks papildināts izvešanas dienu skaits		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ādažu novads	Ir jau izveidots un tiek nodrošināts jauktā iepakojuma, stikla iepakojuma, bioloģisko atkritumu, tekstila un nolietotās elektronikas maršruti; nepieciešamības gadījumā tiks papildināts izvešanas dienu skaits		Atkritumu apsaimniekotājs
		Bauskas novads	2 maršrutu izveide		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ķekavas novads	Eko dienu ietvaros izveidotie maršruti - līdz 10 visā periodā (2 x gadā)	Līdz 50 000	Pašvaldības Īpašumu pārvalde
		Mārupes novads	Atkritumu apsaimniekotājs ir izveidojis un tiek nodrošināts jauktā iepakojuma, stikla iepakojuma, BIO, tekstila un nolietotās elektronikas / bateriju maršruti; nepieciešamības gadījumā tiks papildināts izvešanas dienu skaits		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
		Ropažu novads	Nav plānots		
		Salaspils novads	Ir jau izveidots un tiek nodrošināts jauktā iepakojuma un stikla iepakojuma, bio un elektronikas maršruti; nepieciešamības gadījumā tiks papildināts izvešanas dienu skaits		Atkritumu apsaimniekotājs

		Siguldas novads	Nav plānots		
P2.4.	Dalīti vākto atkritumu viedo un pazemes sistēmu attīstība ✓ DP SAM 2.2.2. ES fondu līdzfinansējums	Rīgas valstspilsēta	Pazemes konteineru izbūve		Atkritumu apsaimniekotājs pēc savas iniciatīvas izbūvē pazemes konteinerus pie daudzdzīvokļu ēkām
		Ādažu novads	Nav plānots		
		Bauskas novads	Nav plānots		
		Ķekavas novads	Nav plānots		
		Mārupes novads	Mārupes novada teritorijas plānojumā 2024.-2036.gadam un Mārupes novada attīstības programmā: - Teritorijas apbūves noteikumos iestrādāt prasību jaunajām daudzdzīvokļu mājām (noteiktam dzīvokļu skaitam) izbūvēt slēgta tipa atkritumu novietnes, pazemes vai viedas atkritumu savākšanas sistēmas; - Sniegt atbalstu tām daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, kuras vēlas sakārtot un mazināt rēķinus sirojot atkritumus, izveidojot slēgta tipa konteineru novietnes, pazemes vai viedās atkritumu savākšanas sistēmas. Ja būs pamatojums, atbalstīsim viedo sistēmu ieviešanu arī individuālajiem klientiem.		
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
		Ropažu novads	Nav plānots		

		Salaspils novads	Nav plānots		
		Siguldas novads	8 koplietošanas pazemes un viedās sadzīves atkritumu savākšanas sistēmas daudzdzīvokļu māju kvartālos un bijušajos dārzkopības kooperatīvos	240 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
P2.5.	Dārzu parku atkritumu kompostēšana	Rīgas valstspilsēta	Kompostēšanas veicināšana Rīgas pilsētā		
		Ādažu novads	Nav plānots		
		Bauskas novads	1X gadā Kompostēšanas veicināšana		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ķekavas novads	Nav plānots		
		Mārupes novads	Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vieta 2023.gadā + mājkompostēšana 80 mājsaimniecībās		Pašvaldība
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Nav plānots		
		Ropažu novads	Nav plānots		
		Salaspils novads	Kompostēšanas laukuma būvniecība	25 000	Pašvaldība
		Siguldas novads	Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas laukuma Kreiļi aprīkošana (darbības uzlabošanai, piedāvāto pakalpojumu klāsta pilnveidošanai)	30 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju
		4 jaunu dārza un parku atkritumu kompostēšanas vietu izveide pie pagastu centriem	100 000	Pašvaldība	

			Individuālo bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietu uzskaites ieviešana	100 000	Pašvaldība sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju un Pašvaldības policiju
			Notekūdeņu dūņu un dārzu/ parku atkritumu kompostēšanas vietas izbūve	700 000	Pašvaldība sadarbībā ar ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju
P2.6.	Citi pasākumi	Rīgas valstspilsēta	Nav plānots		
		Ādažu novads	Nav plānots		
		Bauskas novads	1 atkritumu reģenerācijas pasākums 2023. gada 3. ceturksnī		Atkritumu apsaimniekotājs
		Ķekavas novads	Nav plānots		
		Mārupes novads	Nav plānots		
		Ogres novads	Nav informācijas		
		Olaines novads	Uzņēmuma SIA Nordic Plast pārstrādes jaudas palielināšana		SIA Nordic Plast
		Ropažu novads	Eco Baltia vide - 2023.gada nogalē Ropažu novadā plāno būvgružu un lielgabarīta šķirošanas laukuma atklāšanu		

		Salaspils novads	2024.gadā plāno atvērt rūpnīcu Laucienā, Salaspils novadā (pie TEC2), kurā tiks nodrošināta nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošana un papildus jaudas arī šķiroto atkritumu pāršķirošanai		Atkritumu apsaimniekotājs
			Plānota gazifikācijas attīstība energoresursu ražošanas attīstībai		
		Siguldas novads	Nav plānots		

14. pielikums. *Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas laika grafiks un prioritārais saraksts*

Nr. p.k.	Nr. VLAARP 11. un 13. pielikumā	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks						Prioritāte (1.-3.)
					2023	2024	2025	2026	2027	2028	
1.		Pasākumi aprites ekonomikas ieviešanai									
1.1.	P2.5	Mājsaimniecību BNA kompostēšanas veicināšanas pasākumi	VLAAR	Pašvaldības		X	X	X			1.
1.2.	P1.2; G1.2	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas un labošanas sistēmas izveide	AARC Getliņi, pašvaldības	AARC, NVO, pašvaldības		X	X	X	X		1.
2.		Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība									
2.1.	P2.1; P2.2; P2.3	BNA dalītās vākšanas sistēmas aptveres paplašināšana	Pilsētas, aglomerācijas	AAK	X	X	X	X	X	X	1.
2.2.	P2.1	ADV konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	Pilsētas, aglomerācijas	AAK	X	X	X	X	X		1.

2.3.	P2.1	Publiski pieejamo ADV punktu skaita nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām	VLAAR	AAK	X	X	X	X	X		2.
2.4.	P2.1; P2.2	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	VLAAR	AAK + RAS	X	X					1.
2.5.	P2.2; P3.3	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas pilnveidošana	VLAAR (galvenokārt izmantojot ADV infrastruktūru)	AAK		X	X	X			1.
2.6.	P2.2	Esošo ADV laukumu pilnveidošana un jaunu laukumu izveide	Izmantojot ADV infrastruktūru	AAK	X	X	X	X	X		1.
2.7.	P2.3	ADV savākšanas maršrutu optimizācija	VLAAR	AAK	X	X	X	X	X	X	1.
3.		AARC infrastruktūras attīstība									
3.1.	G2.1	BNA kompostēšanas laukuma būvniecība	AARC "Getliņi"	AARC			X	X			1.
3.2.	G2.2	Būvniecības un lielpārstrādes atkritumu pārstrādes līnijas modernizācija	AARC "Getliņi"	AARC		X	X				1.

3.3.	G2.3	Sadzīves atkritumu pārstrādes iekārtas laukuma izbūve	AARC “Getliņi”	AARC	X	X					2.
3.4.	G2.4	Polimēru saturošu atkritumu depolimerizācijas iekārtu būvniecība	AARC “Getliņi”	AARC			X	X	X	X	3.
3.5.	G3.1	Esošās šķirošanas rūpnīcas ēkas iegāde un transformācija par atkritumu apsaimniekošanas klasteri	AARC “Getliņi”	AARC			X	X			2.
3.6.	G3.2	Katlu mājas koksnes atkritumu sadedzināšanas iekārtas izbūve (uzņēmuma pašpatēriņam un ūdeņraža ražošanai)	AARC “Getliņi”	AARC		X	X	X	X		3.
3.7.	G4.1	Jaunu atkritumu apglabāšanas nodalījumu būvniecība	AARC “Getliņi”	AARC	X	X	X				3.

3.8.	G4.2	Poligona "Getliņi" ražošanas notekūdeņu (t.sk. infiltrāta) attīrīšanas iekārtu un sistēmas rekonstrukcija	AARC "Getliņi"	AARC		X	X	X			3.
3.9.	G5.1	Aktīvo atkritumu apglabāšanas nodalījumu slēgšana un rekultivācija	AARC "Getliņi"	AARC		X	X	X			3.
3.10	G5.2	Poligona "Getliņi" vecā atkritumu kalna (izgāztuves daļas) sanācija piesārņojuma līmeņa mazināšanai	AARC "Getliņi"	AARC		X	X	X	X	x	3.
3.11	G6.1; G6.2	Biometāna ražošanas un sadales iekārtu būvniecība	AARC "Getliņi"	AARC		X	X	X	X		2.
3.12	G7.1	AARC "Getliņi" biroju ēkas paplašināšana, apsardzes ēkas rekonstrukcija un noliktavu izbūve	AARC "Getliņi"	AARC		X	X	X	X		3.

5.1.	G1.1	Izglītības kompetences centra izveide un esošā vides izglītības centra satura pilnveide	AARC “Getliņi”	AARC		X	X	X			1.
5.2.	G.1.1	Vides izglītības centra pastāvīgi īstenotas vides izglītības aktivitātes, programmu īstenošana	AARC “Getliņi”	AARC	X	X	X	X	X	X	1.
5.3.	P1.1	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	VLAAR	Pašvaldības, AAK, RAS	X	X	X	X	X		1.
6.		Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana									
6.1.	G.7.7	Mājkompostēšanas reģistra izveide un uzturēšana	AARC “Getliņi”, pašvaldības	AARC		X	X	X	X	X	1.

6.1.	G.7.7	Vienotas atkritumu radītāju, pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana, datu uzkrāšanai par VLAAR atkritumu plūsmām	VLAAR	AARC		X	X	X	X		2.
------	-------	---	-------	------	--	---	---	---	---	--	----